

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

187

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

187

600099629+

DOKTOR LUTHER MÁRTON'

K I S

KATEKIZMUSÁNAK

MAGYARÁZATJA.

NÉHAI SUPERINTENDENS

HERDER UTÁN.

KÉSZÍTETTE

KIS JÁNOS,

KIRÁLYI TANÁCSOS, 'S A' DUNÁN TÚL VALÓ EVANGELIKA GYŰLEKEZETEK' SUPERINTENDENSE.

Hatodik Kiadás.

PESTEN, 1860.

PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁN'
TULAJDONA, URI ATCZA 453. K. VI.

Dr. Luther Márton,

szül. Eislebenben 1483., meghalt 1546. évi
Február 14-kén.

Miképpen kell ezen könyvecskét nézni és hasznát venni.

Luther' Katekhizmusa nem csak azért érdemel ajánlást, minthogy közönségesen bevett iskolai könyvecskénk, hanem azért is, minthogy mind azt magában foglalja, a' mit egy Katekhizmustól várhatunk, és a' gyermekek értelméhez van alkalmaztatva. — A' tíz parancsolatok olly rövidek, hogy azokat a' legeggyűbb elme is megtanulhatja 's megértheti. Luther azokat a' maga idejébéli szókkal szépen megmagyarázta. Ha ezen szók a' mi időnkbelieknek érthetőkké tételnek, 's mind a' tíz parancsolatnál az oda tartozó kötelességek megvilágosittatnak: a' kötelességekről szóló tudomány a' tanulók' elméjében

IV

annál inkább megmarad, minthogy az az ol rövid tíz parancsolatokhoz lesz kapcsolva. — A' hit' ágozatjait, mellyek a' másodi részben foglaltatnak, annál inkább kell tud gyermekeinknek, minthogy azokra kereszte tetnek, azokban konfirmáltatnak, 's azokna vallására kötelezik magokat. — A' Mi-A tyán kat minden nap imádkozzák a' keresztyé nek; azért szükség azt a' gyermekekkel meg értetni és megszerettetni. — A' kereszt ség és az Úr' vacsorája által közönsége sen a' gyülekezet előtt valljuk magunkat ke resztyéneknek; ugyanazért ezen szent csele kedetek' mivoltát és célját is kell tudni Luther' Katekhizmusának fő részeit tehát mint egy szemekkel látjuk a' közös Isteni tisztele intézeteiben, következésképpen jobban gyer mekeknek való az, mint sok más efféle ige tudós 's ugyanazért kevésbé hasznos okta tások.

De Luther' Katekhizmusát érteni kell; azért jelenik meg ezen magyarázat. Ezt köny nélkül megtanúztatni nem szükség, 's nem volna helyes; mert a' rövidség' okáért so kérdésben és feleletben maradt olyan i

h) a' mit új kérdések által kell megfejtegetni.
— Egészen máskép kell hasznát venni. A' fő
li) dolog az, hogy a' Tanító az itt foglaltatott
m) kérdéseket és feleleteket gyakran elolvassa,
l) fejtegetse, és egészen megértse. Csak úgy
k) tudhat katekhizálni, máskép nem. Azután ugyan
t) ezen kérdéseket és feleleteket addig olvas-
t) tassa, kérdegetse, fejtegetse, mindenféle-
t) kép forgassa tanítványival együtt is, míg
t) azokat ezek nem csak emlékezetekkel, hanem
t) értelmekkel és szivekkel is megfogták. Ugyan
t) ezt kell a' diktómokkal is tenni. A' mit a'
t) gyermekek egyszer értenek, azt örömeztöb-
k) b is, könnyöbben is megtanulják könyv nélkül.

A' jegyzések alatt imitt amott előhozott
énekek a' Győri új énekes könyvből vagynak
sz) cztálva; de minden Tanító kereshet tetszése
sz) szerént más énekes könyvből is más oda tar-
t) tozó verseket. Általában a' jó énekek és dik-
t) tomok teszik a' köznép' katekhizmusát, mert
t) azokat nem csak könnyen megtanulja, hanem
t) szívében is hordozza.

Luther' Katekhizmusának ezen magyará-
t) zatját három rendbeli embereknek ajánlom:
t) először, az Oskola Tanítóknak, hogy az

VI

sokszor olvassák, minden szavait fejtsék és tanítványaiktól érdeemesen kérdezzék; másodszor: a' Lelki Tanítóknak, hogy a' mestereket ennek helyes haszna vételére megtanítsák és a' katekhizálásban jó példát adjanak; harmadszor a' szüléknek, hogy azt gyermekeikkel Vasárnapon vagy egyéb pihenő órájokban szorgalmasan olvastassák, vagy gyermekeik előtt ők magok olvassák.

Bévezetés.

---

1. **Mit** tesz ez a' szó *Katekhizmus* ?
annyit tesz, mint kérdések és feleletek által való tanítás.
1. **Mit** értünk a' *Keresztyén Katekhizmus* alatt ?
1° Krisztus tudományában való oktatást kérdések és feleletek által.
1. **Mit** tanulunk ezen tanításból ?
Iogyan kelljen élnünk, mit kelljen hinnünk, és mit reménylenünk.
1. **Melly** főrésze a' *Katekhizmusnak* mutatja meg, *hogyan* kelljen élnünk ?
Az első: melly a' tíz parancsolatokról szól.
1. **Mit** foglal magában a' *Katekhizmusnak* második része ?
1° *Keresztyén* hit ágozatjait, vagy a' *Keresztyén Anyaszentegyház* Vallástételét.
1. **Miről** szól a' *harmadik rész* ?
1° mi *Atyánkról* vagy az *Úri imádságról*.
Éz egy arra való utmutatás, mikép' kelljen imádkoznunk.
- S maga *Jézus* adta azt előnkbe.
1. **Miről** szólnak a' *Katekhizmusnak* egyéb részei ?
1° *Keresztségről* és az *Ur' vacsorájáról*.

8. Miért foglaltatnak ezek a' Katekismusban

Mivel a' Keresztség és az Ur' vacsorája azoi két szentséges cselekedetek, a' mellyel által nyilvánásagosan vallást teszünk a' felől, hogy Keresztyének vagyunk.

A' gyónás az Ur' vacsorájával éléshez való készület.

9. Ezen szent cselekedetek közül mellyik által avatattunk-be a' Keresztyénségbe?

A' Keresztség által.

10. Mellyik által erősítettünk-meg a' jóban?

Az Ur' vacsorája által.

11. Miért hívattatnak ezen részek vagy fő csik-helyek Luther' Katekismusának?

Mivel Doktor Luther Márton szedte rendbe és magyarázta-meg azokat.

12. Milyen szókon kezdődik mindenik résznél Luthernek magyarázatja?

Ezen szókon: Mit tészén ez, vagy: Miképpen lészén ez meg?

13. Ki volt Luther Márton?

Egy tudós és kegyes ember, a' ki a' Keresztyén tudományt, melly az ő idejében igen el volt romolva, sok tévelygésektől és babonás vélekedésektől megtisztította.

14. Hogyan kell tanulnunk a' Katekismusust?

Figyelemmel, örömezt és jó kedvvel, mivel az a' mi értelmünket gyakorolja, és benünk jó indulatokat gerjeszt.

Hogyan gyakorolja a' Katekizmus a' mi értelmünket?

Ámot tanulunk abból adni arról, hogy mit hiszünk és mit reménylünk.

Mi által gerjeszt bennünk jó indulatokat?

Által, hogy az Istennek jótéteményeit, és a' mi kötelességeinket előnkbe terjeszti.

Honnét vétetett a' Katekizmus?

Ó és új Testamentombéli szent írásból.

Mit nevezünk ó Testamentomnak?

Szent írásnak azon könyveit, melyek Krisztus Urunk' születése előtt irattak.

Kik által irattak azok?

Ilyen férfiak által, a' kiket az Isten a' végre kiváltképpen való ajándékokkal felruházott, és a' kik Prófétáknak neveztetnek.

Mit értünk a' Próféta név alatt?

Ilyen férfiút, a' ki az Isten' nevében szóllott a' néphez, 's azt az Istennek különös indításából tanította, intette és vigasztalta.

2. Pét. 1, 21. Mert nem embernek akaratjából származott régenten a' prófétzia, hanem az Istennek szent emberei szóllottanak, indítatván a' Szent Lélek által.

Miért neveztetnek a' Prófétákjövendőmondóknak is?

Vel sokan közülök a' jövődő dolgokat előre hirdették.

) Az ó és új Testamentombéli Könyvek' neveit 's rendjét kicsinyenként meg kell a' gyermekkel eszméltetni.

22. Mit hirdettek kiváltképen sokan közülök?

A' Messiásnak vagy Krisztusnak, mint a' mi megváltónknak; azaz, az emberek' legnagyobb jóltévőjének eljöveteletét. Ján.: 5, 39. Vizsgáljátok az irásokat; mert úgy véltétek, hogy azokban örök életek vagyon, és igenis azok, a' mellyek én rólam bizonyosságot tesznek.

23. A' Katekizmusnak mellyik része vétetett az ó Testamentomból?

Az első: a' tiz parancsolatokról, mellyeket az Isten a' Zsidó népnek Mózes által adott 2. Mós. 19: 50:

24. Illetnek-e minket is ezen parancsolatok?

Igenis illetnek, a' mennyiben olyan kötelesegeket foglalnak magokban, a' melyekre minket is kötelez lelkiismeretünk.

25. Mi a' lelkiismeret?

Az embernek belső esmérte arról, mi legyen jó vagy rossz.

26. Vagyon-e az embereknek ilyen lelkiismeretek?

Igenis vagyon, míg azt durva vadság vagy szántszándékkal való gonoszság által el nem nyomják. Rom. 2, 14—15.

27. Megerősítette-e Jézus a' tiz parancsolatokat?

Igenis megerősítette és megmagyarázta.

28. Hol cselekedte azt különösen?

Azon beszédében, melly a' hegyen tartott prédikáczióknak mondatik. Mát. 5. 17—48.*)

*) Ezen verseket el kell olvasatni a' gyermekekkel, 's meg kell nékik magyarágatni.

9. *A' Katekizmusnak mellyik fő részei ötlet-
tek az új testamentumból?*

' következők: a' másodiktól fogva az
utolsóig.

10. *Mi az új testamentum?*

zon könyvei a' szent írásnak, mellyek Krisz-
tus Urunk' születése után irattak.

1. *Kik írták azokat?*

z Evangyelisták és Apostolok.

2. *Mit tess ez a' szó Evangylista?*

lyan férfiút, a' ki örvendetes izenetet hoz.

3. *Micsoda örvendetes izenetet hoztak ezen Evan-
gyelisták?*

k azt hirdették, hogy Jézus az Idvezítő meg-
jelent legyen, és az ő életét leírták.

4. *A' Krisztus életének hány ilyen leírása van?*
egy, mellyek Máté', Márk', Lukács', és János
Evangeliomainak neveztetnek.

5. *Krisztus Urunk' életének ezen leíróji közül
hányan voltak egyszer'smind Apostolok is?*

etten: Máté' és János. Ezek a' Krisztussal
társalkodtak, 's attól magától tanultak.

6. *Mit tess ez a' szó Apostol?*

ly férfiút, a' ki Jézus által az emberek'
oktatása végett kiküldetett.

7. *Hány Apostolokat tanított maga a' Krisztus?*

izenkettőt, a' kiket azután, mások' tanítása
végett kiküldött. Mát. 28, 18—20. És
Jézus oda járulván szólla nékiek mond-
ván: nékem adatott minden hatalom,
mennyen és a' földön.

Azért elmenvén tanítsatok minden népeket megkeresztelvén őket, az Atyának és a Fiúnak, és a Szent Léleknek nevében. Tanítván őket, hogy megtarsák mind azokat, a' mellyeket parancsoltam néktek. És imé én mindennap ti veletek vagyok mind a' világ' végéig. Amen.

38. *Mellyik könyvben vagynak az Apostolok első történetei megírva?*

Az Apostolok cselekedeteiről irt könyvben.

39. *Hány Apostoloknak leveleit találjuk az új Testamentomban?*

Öt Apostolokét: Péter', Pál', János', Jakab', Judás' leveleit.

40. *Mellyik Könyv fejezi-bé az új Testamentomot?*

János' jelenései. Ezen könyv jövőendő időkről szól.

41. *Hogyan kell az ó és új Testamentombéli Könyveket olvasni?*

Mint Isten' beszédét, áhítatossággal, és úgy, hogy azoknak olvasása által jobbak legyünk.

42. *Mikor vagyunk áhítatosak?*

Ha gondolkodunk arról, a' mit hallunk, vagy olvasunk, és azt jól megfontoljuk.

43. *Miért kell az Isten beszédét tisztelettel olvasnunk és hallanunk?*

Mivel az Isten szól abban mi hozzánk, mint az Atya az ő gyermekeihez. Mindenkör azoknak tehetségekhez alkalmaztatta magát, a' kik az ő szavát hallgatták.

Hát akkor, mikor olyan fordúl-élő, a' mit nem értünk; mit kell cselekednünk?

hoz kell tartani magunkat, a' mit értünk, a' mi lelkünket jobbitja, és minket a' jóban erősít.

eránt, a' mit nem értünk, oktatást kell keresnünk.

Mi végre kell tehát a' Bibliát kiváltképpen olvasni?

végre, hogy annak oktatása által jó és naponként jobb emberek legyünk. 2. Timoth. 2. 16. Minden irás Isten ihléséből való, és hasznos tanításra, a' megczáfolásra, a' dorgálásra, és az igazságban való oktatásra.

Hasznosak-e e' végre a' Bibliában előforduló történetek is?

enis, mivel azon történetek, a' mellyek a' Bibliában előfordulnak, az Istennek jó-téteményeit, és az embereknek virtusait, vétkeiket és hibájit eleven szinekkel rajzolják-le. A' hibáknál és vétkeknél eszünkbe kell vennünk, hogy az Isten' beszéde azokat kárhoztatja és büntetésre méltóknak ítéli.

Kell-e tehát mindent követnünk, a' mi a' Bibliái történetekben előnkbe rajzoltatik?

am kell 1. Kor. 10, 6. Ezek pedig nekünk példájinkra lettenek, hogy gonosznak kívánóji ne lennünk, miképen azok gonoszt kívánnak vala.

48. *Mi az egész Szent Írásnak 's az abból vett Katekizmusnak summája?*

Mát. 22. 37—40. Szeressed a' te Uradat Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és legnagyobb parancsolat. A' második pedig hasonló ehhez: Szeressed a' te felebarátodat mint önnön magadat. Mát. 7. 12. Annakokáért mindeneket a' melyeket akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azokat cselekedjétek azokkal. Mert ez a' törvény és a' Próféták. *)

ELSŐ RÉSZ.

A' tiz parancsolatról.

1. *Miről szólnak a' tiz parancsolatok?*

A' mi Isten eránt, magunk eránt és más emberek eránt való kötelességeinkről.

2. *Hány parancsolatok szólnak az Isten eránt való kötelességekről?*

A' három első parancsolatok.

3. *Hány parancsolatok szólnak a' mi magunk és más emberek eránt való kötelességekről?*

A' hét utolsó parancsolatok.

*) Itten el kell olvasatni, 's röviden megmagyarázni a' Györi énekes könyvből ezen éneket: Ha romlott szíveimnek.

1. AZ ELSŐ PARANCSOLAT.

n vagyok a' te Urad Istened. Ne legyenek tenéked én előltem idegen Istenid.

Ki szól ezen parancsolatban ?

z az Isten, a' ki az Izrael' népét Egyiptomból kihozta, és attól fogva annak őltalmazója akart lenni.

Vallyon ez az Isten csak az Izraelnek Istene-e, vagy pedig minden embereké ?

mint teremtnők és jóltévőnk minden embernek Istene és Attya. Malak. 2. 10. Vallyon nem mindnyájunknak egy Atyánk vagyon ?

vagy nem azon egy Isten teremtett-e minket ? (Miert csalja-meg tehát kiki az ő felebarátját, hogy a' mi atyáink' kötésekert megfertőztetnők.)

Mi tiltatik az első parancsolatban ?

' bálványimádás ; midőn valamit Isten gyanánt veszünk és imádunk, a' mi nem Isten.

Mikor vagyunk bálványimádók vastag értelemben ?

időn képeket, vagy valamelly teremtményeket Isten gyanánt imádunk, 's tőlők várunk segítséget.

Hát vékony bálványimádást mikor követünk-el ?
időn valami eránt e' világon nagyobb félelemmel, szeretettel és bizodalommal viseltetünk, mint az Isten eránt.

9. Miért tiltatik ezen bálvány imádás?

Mivel az az emberhez illetlen, 's nekie ár-
talmas.

10. Miért illetlen és ártalmas?

Mivel az embert babonássá, félenkké, vét-
kessé és esztelenné teszi. Zsolt. 111:
4. 5. 8.

**11. Hogyan téssi a' bálvány imádás az embert ba-
bonássá és félenkké?**

Arra szoktatja, hogy féljen és reményljen o-
a' hol félésre és reménységre semmi o-
nincs.

**12. Hogyan tessi a' bálvány imádás az ember
vétkessé és esztelenné?**

Különbféle bűnöknek gyakorlására tanítja, '
különbben is sokféleképpen megcsalja, é
elámítja az embert.

13. Ki követ-el bálványozást vékony értelemben?

A' ki az Istenről elfelejtkezik, és valami erán
a' világon nagyobb bizodalommal, féle-
lemmel és szeretettel viseltetik mint a
Isten eránt. Zsolt. 146, 3—6.

14. Mi által mégyen-véghez ezen bálványimádás

Kevélység, fősvénység és bujaság által. A
kevély magát és a' maga hecsületét,
fősvény az ő gazdagságát, a' bujalkodó
az ő gyönyörüségét jobban szereti, min
az Istent, és az által bálványimádó lessz.

**15. Vallyon azzal magát boldoggá tessi-e vagy
boldogtalanná?**

Boldogtalanná; mert ezen dolgok nem való

ságos és maradandó jók. 1. Ján. 2. 15 —
17. Philipp. 3. 19. Efez 5, 5.

Mit kíván tehát az első parancsolat?

gy az Istent mindenek felett féljük és szeressük, és hogy mindenek felett ő bennünk bizzunk. Mát. 10, 28—30. Zsolt. 73, 25. 26. Kicsoda volna nékem mennyekben te náladnál több? és te náladnál egyébben nem gyönyörködöm e' földön. Elfogyatkozott az én testem és az én szívem; az én szívemnek kösziklája, és az én örökségem te vagy, óh Isten mind örökké. Zsolt. 18, 2. 3. És monda: Teljes szívemből szeretlek tégedet Uram, én erősségem. Az Úr, én kösziklám, és én várom, és én szabadítóm, én erős Istenem, én erősségem, ő benne bízom, én paizsom, és én szabadulásomnak szarva, én felmagasztalásom!

Megérdemli-e az Isten ezen félelmet, szeretetet és bizodalmat?

nis; mert ő mindenhatósággal 's véghetetlen bölcsességgel és jósággal bír. Az ő akaratja nélkül semmi sem eshetik rajtunk. Ő tőle minden jót várhatunk, mint-hogy ő maga a' jóság. Mát. 1. 6. Mát. 19, 17. És ő monda annak: Miért mondasz engem jónak? Nincsen senki jó több az egy Istennél. Ha pedig bé akarsz az életre menni, tartsd-meg a' parancsolatokat. 1. Ján 4, 16. 19. Az Isten

szeretet; és a' ki a' szeretetben mar-
 az Istenben marad, és az Isten abba
 Mi szeretjük őtet; mert ő szeretett el-
 szőr minket.

**18. Milyen fogamatja van az Isten eránt va-
 igaz tiszteletnek az emberi szivben?**

**Az Isten eránt való igaz tisztelet az embe-
 nek:**

- 1.** Alkalmatosságot és kedvet ad az ő köt-
 lességeinek véghez vitelére és mind a-
 nak, a' mit az Isten reá mér, békév-
 való eltűrésére.
- 2.** Az emberektől való féléstől, és a' csüg-
 gedezéstől megmenti.
- 3.** Megőrzi a' felfuvalkodástól, minthogy mir-
 den jó az Istentől jön. Pred. 12, 15—1.
 A' dolognak summája ez: az Istent fé-
 jed és az ő parancsolatit megtartsa;
 mert ez az embernek fő dolga. Me-
 minden cselekedetet az Isten ítéletre el-
 hoz, minden titkos dologgal akár jó aki
 gonosz legyen az. *)

2. A' MÁSODIK PARANC SOLAT.

**A' te Uradnak Istenednek nevéért hijában a-
 vegyed: mert nem hagyja az Ur büntetét
 nélkül, valaki az ő nevéért hijában vesszi.**

19. Mit értünk az Isten' neve alatt?

Mindent, valami minket az Istenre emlékez-

---

*) Ido tartozik ezen ének: Ki ne szeretne téged

tet, és a' mi által ő magát mi velünk az ő beszédiben és munkájiban megismerheti. *Mit nem kell mind assal, a' mi által az Isten magát mi velünk megismerheti, cselekednünk?*

m. Kell azt rosszra fordítanunk, 's véle visszaélnünk.

Mi által élünk assal vissza?

romkodás, esküvés, büvölés bájolás, hazugság és csalárdság által.

Miért vagyon a' káromkodás megtiltva?

velhogy utálatos és rút dolog, gyűlölségből és haragból felebarátunknak rosszat kívánni, 's olyankor az Isten' nevével élni vétek.

E' szerént tehát nem kell egyik embernek a' másikat káromlani 's átkozni, 's olyankor az Isten' nevével vissza élni?

m. Mi mindnyájan egy Istennek, ezen irgalmas Atyának gyermekei vagyunk; és az Isten' nevének csak akkor kell előfordulni, ha valakit áldani akarunk. Mát. 5, 44. 45. Én pedig ezt mondom néktek: Szeressétek ellenségeteket, áldjátok azokat, a' kik titeket átkoznak, jól tegyetek azokkal, a' kik titeket gyűlölnek, és imádkozzatok azokért, a' kik titeket háborgatnak és kergetnek titeket. gy. legyetek a' ti mennyei Atyátoknak fiai, ki az ő napját feltámasztja mind a' gonoszokra mind a' jókra, és esőt ad mind az igazaknak mind a' hamisaknak.

131

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

131

600099629+

OKTÓBER 1918

i

ATEKHIKUSAI

MAGYARORSZÁG

NEMZETI SZÖVETSÉG

HERBER UJAS

K. J. 1918.

RÁLY: 1918. 10. 10.
GELI: 1918. 10. 10.HERBER UJAS
1918. 10. 10.

elünk az
ismérteti.
tal az Is-
ti, csele-

s véle

lás, ha-

iltva?
gyűlölség-
k rosszat
nevével

bernek a'
yankor az

ezen ir-
yunk; és
kell elő-
unk. Mát.
lom nék-
t, áldjá-
oznak, jól
t gyűlöl-
, a' kik
k titeket.
oknak fiai,
a' gono-
ád min?
nak.

24. Mit téssen esküdni?

Az Istent ígéretünk' és állításunk' igaz voltá-
nak tanúbizonyságává és ha ígéretünk-
ben 's állításunkban hazudunk, bosszú
állóvá tenni.

25. Melly esküvések engedtetheknek-meg?

Egyedül az olyan esküvések, a' mellyeket a'
felső hatalmasság kíván.

26. Mikor kíván a' felső hatalmasság esküvést?

Mikor egyéb eszköz nincsen az igazságot ki-
tanulni és annak végére járni, ha köte-
lességünkben eljártunk-e.

**27. Mikor élünk-vissza az Isten' nevével az eskü-
vésben?**

Midőn gondolatlanul vagy rossz szándékkal
esküszünk:

1. Olyan dolgokra, a' mellyeket nem tudunk,
vagy

2. Mellyeknél nincs szándékunk esküvésün-
ket megtartani.

Sirá. 23, 8—10; Az esküvésre ne szok-
tassad a' te szádat, és a' te esküvésed-
ben a' szent Istent nevezni gyakorta ne
szokjad. 10. A' férfit, ki sokat eskü-
szik, teljes hamissággal, és el nem tá-
vozik annak házatól az ostor.

Mát. 5. 37. Hanem a' ti mondástok legyen
ugy, ugy, nem, nem; a' mi pedig eze-
ken felül vagyon, a' gonosztól vagyon.

Sir. 23. 11. Ha vakmerőképen eskü-
szik is valaki, ártatlan nem lézen.

Mik leszünk akkor, ha gondolatlanul vagy hamisan esküszünk?

szegők és hivtelenek az Isten 's emberek eránt.

Miről mondottunk-le gondatlanul 's hamisan esküdtünk?

Istennek segítségéről 's a' mi ezen 's a' másik világon való boldogságunkról: mert így esküszünk: Isten engem úgy segéljen, az az, csak úgy áldjon-meg az Isten, ha igaz az, a' mit mondok.

Miképpen nézik más emberek a' hitszegőt, vagy hamisan esküvőt?

gy nézik, mint egy nyilván való hazug és álnok embert, a' kinek többé senki sem tartozik hinni.

Minek kell az olyan embernek magát tartani?
gy olyan alávaló embernek, a' kinek senki hitelt nem adhat, és a' ki az emberi társaságára nem méltó.

Miért kell az esküvőt, és minden ígéretet az emberek között szentül megtartani?

vel a' hitelesség és bizodalom az emberi társaságnak kötele vagy kapcsa, 's ugyan azért a' hitszegőtől minden rosszat lehet várni. 1. Pét. 3, 10—12. Mert a' ki életét akarja szeretni, és jó napokat látni, tartóztassa-meg nyelvét a' gonosztól, és ő ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot. Térjen el a' gonosztól és cselekedjen jót, keresse a' békességet, és kövesse azt. Mert az Úrnak szeméi az iga-

zakon, és az ő fülei azoknak kéréken, de az Urnak orcája azok ellen kik gonoszt cselekesznek.

33. *Hogyan élünk vissza az Isten' nevével a' völés bájolás által?*

Ha azt hisszük, hogy ezen szent névnek vezetete és más babonás szokások 's c lekedetek által betegségeket elfordítunk, valakinek árthatunk, vagy egyéb csuda dolgokat tehetünk.

34. *Miért tiltatik meg a' babonáskodás, mint és utálatos dolog?*

Mivel az esztelen csalárdság: 's az által az olyan eszközökkel való élést elmúljuk, mellyekkel magunkon segíthetnénk 2) magunkat 's másokat is a' veszelembe ejtjük, és 3) az Istennek nevével rutul visszaélünk. 5. Mós. 18, 10—

35. *Mit tesz az Isten' nevével használni és osálni. Annyit tesz, mint képmutató lenni, és a' melkiesmérete ellen a' kegyesség' sz alatt olyast mit tettetni, a' mi nem igaz. Zsolt. 5, 7. Elveszték a' kik hazugsá szólnak; a' vérszopó és álnok emb gyűlöli az Úr.*

36. *Mikor élünk jól és méltóképen az Isten' nevével?*

Ha az Istent mindennémű szükségünkben segítségül hívjuk, ő hozzá esedezünk, ő dicsérjük 's neki hálákat adunk. Zsolt. 14. 15. Áldozál az Istennek dicsére

és add meg a' magasságban lakozó Istennek a' te fogadásodat.

3. *hivj engemet segítségül a' te nyomorúságotnak idején, megszabadítottak tégedet és dicsőítesz engemet. *)*

3. A' HARMADIK PARANCSOLAT.

egemlékezzél, hogy a' szombat napot megsszenteljéd.

1. *Mire rendelte az Isten a' Zsidó népnek a' hetedik napot?*

szombatra, az az, az emberek, 's állatok' nyugodalma' napjává.

2. *Mi jó akart az Isten ezen rendelés által szerezni?*

rendet és a' hétköznapi foglalatosságokban való szorgalmatosságot. Az Isten azt akarja: hogy a' munka által nyugodalmat érdemeljünk, 's a' nyugodalom által viszont magunkat a' munkára erősítsük.

3. *Mi kereszténynek is a' Zsidók' Szombatját innepeljék-e még?*

sem; hanem a' Vasárnapot, Krisztus feltámadásának napját.

4. *Olly szolgálai módon üljék-e azt meg, hogy nekünk azon éppen semmi foglalatosság sem engedtetik meg?*

open nem. A' szeretetnek és szükségnek munkáji soha sem tiltatnak meg sőt

---

*) Ide tartozik ezen ének: A' ki az Úrnak nevével.

azok még Vasárnapon is szent kötelességeink. Mát. 12, 11. 12. Márk. 3.

41. De melly foglalatosságra rendeltetett kiödni képen a' vasárnap?

A' közönséges könyörgésre, és az Isten' beszédének hallgatására és vizsgálására. Zsid. 10, 24. 25. És egymásra figyelmezzünk, hogy egymást felbuzdítsuk a' szeretetre és a' jó cselekedetekre. É ne hagyjuk-el a' közöttünk való gyülekezést, mint némelyeknek szokása; s egymást intsük, és annyival inkább, mivel látjátok, hogy ama nap közelge.

42. Illendők-e 's hasznosak-e ezen közönséges könyörgések?

Igenis, a' közönséges könyörgések és imádások áhítatosságot gerjesztének. A' együttvaló éneklés felemeli a' sziveket. Ha együtt vettük az Isten' jótéteményeit illő, hogy azokért együtt is adjunk hálaát. Koloss. 3, 16. A' Krisztusnak beszéde lakozzék ti közöttetek, gazdagon minden bölcsességgel tanítván és intvén egymást, zsoltárokkal, dicséretekkel és lelki éneklésekkel, jó kedvvel énekelvén a' ti sziveitekben az Úrnak?

43. Hogyan kell magunkat viselnünk az Isten' igéjének hirdetése eránt?

Azt nem kell megvetnünk, sőt az Isten' igéjét szentnek kell tartanunk, örömet hallgatnunk és tanulnunk. 1. Thess. 5, 18—20

Mi végre kell a' prédikációt hallgatnunk?
 gy az által bölcsebbek, jobbak és boldo-
 gabbak legyünk. Jak. 1. 22. 27. Le-
 gyetek pedig cselekedőji az igének, és
 nem csak hallgatóji; mert azzal magato-
 kat csak megcsaljátok. Az Atya Isten
 előtt a' tiszta és szeplő nélkül való Isteni
 tisztelet ez: látogatni az árvákat és az
 özvegyeket az ő nyomorúságokban, és
 magát tisztán megtartani e' világtól *)

4. A' NEGYEDIK PARANCSOLAT.

*Tiszteljed a' te Atyádat és Anyádat, hogy
 legyen dolgod és hosszú életű légy e'
 földön.*

Kiket kell ezen parancsolat szerént tisztelnünk?
 yánkat és Anyánkat.

i. **Miért?**

ert ők mi reánk nézve az Istennek képvise-
 lőji: minthogy ő tőlök életet 's gyer-
 mekségünktől fogva számlálhatatlan jó-
 kat vettünk.

**Ki eránt mutatjuk azon szeretetünket és tisz-
 teletünket, a' mellyel szüléinkhez viseltetünk?**
 z Isten eránt; mivel ő a' szüléket a' maga
 képviselőjivé tette, 's ő általok tesz ve-
 lünk jót. Sir. 3. 3. A' ki tiszteli az
 atyját, megtisztíttatik a' bűnből.

*) Ide tartozik ezen ének: Oh szent Isten - voná-
 szivemet.

48. *Mit ígér azért az Isten azoknak a' kik Atyjokat és Anyjokat tisztelik?*

Hogy jól lessz dolgok, és hosszú idejűek lesznek e' földön. Sir. 3. 9. Cselekedettel és beszéddel tiszteljed a' te Atyádat és Anyádat, hogy szálljon te reád az emberekől áldás.

49. *Hát ha hibájok van szüleinknek, kell-e őket mégis tisztelnünk?*

Akkor sem kell őket megvetni, és haragra ingerelni, hanem őket az ő hibájok mellett is szeretuünk és becsülnünk kell. Sir. 3, 11. 12. Ne dicsekedjél a' te Atyádnak gyalázatjával; mert nem dicséretedre van néked a' te Atyádnak szidalma. Mert az ember dicséretet talál az ő Atyjának tiszteletéből, és szidalmára vagyon a' fiunak a' gyalázatos Anya.

50. *Csak szóval és szinmutatással kell-e szüleinket tisztelnünk?*

Nem; hanem cselekedettel is. Tartozunk nékik szolgálni, engedelmeskedni, örökökre lenni 's öregségekben gondjokat viselni. Sir. 3. 13—16. Fijam, felsegéljed vénségében a' te Atyádat, bánnattal ne illessed őtet a' te életedben. És ha valamikor megfogyatkozik értelmében, megbocsásd néki, és éktelenséggel ne terheld őtet: hanem tisztességet tégy minden erődből. Mert a' te

Atyádhoz való irgalmasság el nem felejtetik: hanem a' bűnök ellen a' te házádnak támassza léssen. A' te nyomoruságodnak idején, megemlékezik te rólad, és miképpen tiszta meleg idő által a' jég elolvasztatik; így a' te bűneid elolvadnak.

Illendő és dicséretes-e a' gyermekeknek az ő szüleik eránt való jó magaviselető?

In is nagyon illendő és dicséretes: Mert a' gyermekek soha nem fizethetik meg az ő szüleik' fáradságát 's szeretetét, melyekkel azok ő irántok viseltettek. Sir. 7, 27, 28. Tellyes szivedből tiszteljed a' te Atyádat, és Anyádnak fájdalmat el ne felejtse. Mivel fizess-meg ő nékiek veled való jótéteményekről?

Mik tehát a' hálaadatlan és engedetlen gyermekek?

természet' mocskai és gonosztévők.

Milyen átok követi többnyire az ilyeneket?
 ő gyermekeik úgy fogják valaha magokat ő erántok viselni, mint ők viselték magokat szüleik eránt.

Milyen áldás követi ellenben a' jó gyermekeket?

Istennek és a' szüléknek áldása, szerencse és előmenetel, úgy, hogy ők is örömet fognak gyermekeikben látni. Sir. 3, 5. A' ki tiszteli az atyját, jövendőben örül ő is az ő fíjainak, és az ő könyörgésének napján meghallgattatik. A' ki tiszt-

tességet tulajdonit attyának, hosszú életü lészen. És a' ki az Urat hallgatja, az ő anyját megvidámitja.

55. *Ha szükség, hogy a' gyermekek az ő szüleit szeressék és tiszteljék, mit kell a' szülőknek is gyermekeik eránt cselekedni?*

Tartoznak azokat keresztyén módon felnevelni, nékiek jó példát adni, 's őket minden jóra szoktatni. Efez. 6. 4. Ti pedig Atyák, haragra ne ingereljétek a' ti gyermekeiteket, de neveljétek őket oktatásban, és az Urhoz vezető intésben.

56. *Csak a' testi szülék értetnek-e ezen parancsolatban az Atyák' és Anyák neve alatt?*

Nem, hanem mindenek, valakik szüleink gyanánt vagynak, és a' kik által az Isten velünk jót tesz, p. o. A' felső hatalmaságok, tanítók, gazdák és gazdaasszonyok, tátorok, atyafiak, és barátok.

57. *Mit kell ezek eránt is cselekednünk?*

Tartozunk őket tisztelni, nékik szolgálni, engedelmeskedni, őket szeretni és becsülni.

58. *Kell-e általjában minden renden levőknek egymás eránt valamit véghez vinni?*

Igenis. Minden rendbéli embereknek vagynak egyéb rendbéli emberek eránt kölcsönös és szükséges kötelességeik.

59. *Micsoda kötelességeik vagynak az alattoalóknak a' felső hatalmasság eránt?*

Tartoznak az eránt mély tisztelettel viseltetni, 's minden rendeléseiknek híven engedelmeskedni. Rom. 13, 1. 7. Minden lélek

a' felső hatalmasság alá vettetett. légyen, mert nincs hatalmasság hanem csak Istentől, a' melly hatalmasságok pedig vannak, azok Istentől rendeltettek. Adjátok meg azért mindennek, a' mivel tartoztok; a' kinek adóval, adót; a' kinek vámmal, vámot, a' kinek félelemmel, félelmet, a' kinek tisztességgel, tisztességet.

1. *Micsoda kötelességek vagynak a' felső hatalmasságnak az ő alattvalóji eránt?*

irtozik azokat oltalmazni, 's jó törvények által igazgatni; 's egyszer'smind becsülni és nékik mindenben jó példát adni. Efez. 6, 9. Ti is Urak, ugyan azokat cselekedjétek ő vélek, elhagyván a' fenyegetést, meggondolván azt, hogy néktek is vagyon Uratok mennyekben, kinél nincs személyválogatás.

1. *Micsoda kötelességeik vagynak a' hallgatóknak az ő tanítóik eránt?*

zokat ugy kell nézni mint Lelki-Atyjákat, az ő intéseiket követni kell, és nékik azt, a' mi fáradságokért jár megadni. Zsid. 13, 17. engedelmesek legyetek a' ti előttetek járóknak, és kövessétek őket; mert ők vigyáznak a' ti lelketekre, mint számadók; hogy örömmel cselekedjék, és nem fohászzkodással, mert a' néktek nem jó.

62. Hát a tanítóknak micsoda kötelességeik vagynak az ő hallgatójik eránt?

Úgy kell azokat nézniek, mint lelki gyermekeiket, kell őket oktatniok, inteniek, vigasztalniok 's nekik jó példát adniok, 's őket minden jóra vezérelniek. 1. Kor. 1, 11. Tim. 4, 12.

63. Micsoda kötelességeik vagynak a' mesterembereknek az ő inasaiok eránt?

Tartoznak azokat az ő mesterségekben helyesen oktatni, erántok békességés türéssel viseltetni, és mindenben boldogságokat előmozdítani. Rom. 12, 7. Akár (egyházi) szolgálat, maradjunk a' szolgálatban; akár ha ki tanító, maradjon a' tudományban.

64. Micsoda kötelességeik vagynak az inasoknak az ő mestereik és Uraik eránt?

Tartoznak az ő mesterségeket szorgalmasan tanulni, és Uraiknak javát híven előmozdítani.

65. Micsoda kötelességeik vagynak a' gazdáknak és gazdaasszonyoknak az ő cselédjeik eránt?

Tartoznak azokat Isteni félelemre, jó rendre és szorgalmatosságra szoktatni, vélek szeretettel banni és béreket híven megadni. Sir. 7, 20, 21. Ne sányargasd szolgádat, a' ki az ő dolgában híven eljár. Az eszes szolgát szeresse a' te lelked. Tób. 4, 15. Semmi embernek bé-

rét te meg ne tartsad, a' ki te néked szolgált, hanem mindgyárt megfizess néki.

i. Micsoda kötelességeik vagynak a' cselédeknek az ő gazdájik 's gazdaasszonyaik eránt ?

artoznak azokat mint előljáróikat tisztelni, azoknak parancsolatjaikat zugolódás nélkül véghez vinni, jószágokkal hiven bänni, dolgokban szorgalmatosan eljárni, 's mindenekben azoknak javát keresni Efez. 6. 5—7. Szolgák legyetek engedelmesek a' ti testi Uraitoknak, félelemmel és rettegéssel, a' ti sziveiteknek együgyüségében, mint a' Krisztusnak. Nem szem előtt való szolgálattal, mint embereknek kedveskedők, hanem mint Krisztusnak szolgáji cselekedvén az Isten akaratját teljes lélekből. Kész indulattal szolgálván mint az Úrnak, és nem mint embereknek.

' Kell-e a' vén embereket is tisztelnünk ?

enis kell: mert az Isten maga kívánja azt és mi is azt akarjuk, hogy öregségünkben mások tisztelettel és békességes türelessel viseltessenek erántunk. 3. Mós. 19, 32. A' vén ember előtt felkelj, és a' vén embernek orcáját megbécsüljed Sir. 8, 7. Ne kissebbitd meg az embert vénségében, mert mi közülünk valók, a' kik megvényhesznek.

68. Mi jó származik abból, ha a' negyedik parancsolat megtartatik?

Az által a' házi és polgári boldogság előmozdittatik; az az a' Szülők és gyermekek, a' felső hatalmasság, és az alattvalók, az ifjak és vének között minden rendben és karban szép egyetértés fog uralkodni. *)

Rom. 12, 10. Az atyafiúi szeretetnek általa, egymásnak szerelmére hajlandók legyetek, tisztelettel egymást megelőzván.

5. AZ ÖTÖDIK PARANC SOLAT.

Ne ölj.

69. Mi tiltatik ezen parancsolatban?

Elsőben: Az öldöklés és gyilkosság: mert ezek olyan utálatos cselekedetek, a' mellyektől az emberi természet irtózik. 1. Mós. 9. 6. A' ki az embernek vérét kiontja, ember által ontassék ki viszontag annak vére; mert az ő ábrázatjára teremtette Isten az embert.

70. Mi tiltatik még más ezen parancsolatban?

Minden, valami másnak testében vagy egészségében kárt tesz, vagy annak az életet nehezebbé, keserűbbé teszi, vagy meg rövidíti.

---

*) Ide járul az az ének: Isten, néked szentelem.

Következésképpen mik tiltatnak meg ezen parancsolatban ?

Iden harag, visszavonás és gyűlölség, minden bosszúállás és ellenségeskedés, mert ezek mind a' maguk életét, mind a' másokét keserűvé teszik és rövidítik. **M. 1. 5, 21. 22. Péld. 15. 18.** A' haragos férjfiú szerez háboruságot; a' hosszutűrő pedig leszállítja a' háborgást.

Milyeneknek kell az embereknek egymás eránt lenni ?

karóknak, szeretetre hajlandóknak és egymást kéméllőknek, szükség: hogy egyik a' másiknak segítsen 's minden testi szükségéit orvosolni igyekezék. **Mát. 3, 5. 9.** Boldogok a' szelidek; mert ők örökségül bírják a' földet. Boldogok a' békeségszerzők, mert Isten' fíjainak hivatatnak.

Szükséges és hasznos-e az embernek ezen parancsolatnak megtartása?

nis szükséges és hasznos; mert a' hol az embernek élete és nyugalma nem bátorságos, ott semmije sincs bátorságban. Különben is az emberek' bajainak legnagyobb része a' gyűlölségből, haragból, ellenségeskedésből, és bosszúállásból származik.

Mi által kapcsolatnak összeve legszebben az emberek egymással az őfoglalatosságaikban?
 yétértés, szivesség és szeretet által **Koloss. 3, 12. 15.** Öltözzétek fel azért, mint

Istennek választotti, szentek és szerel-
metesek, a' szívbéli könyörületességet,
kegyességet, alázatosságot, szelidséget
és a' békességestűrést. Eltűrvén egymást
és megengedvén egymásnak, ha kinek
valaki ellen panasza vagyon, miút a'
Krisztus is megengedett néktek, azon-
képen ti is.

75. *Szabad-e az embernek magát megölni?*

Nem szabad. Nem magunk adtuk magunknak
életünket, azért nem is szabad attól ma-
gunkat megfosztanunk, hanem el kell
várjunk azt az időt a' melyben az Is-
ten a' világból magához vesz. Róm, 14.
7. 8. Mert senki közülünk magának nem
él, és senki magának meg nem hal. Mert
ha élünk is, az Úrnak élünk, ha halunk
is, az Úrnak halunk; azért akár élünk,
akár halunk, az Úré vagyunk.

76. *Vallyon az maga gyilkosa-e, a' ki egészségét
és testét megvesztegeti?*

Igenis, az is maga gyilkosa.

77. *Mi által vesztegettetik meg az ember élete
és egészsége?*

Az ételben, italban, gyönyörűségekben; alu-
vásban és éjszakázásban, a' bőjtölésben
és munkában való mértéktelenség által.
Sir. 37, 31—33. Ne légy telhetetlen
minden gyönyörűséggel, és tested legyen
az étel: Mert a' sok ételben való tobzó-
dásban betegség vagyon; és a' megelé-

gíthetetlen faldoklás közel jár a' sárhoz. A' megeléghetetlen faldoklás miatt, sokan haltanak meg: de a' ki megtartóztatja ő magát, életét meghosszabbítja. Préd. 6, 7. Ha az embernek minden munkája jó szerencsés léssen: mindazáltal az ő kívánsága bé nem felik.

3. *Hát az maga gyilkos-e, a' ki az ő lelkének egészségét megrontja?*

en is, megrontatik pedig a' lélek egészsége, a' felettébb való gond, buslakodás, félelem és epedés által. Sir. 30, 22—26. Ne add bánatnak a' te elmédet, és ne fonyasszal magadat a' te tanácsoddal. A' szívnek vigassága az embernek élete, és az örvendezés meghosszabbítja az embernek napjait. Szeressed a' te lelkedet, és vigasztald szivedet és a' szomorúságot távol állasd tőled. Mert sokakat vesztett el, és ölt meg a' szomorúság. Az irigység és harag megkisebbitik a' napokat, és idő előtt vénséget hoz a' szomorúság.

1. *Ha tehát kötelességünk a' magunk 's hozzánk tartozandóink' egészségére gondot viselni, mit kell a' betegségekre nézve cselekednünk? artozunk minden betegségnak, a' mennyire lehet eléljé venni, 's a' betegség elején jókor segítséget keresni, 's az egészség' helyre állítása végett minden eszközzel gondosan élni. Sir. 38, 4. Az*

Úr teremtette a' földből az orvosos
annakokáért az eszes ember attól
iszonyodik.

80. *Miért kötelességünk est cselekedni?*

Mert a' mi életünk nem a' mi sajátunk,
nem az Istené 's más embereké.
is viheti véghez a' beteg az ő hiv
béli kötelességeiket, úgy a' mint kell,
gának és másoknak is terhére van.
30, 15. 16. Az egészség, és a' j
met, minden aranynál jobb és a' v
test, nagy temérdek gazdagság.
Nincs olly gazdagság, ki jobb voln
testnek egészségénél, és nincsen ő
ki meghaladná a' szívnek örömet.

6. A' HATODIK PARANCSOLAT.

Ne paráználkodjál.

81. *Mi a' házasság?*

A' hűségnek és szeretetnek kölcsönös k
és frigye egy férjfiú és egy asszony ki

82. *Micsoda tehát az a' fél; vagy rész,
ezen szeretetnek 's hűségnek frigyét
szegi?*

Hitszegő; mivel az ő szavát nem tartja
és az ő hitestársát igen megsérti.

---

*) Ide tartoznak ezen énekék: Testemet te
Ne gyűjts óh ember fejedre.

Hogy kell tehát a házastársaknak egymással lakni?

kességben és tiszta életben. Mindeniknek kell az ő házastársát szeretni és becsülni. Efez. 5, 28. Azonképpen a férfiak is tartoznak szeretni az ő feleségeiket, mint önnön testeiket; a ki az ő feleségét szereti, önnön magát szereti. Efez. 5, 22, 23. Az asszonyok engedelmessékedjenek ő tulajdon férjeiknek, mint az Urnak. Mert a férjfiu feje az asszonyi állatnak.

Szerencsét vagy szerencsétlenséget okoz a rossz házasság?

gy szerencsétlenséget okoz. A házásoknak egyenetlenségek és visszavonások által a ház elpusztúl a gyermekek rosszul neveltetnek fel, s végtére magok szegénységbe, gyalázatba keverednek s kötségbeesésre jutnak.

A jó házasság nagy szerencséje-e az életnek?
 mis: mert ha a férjfiu és feleség szorgalmatosságok és rendtartások által egymást segítik, úgy jó gyermekeik lesznek, és az Isten áldása kíséri őket munkájikban. Zsolt. 128, 1—4. Sir. 26, 2. 3. A jó asszonyi állat jó rész, az Isten féltőnek részül adattatik ez. Az erős asszonyi állat vidámságot szerez az ő férjének, és annak életének esztendejét bétölti jó szerencsével.

86. *Akár házasságban élünk, akár a' nélkül, hogyan kell magunkat a' hatodik parancsolat szerint viselnünk?*

Jó erkölcsűeknek, szemérmeteseknek, és tiszta életűeknek kell lennünk mind gondolatunkban, mind tekintetünkben, mind szóunkban, mind cselekedetünkben, Filipp. 4. 8. Azon feljül atyámfiai, a' mellyek valóságosak, a' mellyek tisztességesek, a' mellyek igazságosak, a' mellyek tiszták, a' mellyek szerelmetesek, a' mellyek jó hírűek, és ha mi jóságos cselekedet, vagy ha mi dicséretes dolog vagy, azokról gondolkodjatok.

87. *Mi indítson bennünket szemérmes és tisztességes magunk viseletére?*

Mivel a' szemérmes és tisztességes erkölcsű ember mind az Isten mind az emberek előtt kedves. Az olyan az ő lelkét tisztán, testét egészségben tartja meg. Mát. 5. 8. Boldogok a' tiszta szívűek, mert az Istent meglátják. 1. Thess. 4. 3. 4. Mert ez az Istennek akaratja, a' ti megszenteltetétek, hogy megtartóztassátok magatokat a' paráznaságtól. Hogy kiki közületek tudja birni az ő edényét szentségben és tisztességben.

88. *Mint van pedig egy tisztátalan 's szemtelen embernek dolga?*

A' szemtelen mind az Isten mind más hecsületes emberek előtt utálatos; 's az ő vét-

két gyalázat, fájdalom és késő bánat követi. Zsid. 13. 4. Tisztességes a' házasság mindenek között, és a' szeplő nélkül való ágyasház; de megítéli Isten a' paráznákat, és a' házasság törőket.

Mit kell cselekednünk, ha tiszta életűek akarunk lenni?

Iden elcsábító alkalmatosságoktól kell magunkat őriznünk.

Melleyek az efféle elcsábító alkalmatosságok?

rossz társaság, illendőséget megsértő ruházat, henyélés, tobzódás, ocsmány könyveknek olvasása, 's a' t. Sir. 33, 28. Sok gonoszságra tanított a' hivalkodás. Sir. 23, 4. 5. Atyám, Uram és én életemnek Istene, kevélységet ne adj énékem, és az engedetlen elmét mindenkor eltávoztasd a' te szolgálótól. Ne foglaljon el engemet a' hasznak és bujaságnak kívánsága, és szemtelen gondolatra ne adj engemet.

Melleyik a' legjobb eszköz a' tisztátalan gondolatok eltávolítására?

munka és szorgalmatosság. Szükséges valami hasznos dologban foglalatoskodnunk, és az Istenről 's kötelességünkről gondolkodnunk. 1. Mós. 39, 9. Mi módon mivelném e' nagy gonoszságot, vétkezvén az Isten ellen? *)

) Ide tartozik azon ének: A' vótkes gyönyörűséget.

7. MELLYIK A' HETEDIK PARANC SOLAT?

*Ne lopj.*92. *Mit tessz lopni?*

Valakinek tulajdonát nyilvánosságosan vagy mesterségesen elidegeníteni.

93. *Miképpen megy véghez a nyilvánosságos lopás?*
Az olyan dolgoknak, a' mellyek nem a' mi-
eink, erőszakosan való elragadások vagy
elidegenítések által.

94. *Miképpen megy véghez a' mesterséges lopás?*
Ravaszág, csalárdság és hamis kereset vagy
vétkes nyereség által.

95. *Meg vagynak-e' mind ezen alattomos lopá-
sok tiltva?*

Igenis meg vagynak, mert mind ezek ellen-
keznek az igazsággal és egyenességgel.
Thess. 1, 6. Hogy senki el ne nyom-
ja, se meg ne csalja cselekedetében a'
ő Atyafiját; mert mindezekért bosszú-
álló az Úr mind azokon.

96. *Az efféle csalárdságok és lopások valószínű
nyereségek-e?*

Nem. Ezek által az ember az ő jó lelkiismeret-
tét, jó hírét nevét elveszti, 's a' lopó-
jóságon nincs az Isten áldása. Péld. 10
2. Hab. 2. 6. Jaj annak, a' ki gazdagít-
ja magát a' máséból; vallyon meddig tar-
az? És annak is jaj, a' ki sűrű sárt gyű-
a' maga fejére.

Nevezs énnékem egynéhány olyan goromba és finom lopásokat, a' mellyek az Istentől és a' felső hatalmasságtól megbüntettetnek?

Ha a' jószágnak igaz megyéjét megmáskítjuk 's a' szomszédunkéra küljebb tesszük, vagy máskép annak birtokát kevesbbítjük. 5. Mós. 27, 17. Átkozott, valaki az ő felebarátjának határát elfordítja: És mondja mind az egész sokaság: Amen. Ha a' törvényes örökösöktől az ő örökségöket elvesszük. Job. 20, 18, 19. Az igazságtalan visszaadván a' más ember munkájával keresett marhát, nem örvendez az ő gazdagságának az ilyen fizetésért. Mert megrontotta 's elhagyta a' szegényeket: elrontotta a' házat, mellyet nem ő épített.

Ha hamis mértékkel és fonttal kereskedünk. Péld. 11, 1. Az álnok fontok utálatosak az Urnál; az igaz mérték pedig kedves ő néki.

Ha igazságtalan pert folytatunk, ha a' bírót igyekezünk megvesztegetni, vagy a' pert szükségtelenül hosszabbítjuk. 1. Kor. 6, 5. 7. hogy magatokat megszegényeljétek, ezt azért irom. Nincsen-e ti köztetek egy bölcs ember is, a' ki ítéletet tehetne az ő Atyafijai között? Azért minden kétség nélkül vagy gyarlóság ez ti bennetek, hogy egymással törvénykeztek

Mért nem szenvedtek inkább bosszúságot? Miért nem tűritek inkább a' kárt?

5. Ha annyit kérünk kölcsön, a' mennyit meg nem fizethetünk. Zsolt. 36, 21. Kölcsön kér a' hitetlen és meg nem fizet: az igaz pedig irgalmas és osztogat.
6. Ha uzsoráskodunk, vagy a' ránk bízott zálogot vagy jószágot eltagadjuk. Ezek. 18, 12. 13. A' szűkölködőt és a' szegényt megnyomorítja, a' másét erővel elveszi, és a' zálogot vissza nem adja és a' bálványokra emeli szemeit, utálatosságot cselekedvén. Uzsorára ad, és többet vészen, valyon él-e ez? Nem él; mindezeket az utálatosságokat cselekedte, halállal hal meg, és az ő vére ő rajta lészen.
7. Ha a' munkásnak megígért bérét elfogjuk vagy kevesebb bért adunk mint ígértünk. Jak. 5, 4. Ime a' munkásoknak bérek kik a' ti tartományitokat megaratták, melyet csalárdsággal megtartottak, és azoknak kiáltások, a' kik arattak a' Seregeknek Urának füleibe bément.
8. Ha a' lopott jószágot elrejtjük, 's eltitkoljuk, vagy a' talált jószágot vissza nem adjuk, Tób. 2, 2. Honnét vagyon e' gödölye? Talán lopott? Add meg az ő

gazdájának; mert nem szabad semmi lo-
pottat megenni.

Ha restségből koldulunk, vagy a' nélkül,
hogy a' szükség kívánná, alamizsnából
táplátjuk magunkat. Sir. 40, 29. 30.
Fijam, koldus életet ne élj: jobb meg-
hálni, hogy nem mint koldúlni: Az em-
ber asztalára néző embernek nincsen éle-
te, melyet valóba életnek tarthatnál,
megundokítja az ő lelkét idegen étellel.
Az eszes és tudós ember pedig eltávozt-
tatja azt.

1. Ha fáradságunkért felesleg való nyeresé-
get veszünk, 's a' szegényekre nézve a'
föld terméseinek árát felverjük. Péld. 11.
26. A' ki buzáját beszorítja, átkozzák
azt a' népek; Istennek áldása leszen
pediglen a' kiadónak fején.

*A' ki illyest cselekszik, mit mond annak az
ő lelkesmérte?*

t mondja, hogy ő tolvaj és embercsaló.

*Mit kell annak cselekedni, a' ki a' lopás
által meggazdagodott, vagy igazságtalan jó-
szág van kezén?*

irtozik az visszaadni, és helyre állítani
Luk. 19, 8. Zakéus pedig előállván
mondta az Urnak: Uram! ime minden
jószágomnak felét a' szegényeknek adom
és ha valakitől valamit patvarkodással
elvettem, négy annyit adok helyébe.

100. *Mi okozza az efféle tolvajságokat és lárdságokat?*

A' restség, fősvényység, irigység, kevélység és tékozlás. Efez. 4, 28. A' ki vala, többé ne orozzon: hanem inkább munkálkodjék, cselekedvén az ő kezevel azt a' mi jó, hogy legyen mit a' kinek szükség. 1. Tim. 6, 9. 10. Kik pedig meg akárnak gazdagulni, nek kísértetbe és törbe, és sok bűnbe, és káros kívánságokba, mellyek merítik az embereket a' halálos veszélybe. Mert minden gonoszságnak gyökere a' pénznek szerelme, mellyet mellyek a' kik kívántak, eltévelyte a' hittől, és ő magokat általszege sok gondokkal.

101. *Ezen vétkek boldoggá teszik-e az embereket?*
Épen nem, sőt inkább megfosztják őket lelkiismeretétől, 's nem hagyják igazgatos keresményével is nyugodt szívvel élni, továbbá a' szívet megkeményítve érzéketlenné 's igazságtalanságra landóvá teszik.

102. *Hogy ezen vétkeket elkerülhessük, mit kell jó idején szoktatni magunkat?*

A' takarékosághoz, kevéssel megelégedéshöz, szorgalmatossághoz. Péld. 13, 14. A' hijábalóságából keresett megkeményebbül; a' ki pedig kezével megőregbíti azt. Sir. 40, 19. Az ő

lapotjával megelégedett, és munkás embernek élete gyönyörűséges: de mind a' kettőt felül haladja, a' ki kincset talált.

103. *Ha mi ezen virtusokhoz szoktatjuk magunkat, nem fogjuk-e mások javát irigyleni?*

Nem csak nem fogjuk irigyleni, hanem azt megtartani 's gyarapítani is igyekezünk.

104. *Miért?*

Mivel mi is kívánjuk és akarjuk, hogy a' mi vagyonunk is megmaradjon. Tób. 4, 16.

A' mit te nem szeretsz, senkinek másnak azt ne cselekedd.

105. *Mit fogunk ekkor a' szegények és szűkölködők eránt cselekedni?*

Azoknak kenyeret és munkát fogunk szerezni, hogy koldulni és lopni ne kényszeritessenek. Tób. 4. 8. 9. A' te gazdagságból adakozzál a' te erőd szerént, és bővséged szerént tégy kegyességet, hogy ha kevés vagyon te néked, a' kevésből se szánj keveset adni.

106. *Van-e annak jutalma, a' ki szorgalmas szegényeket és szűkölködőket segíti?*

Péld. 19, 17. Kölcsön ad az Úrnak, a' ki kegyelmesen ad a' szegénynek; és az ő jótéteményét megfizeti néki. 2 Kor. 9. 7.

A' jókedvű adakozót szereti az Isten.

107. *Mitől kell magunkat őriznünk, ha vagyonunkkal jót akarunk tenni?*

A' kevélységtől és pompától, a' buja gyönyörűségektől és a' tékozlástól. Péld. 23. 20. 21. Ne légy azok közül való, kik bortó

megrészegednek, a' tobzódók közül, kik hussal hasokat megterhelik. Mert a' részeges és tobzódó szegény lészen, és szakadozott ruhákba ütöztet az aluvás.

108. *Boldoggá teszi-e az embert a' jótétel?*

Csel 20, 35. És mindenestől megmutattam néktek, hogy szükség volna ilyen módon munkálódván az erőtlenekekről gondot viselni, és megemlékezni az Úr Jézus' beszédéről, hogy tudniillik ő mondotta. Jobb adni másnak, hogy nem venni. Sir. 40. 17. A' kegyelemből való adakozás olyan, mint az áldásokkal megerősített leveles szén, és mind örökké megmarad az irgalmas jótétemény. *)

8. MELYIK A' NYOLCZADIK PARANCSOLAT?

Hamis tanúbizonyságot ne mondj a' te felebarátod ellen.

109. *Mi a' hamis tanúbizonyság?*

Ha mi akár a' törvényszék előtt, akár a' közönséges életben valaki felől olyast mondunk, a' mi nem igaz.

110. *Ki tehet hamis tanúbizonyságot a' törvényszék előtt?*

Minden, valaki az igazság ellen szóll. A' vá-

*) Ide ezen énekek tartoznak: Add Uram az igazságot: Uram értesünkre adad: A' ki földi jókkal bír.

doló és a' bévádoltatott: a' bévádoltatottnak védelmezője, a' tanú, és maga a' bíró is.

1. *Hogyan vétkezik a' vádoló a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a valakit hamisan vádol.

2. *Hát a' bevádoltatott hogyan vétkezik?*

időn szántsándékkal és lelkiismerete ellen valami dolgot tagad.

3. *Hogyan vétkezik a' bevádoltatottnak pártfogója a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a hamis ügyet védelmez, és az igaz ügynek védelmezésében az igazságnak határin túl megy.

4. *Hát a' tanú hogyan vétkezik a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a olyanról tesz bizonytságot, a' mit nem tud, vagy a' mi nem igaz. Péld. 19, 5. A' hamisságnak bizonytsága büntetlen nem leszen, és a' hazugságoknak találója meg nem szabadítja magát.

5. *Hogyan vétkezik a' bíró a' nyolczadik parancsolat ellen?*

a a' büntelent megbünteti és a' bűnöst szabadon bocsátja Péld. 17, 15. A' ki megigazítja a' bűnöst, és kárhoztatja az igazat; utálatos az Úrnak egyaránt mind a' kettő

16. *Hogyan teszünk a' közönséges életben hamis tanubizonytságot?*

a hazugságba keverjük felebarátunkat vagy őtet mások előtt kisebbítjük és rágal-mazzuk.

117. Rút dolog-e minden hazugság?

Sir. 20, 26. 28. Gonosz undokság emberl
a' hazugság, de a' tudatlanoknak s
jokban gyakorta forog az. A' hazug e
bernek élete szidalmatos, és az ő s
gyene szüntelen követi őtet.

**118. Mitől kell tehát magunkat ifjuságunk
fogva őriznünk?**

Hogy legkevesebbé se szokjunk a' hazugsá
ra. Még a' legkissebb hazugság is gya
ran nagy kárt okoz, és mindig jobbt
jobban hozzá szoktak a' hamisságh
Sír. 7. 12. Ne hazudj semmi hazugsá
gal, mert ennek szüntelen volta nem l
szen jódra.

**119. Mi őrizhet bennünket az olyan go
datlanságból származó hazugságoktól?**

A' vigyázatosság és hallgatás. **Jak. 1, 1**
Azért szerelmös Atyámfijai, legyen mi
den ember gyors a' hallásra; kés
delmes a' szóllásra; késedelmes a' b
ragra. **Efez. 4, 29.** Semmi tisztátal
megvészelt beszéd a' te szátokból ki
származzék; hanem a' melly haszn
építésre, hogy kedves legyen a' hallg
tóknak.

**120. Mit kell tehát gyakorolnunk beszédünk
ifjuságunktól fogva?**

Az egyenesszivűséget, 's igazmondást. **Efez**
4, 25. Letévé a' hazugságot, szóllj
igazságot minden ember az ő felebarátj
val; mert egymásnak tagjai vagyunk.

1. *Mit tess barátját elárulni?*
titkot, melyet reánk bizott, kibeszélni, akár gondatlanságból történjék ezen kibeszélés, akár azon szándékból, hogy ő néki árthassunk. Péld. 11. 13. A' rá-galmazó megjelenti a' titkot; de a' hű-séges lelkü ember elfedezi a' dolgot magában.
2. *Becsületes ember-e az ő barátjának elárulója?*
m, hanem gyalázatos ember 's mindenektől megutáltatik. Sir. 27; 23. De a' ki a' titkokat megjelentette, elvesztette hívségét.
3. *Mit tess felebarátunk felől gonoszt szólni?*
nyit tesz, mint háta megett felőle rosszat mondani, az ő hibájit ok nélkül kinyilatkoztatni, 's őtet szeretetlenül kárkoztatni.
4. *Mit tess valakit hissebséggel illetni?*
nyit tesz, mint néki megszólás és rágal-mazás által rossz hirt nevet szerezni 's arra okot adni, hogy az emberek őtet alázzák és csufolják. Sir. 5, 16. 17. Sir. 41, 29.
5. *Nagy vétek-e az, ha valakit jó hírétől nevé-től megfosztunk?*
gy vétek; mert a' jó hir név becsesebb a' tisztségnél és a' gazdagságnál. Sir. 41, 15. 16. Gondot viselj nevedre; mert az ténéked inkább megmarad, hogy nem

mint az aranynak temérdek ezer kincs
Jóllehet a' jámbor életnek napjai me
számláltatnak, de a' jó bir név m
örökké megmarad.

126. *Szabad-e tehát csupa gyanúságból más
ról rosszat szólni?*

Nem szabad; mert a' gyanúság meg szok
csalni; 's a' gyanakodásnak rendszer
gyűlölség a' fundamentoma. Mát 15, 1
Mát. 9, 4. És mikor látta volna Jé:
azoknak gondolatjokat, mondá: mi
gondoltok gonoszt a' ti szíveitekben?

127. *Mit kell tehát a' jó gondolkosásu embe
nek cselekedni, mikor felebarátja kisebb
tetik?*

Tartozik felebarátját menteni, felőle jót szö
lani, és mindeneket jóra magyarázni.

128. *Miért kell egymást mentenünk?*

Mivel mindnyájan vétkezünk, és mivel a' m
siknak vétké talán nem olly nagy, mi
gondoljuk 1. Kor. 13, 7. A' szerel
hosszútűrő, mindeneket elfedez, mind
neket hiszen, mindeneket reméll, mi
deneket eltűr.

129. *Miért kell felebarátunkról örömet jót szö
lani és mindeneket jóra magyarázni?*

1. Mivel csak a' rossz emberek szólnak eg
más felől inkább rosszat, mint jót.
2. Ritkán olly igen nagy az a' rossz, a' m
másról szólnak, mint ök mondják.

Egyéberánt sem vagyunk felebarátunknak bírái. Róm. 14, 4. Sir. 19, 6. 7. 10. A' ki bírja az ő nyelvét, mással háboruság nélkül él: és a' ki gyűlöli a' csacsogást, gonosszal nem illetetik. Másnak ne mondjad, a' mit reád biznak, és semmi nyavalyád nem léssen. Halottál más ellen valami beszédet? te veled haljon meg, és bátorságos légy: mert nem hasít-meg tégedet a' beszédnek megtartása. *)

MELLYIK A' KILENCZEDIK PARANCSOLAT?

Ne kívándjad a' te felebarátodnak házát.

MELLYIK A' TIZEDIK PARANCSOLAT?

Ne kívándjad a' te felebarátodnak feleségét, szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, szamarát, se semminemű jószágát, valami az övé.

) Miről van ezen két parancsolatokban a' szó? gy semmi más jószága után való kívánságot 's vágyódást magunknak meg ne engedjünk.

Idő tartoznak ezen énekek: Add Uram az igazságunkat Boldog a' ki beszédében.

131. *Ártanak-e titkos kívánságok 's vágydások?*

Igenis ártanak: mert azok bennünket hlandókká tesznek a' roszra, mintho olyankor tudunk nélkül is szünet arról gondolkodunk, miképpen teljesessük kívánságunkat. Jak. 1, 15. Minden ember pedig kísértetik, mi az ő tulajdon kívánságától elvonattak és megcsalattatik. Annakutánna a' vánság, minekutánna fogadott, szüli bünt: a' bűn pedig minekutánna véglemégyen, nemzi a' halált.

132. *Mi lessz az olyan emberből, a' ki ifjuságától fogva mindig enged kívánságainak?*

Egy olyan elvetemedett ember, a' ki utamagának mindent megenged, mindenféle vétkekbe elmerül, 's a' kit végszégnyen és gyalázat követ. Sir. 18, 33. Ne űzzed a' te gonosz kívánságodat, és tartóztasd meg a' te hajlat kívánságodat. Ha a' te szivednek vánsága szerint cselekszel: a' te elle ségid, a' kik irigykednek te re örülnek te rajtad.

133. *Vétek-e az, ha felebarátunktól az ő hőtartozandójának szívét elidegenítjük?*

Igenis; mert mi azt kívánjuk, hogy a' hözánk tartozandójinknak szíve tőlünk ne idegeníttessék.

14. *Mit cselekszik az, a' ki mástól feleség'nek, gyermekeinek vagy cselédjeinek szívét elidegeníti?*

Itól fosztja meg felebarátját, a' mi annak hozzátartozandójiban legjobb és legbecsesebb, tudniillik szeretetektől és bizodalomtól, 's az által házának nyugodalmát 's békességét felforgatja.

15. *Mit kell tehát inkább cselekednünk felebarátunk' hozzátartozandójira nézve?*

Arkentenünk kell őket annak, a' mivel tartoznak, véghezvitelére.

16. *Mit kell ellenekbe tennünk minden tilalmas kívánságoknak?*

z Isten' parancsolatját, 's a' mi kötelességünket. Sir. 1, 11. Az Úrnak félelme gyönyörködteti a' szívet, és szerez vigaszt, örömet és hosszú életet.

17. *E' szerint tehát a' vétkes kívánságokat sem kell táplálnunk 's azokban gyönyörködnünk?*

em. Sőt inkább mindjárt eleinten ellenek kell állanunk, és minden csábító alkalmatosságot kerülnünk és távoztatnunk kell.

A' TÍZ PARANC SOLATOK' BÉFEJEZÉSE.

18. *Mit mond az Isten mind ezen parancsolatok felől?*

n vagyok a' te Urad Istened, erős, boszszuálló Isten mind azokon, valakik engemet gyűlölnek, ki meglátogatom az Atyáknak álnokságokat a' fiakban harmad és

negyed igazlen. De irgalmasságot csak
 keszem azokkal ezer igazlen, valak
 engem szeretnek, és az én parancs-
 latimat megtartják.

139. *Mit foglal magában ezen parancsolatok
 befejezése?*

Büntetésnek és jutalomnak ígérését.

140. *Mit akar az Isten meglátogatni, vagy meg-
 büntetni?*

Az Atyáknak vétkeket a' fiakban harmad
 negyed igazlen.

141. *Megbünteti az Isten az Atyáknak vétkeket
 büntelen fiakban?*

Nem. Ezék. 18, 29. A' melly lélek vétkez
 annak kell meghalnia; a' fiu nem visel
 az atyának álnokságát; sem az atya nem
 viseli a' fiúnak álnokságát, az igazna
 ő magán lészen az ő hitetlensége.

142. *De mikor teljesedik bizonyosan be az Isten
 nek ezen fenyegetése?*

Valamennyiszer a' Szüléknek vétkeik örök
 ségül szállanak fiaikra, és ezek vétke
 Szüleiknek nyomdokát követik.

143. *Hányadik isig akar az Isten büntetni, a
 az, a' vétkek' következeiseiben részesíteni*

Harmad és negyed igazlen.

144. *Hányadik isig akar az Isten megáldani
 az az, a' jónak következeiseiben részesít-
 tetni?*

Ezer igazlen. Azért szeressük őtet 's biz-
 zunk ő benne, örömet cselekedjün
 parancsolatai szerint.

6. *A' ki tehát a' maga nemzetségére áldást akar szállítani mit kell örökségül hagyni? mi félelmet és virtust.* Zsolt. 112, 1—4.

Boldog a' férfi, a' ki féli az Urat, és az ő parancsolatiban igen gyönyörködik. Hatalmas leszen annak magva e' földön, a' híveknek nemzetségek megáldatik. Gazdagság és bőség leszen annak házában, és az ő igazsága megmarad mind örökké. Fénylik a' setétségben is az igazak' világosságok, a' kegyelmes irgalmas és igaz Isten által.

7. *Valamint a' virtus magát megjutalmazza, úgy megbüntet-e magát minden véték is? minden véték büntetést hoz magával, a' melly néha későn, de mindazonáltal bizonynyal megjelenik.* Gal. 6, 7. 8. Valamit ember vetendő, azt aratja. Mert a' ki vet az ő testének, a' testből arat veszedelmet; a' ki pedig vet a' léleknek, a' lélekből arat örök életet.

8. *Minek nevezzük azon vétet, a' melly tudatlanságból vagy hirtelenkedésből megy véghez?*

Aratlóság bűnének.

9. *Neki kell-e magunkat adnunk a' gyarlóság bűnének?*

Am: Mert az is rosszat von maga után. Zsolt. 19, 13. De kicsoda tudhatja a' vétkeket? Az én titkos bűneimtől tisztíts meg engemet.

149. *Mi az eszmérfető jele minden bűnnek?*

Hogy az a' törvény, és a' mi lelkiismeretünk ellen van. 1. Ján. 3, 4. Valaki bűnt cselekszik a' törvényt is megrontja: mert a' bűn a' törvénynek megrontása. Jak. 4. 13. Azért a' ki tudna jót cselekedni, és nem cselekszi, az olyan ember bűnös.

150. *Miből tanuljuk tehát megismerni a' mi bűneinket?*

A' törvényből a' mely szerint a' mi lelkiismeretünk mind kötelességünk' teljesítésére, mind bűnünk távoztatására int.

151. *Gyűlölnünk kell-e vagy szeretnünk az Isten törvényét akkor is, midőn hibáinkat szemünk eleibe terjeszti?*

Szeretnünk kell azt, mivel a' mi természetünknek regulája, vagy 'sinórmértéke, és minket a' boldogságra vezet. Zsolt. 119. 9. Valljon mi módon jobbítja meg az ifju az ő utját, hanem a' te beszédednek megtartásával?

152. *Milyen lesz kötelességünk, ha az Isten parancsolatját 's kötelességünket naponként jobban szeretjük?*

Könnyű és kedves. Nem kényszerítésből, hanem jó kedvünkől, és Isten eránt való szeretetből fogjuk kötelességünket véghezvinni.

153. *Mi ad az Istennek ezen parancsolatihoz kedvet és erőt?*

A' Jézus Krisztus' vallása, melyről a' következő részek szólnak. 1. Ján. 5, 3.

ez az Istennek szeretete, hogy az ő parancsolatit megtartsuk, és az ő parancsolati nem nehezek. *)

M Á S O D I K R É S Z.

A' Hitnek ágazatjairól.

1. *Mit értünk a' keresztyén hiten?*

A' régi keresztyén anyaszentegyháznak vallástételét három czikkelyekben vagy artikulusokban.

2. *Honnan vétetett ezen három artikulusokra való elosztás?*

Ezen mondásból: menjetek-el mind e' széles világra, tanítsatok minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Sz. Léleknek nevében 2. Kor. 13, 13. Az Úr Jézus Krisztusnak kegyelme, és az Istennek szerelme, és a' Sz. Léleknek közösülése légyen mindnyájatokkal.

3. *Mit tessz valakiben hinni?*

Abban helyheztetni bizodalmat, és attól segítséget és boldogságot várni.

4. *Vallyon mi keresztyének három Istenben hiszünk-e, midőn az Atyában: Fiúban, és Sz. Lélekben hiszünk?*

*) Ide tartoznak ezen énekek: Egyedül az boldog, és Add Uram szentségoseknek.

mint Atya, Fiú, és Sz. Lélek úgy jel-
tette ki magát, három fő jótételekl
Kor. 8, 6. 5. Mós. 6, 4. Halljad Izs
A' mi Urunk Istenünk csak egy Isten

5. *Mel melyek azok a' három fő jótéteményel
mel melyek által az Isten magát kinyilat-
tatta?*

A' Teremtés, Megváltás, és Megszentés
Ezen három jótéteményekről van a' há-
Artikulusokban szó.

AZ ELSŐ ARTIKULUS.

*Hiszek egy Istenben, mindenható Atyát
mennyekek és földnek Teremtőjében.*

6. *Vagyon-e ilyen Isten és Teremtő?*

Igenis; mert a' világ maga magát nem tere-
het. Zsid. 3, 4. Minden ház készitt
valaki által, a' ki pedig mindeneket
készit, Isten az.

7. *Ezen Isten és Teremtő miért nevezetik
első artikulusban Atyának?*

Mivel a' Jézus Krisztusnak és mindnyájunk
Atyja. Efez. 3, 14. 15. Annakok
meghajtom térdeimet, a' mi Urunk Je-
Krisztusnak Atyja előtt. Kiről minden
zi cseléd nevezetik mennyekben és
földön.

8. *Mi értetik a' mennyen és a' földön?*

Az egész világ, mellyet az Isten terem-
tart és igazgat. Csel. 17, 24. 25.

L. A' TEREMTÉSÉRŐL.

Milyen tulajdonságokat mutatott az Isten a' teremtésben?

mindenhatóságot, bölcsességet és jóságot. Az az: a' természetnek munkájából általlátjuk, hogy azoknak szerzője mindenható, bölcs és jó Isten.

1. *Hogyan ismerjük meg az Isten' nagy hatalmát a' teremtésből?*

2. Ő szava, az az, az Ő hatalmas akaratja által származtak minden dolgok. Zsolt. 33, 9. Mert Ő mondotta és lett; Ő parancsolta, és előállott. Zsolt. 33, 6. Az Urnak beszéde által lettenek az egek, és az Ő szájának lelkével minden Ő seregei.

1. *Megfoghathatjuk-e mi az Istennek ezen teremtő mindenhatóságát?*

em. Mi emberek semmit sem tudunk teremteni, hanem csak csinálni, valamiknek kell előbb lenni, hogy abból valamit készíthessünk. De az Isten minden dolgoknak valóságot és lételt adott, az Ő természeteket és léteket adta. Róm. 1, 20. Jel. 4. 11. Méltó vagy Uram, hogy végy dicsőséget, és tisztességet és erőt, mert mindeneket te teremtettél, és a' te akaratod által vagynak és teremtettek mindenek.

2. *Nagy-e vagy kicsiny az Istentől teremtett világ?*

egmérhetetlen nagyságu. Sem a' nagy, sem

a' kicsiny dolgokban nem esmérjük határjait. Zsolt. 19, 2—4. Az eget: (az az: az eget' serege) hirdetik az erőstennek dicsőségét, és az ő kezeinél munkáját hirdeti ama kiterjesztett erősség. Az egymás után következő napok bővséggel prédikálják az ígét nekünk. Nincsen beszédek nékiek, sem igéjek, még is meghallattatik az ő szavok.

13. *Vallyon bölcsnek kell-e ezen mindenható léleknek lenni, a' ki minden dolgokat teremtett?*
 Igenis: mert a' teremtésben mindenek bizonyos czélokra vagynak rendelve.

14. *Kit nevezünk bölcsnek?*

A' ki semmit ok nélkül nem tesz, és a' legjobb eszközöket választja czéljának elérésére.

15. *Vagynak-e a' teremtésben ilyen czélok és irányzások?*

Igenis: látjuk ezt minden dolognak kiváltképpen az élő állatoknak külső mivoltokban s öszvefüggésekben. Zsolt. 94, 9. A ki a' fület plántálta, avagy nem hall-e? és a' ki a' szemet teremtette, nem lát-e?

16. *Hogyan tesz bennünket Luther Márton figyelmetessé az Isten' bölcsességére a' teremtmények' külső mivoltokban?*

Hiszem, hogy az Isten teremtett engeme minden teremtett állatokkal egyetemben énnékem testet, lelket, szemet, fület és minden tagokat, okosságot, és min-

den érzékenységet adott, és most is táplál.

Micsoda testi érzékenységeket említ, a' melyekkel Isten bennünket megajándékozott? szemeiket és füleket, a' legnemesebb érzékenységeket, a' melyek az Isteni bölcsességnek csudáji.

Micsoda lelki tehetséget hoz elő, mellyel az Isten bennünket felruházott?

okosságot. Ez a' legnagyobb ajándék, mellyet az Isten az embernek adott, ez által az ember a' teremtésnek Urává lesz 1. Mós. 1, 26. 27. Azután monda az Isten: Teremtsünk embert a' mi ábrázatunkra és a' mi hasonlatosságunkra: és uralkodjék a' tengernek halain, az égen repdeső madarakon, a' barmokon és mind az egész földön, és a' földön csuszó mászó minden állatokon. Teremte azért Isten embert az ő képére, az Isten' képére teremté azt.

Kitettség-e az Istennek ezen bölcsessége minden teremtmények' alkotásában?

nis, az Isten minden teremtménynek olyan erőt, olyan tagokat, olyan hajlandóságokat és tehetségeket adott, mellyek a' maga eltartására szükségesek.

Az állatoknak alkotásában p. o. van-e valami olyan, a' mit sokallani vagy keveselleni lehetne?

mmi sincs abban, a' mi vagy igen sok, vagy igen kevés volna, az Isten minden te-

remtményt a' legalkalmasabb helyre helyeztetett, az ő nemeiket, életek' tartósságát is bölcsen elrendelte. Zsolt: 139, 14. 16. Dicsérlek tégedet, hogy csudálatosképpen csudálatossá tettél engemet, csudálatosak a' te cselekedeteid, és az én lelkem azt jól tudja. Az én testemet, míg még forma nélkül volna, látták a' te szemeid, és a' te könyvedbe mind ezek beírattattak, a' napok is, a' melyekben azok formáltatnak vala, mikor még azokban egy sem volna.

21. *Mit tess ez, az én életem' napjai a' te könyvedbe irattak?*

Ez azt teszi: Te az én életemnek esetit előre olly bizonyosan tudtad, mintha előtted fel lettek volna írva; 's ezen tudományod szerint rendelted el, a' mit énnékem adtál vagy tőlem megtagadtál?

22. *Vallyon tehát esen bölcs Teremtő egyszer's-mind a' jóságban-is tökéletes-e?*

Igenis; úgy rendelt-el mindent, hogy minden élő teremtmény élhessen, és életének az ő módja szerént örülhessen. Zsolt. 104. 24. Melly nagyok a' te cselekedetid, Uram! Mindeneket bölcsen teremtettél, bétölt a' föld a' te gazdagságiddal.

23. *Miből látjuk azt, hogy minden teremtmény örül az ő életének?*

Abból, mivelhogy mindenik szereti az életet és a' haláltól irtózik.

Ugy de voltak olyan emberek, kik életeteket meg átkosták, vagy éppen magokat attól megfoantották?

ek vagy beteg vagy kétségbe esett, vagy máskép szerencsétlen emberek voltak, és olyanok, a' kik méltók szánaokozásunkra.

Mindennek, a' mi élő, meg kell halni; hogyan rendelhette ezt a' jóságos Teremtő?

halál is bölcs rendelése az Istennek. Egyik nemzetség helyet ad a' másiknak, és így sokan örülhetnek egymás után az életnek. Sir. 14, 18—26. Sir. 41, 5—7. Ne félj a' halálnak ítéletétől: emlékezzél meg azokról a' kik előtted voltak, és a' kik utánad menendők; mert az ítélet minden testre az Úrtól vettetett. Miért tartanál ellen abban a' mi tetszik az Istennek? akár tíz, akár száz, akár ezer esztendős légy: Az életnek semmi mentsége nincsen a' koporsó ellen.

Ugy de olly sok szerencsétlenség van a' földön; hogyan engedhette vagy rendelhette azt az Isten?

kat, a' mit mi fájdalomnak és rosznak nevezünk, magunk okozunk magunknak: az a' mit magunk nem okozunk, szükséges és javunkra válik.

legnagyobb szerencsétlenség az, a' mit magok okoznak egymásnak az emberek. Sir. 39, 39—44. 1. Mós. 1, 31. És

minekutánna megtekéntette volna Iste valamit teremtett vala, ime igen jó vala.

2. A' VILÁGNAK ELTARTÁSÁRÓL.

27. *Vallyon a' világnak Teremtője eltávozott-e világból, minekutánna azt teremtette?*

Nem. Ő mindenkor jelen van az ő teremtésnyinél, és ő tart-el minden dolgok. Csel. 17, 27. 28. Az Isten nem messzinyen van csak egyiktől is közülünk; mert ő benne élünk, mozgunk, és ő benne vagyunk.

28. *A' hol tehát a' teremtésben állandó erőt rendet szemlélünk, kinek ereje és rendelése az?*

Az Istennek ereje és rendelése, a' ki olly törvényt szabott a' teremtésben, hogy minden az ő valóságában megmaradjon, a' maga határjain túl ne hágjon.

29. *Hogy p. o. az esztendő részei egymást feváltják, hogy a' teremtmények' nemei fevmaradnak, hogy a' természet folyóást munkálkodik, kinek a' törvénye és rendelése mind az?*

Az Istennek törvénye és rendelése. 11. (Mó. 8. 22. Csel 14. 17. **)

*) Ide tartoznak ezen énekek: Imádjuk a' mindenható Dicsértessék Uram: Melly nagy az Úr' kegyelmessége.

***) Ide tartoznak ezen énekek: Zengj lelkem őr éneket: Nagy Isten ha hűségedet. Imádlak Istenségedet.

Hogyan nevezsük az Istennek ezen a' természetben mindenütt munkálkodó erejét?

Idenütt jelenvalóságnak. Zsolt. 130, 7—9.

Hová mennék a' te lelked előtt? És a' te orczád előtt hová futnék? Ha a' mennybe mégyek, ott vagy, ha a' koporsóba vetem az én ágyomat, ott is jelen vagy. Ha olyan szárnyaim volnának is, mint a' hajnalnak és a' tengernek utolsó hátánál laknám is; oda is a' te kezéd vinne engemet, és a' te jobb kezéd meg fogna engemet.

Mikép' van az Isten mindenütt jelen a' teremtésben?

Y van mindenütt jelen, hogy egyszer'smind mindent is tud. Még a' mi lelkünknek gondolatjait is esmeri és tudja ő Zsolt. 139, 1—4. Uram, te megkisértetted, és esmérsz engemet. Te tudod az én ülésemet és felkelésemet, távol látod az én gondolatomat. Az én ösvényemet és lefekvésemet környülvetted, és minden én utaimat jól tudod: Mikor még az én nyelvem alatt nincsen a' beszéd: imé, Uram, te azt mind jól tudod.

Az Istennek ezen jelenlétéről's mindentudóságáról való meggyőződés mit munkáljon bennünk?

3n eránt való fiai tiszteletet és minden rossztól való irtódzást. Az Isten jobban ismér bennünket mint mi magunk magunkat.

ő előtte semmit el nem titkolhatunk. I. Sám. 16. 7. Az ember azt nézi, a' mi szeme előtt vagyon; de az Isten azt nézi, a' mi a' szivben vagyon. Zsolt. 139, 23. 24. Kisérts meg engem, erős Isten, és lássad az én lelkemet; próbálj engemet; lásd meg az én gondolatimat. És lásd ha bosszuságodra való uton járok-e, és hordozz engemet tökéletes uton. *)

33. *Hogyan tart-fenn az Isten mindent? eszközök nélkül-e? vagy eszközöket rendelt a' teremtmények fentartására?*

Eszközöket rendelt a' teremtmények' fentartására, minden teremtménynek kell ezen eszközökkel élni. Ezen rend kiterjed a' mezei liliomtól fogva egész az emberig.

34. *Miért rendelte az Isten azt hogy a' teremtményeknek eltartására és táplálására természeti eszközök kívántassanak?*

Az által serkentetnek minden teremtmények a' szorgalmatosságra, hogy magokról és másokról gondoskodjanak. Mert a' madár is a' levegőben gondoskodik magáról és hozzá tartozandójáról. E' szerént a' teremtmények a' szeretet és egymás eránvaló szivesség által egymással öszvekapcsolatnak.

---

*) *Idő tartoznak ezek az énekek: Hol az a' bölcs a' a'ja. Uram, ki mindenütt jelen vagy*

*Kell tehát az embereknek is magok el-
sa végett cselekedni?*

Niok kell, 's az ő tehetségeiket 's

adott ajándékaikat szorgalma-

ni kell gyakorolniok.

Szükséges, és hasznos-e ez?

*Is szükséges és hasznos; mert különben az ember' tehetségei haszontalanok volnának. A' tunyaság a' legveszedelme-
sebb betegsége az emberi nemzetnek.*

Miért olly veszedelmes betegség a' tunyaság?

Mel mind a' lelket, mind a' testet haszonta-

lanná és alkalmatlanná teszi; ezen ki-

vül kedvetlenné, komorokká és szo-

mornakká tesz bennünket. Péld. 21, 35.

A' restnek kiyánsága megemészti őtet,

mert az ő kezei semmit nem akarnak

cselekedni. Péld. 6, 9—11. Oh te rest,

meddiglen fekszel, mikor kelsz fel a' te

álmodból? Miglen fekszel kicsiny álmo-

dózásokkal, kicsiny szunnyadással, ke-

zeidnek kevés öszve kapcsolásával?

Azonközben eljő, mint a' gyors uton

járó, a' te szegénységed és a' te szü-

kölködésed, mint a' paizsos férflu!

Mellyik tehát, a' legméltatlanabb 's legsze-

rencsétlenebb ember?

Ki semmire sem alkalmas, a' ki sem nem

tud, sem nem akar semmi jót is tenni.

Mellyik ellenben a' legméltóbb 's legssze-

rencsebb ember?

Ki minden erejét gyakorolja 's jóra fordítja.

40. *De nem mondja-e Krisztus Urunk, hogy semmiről ne szorgalmatoskodjunk, hanem gond nélkül legyünk, mint az égnek madarai 's mind a' mezei liliomok?*

Még az a' mezei liliom is megteszi, a' mit tehet és tennie kell. Az ég' madarai is fíradhatlanul gondoskodnak magokról; és hozzájuk tartozandóikról és úgy vidámok és szerencsések. Péld. 6. 6. Eredj el a' hangyához, oh te rest, nézd meg az ő utait és tanulj.

41. *Mi által tartja fenn tehát a' világot a' Teremtő?*

A' teremtett állatoknak munkálkodása által. Az emberi nemzettel a' legnagyobb jótéteményeket nemeslelkű, szorgalmatos és értelmes emberek által közli.

42. *Mondj erre példákat?*

A' gyermekek az ő szüleik által, 's a' szülők gyakran az ő gyermekeik által tartatnak el. A' felső hatalmasságok alattvalók nélkül, 's az alattvalók felső hatalmasságok nélkül nem lehetnek el. Az embereket más, az Istentől különös tehetségekkel 's talentomokkal megáldatott emberek, tették értelmesebbekké és jobbakká; mi velünk is sok jót közölt az Isten jóltévőink és barátink által.

43. *Mind ezen jóltévő emberek kinek az eszközei? Az Isten eszközei, a' ki általok, sokszor a' nélkül, hogy magok tudnák, sok jót közöltek.*

tesz, és űket azért megáldja. 1. Mós. 45. 45. Mondá azért József az ű atyafijainak; én vagyok a' ti atyátokfija a' József, kit eladtatok vala ti pénzen Egyiptomba. Mostan annakokáért ne bánkodjatok, és azon ne szomorkodjatok; hogy engemet ide adtatok; mert a' ti megmaradástokért küldött-el Isten engemet ti elöttetek.

1. Nagy boldogság-e az, ha az Isten képében másokkal jót tehetünk?

en nagy boldogság. Ugyan azért nincsen az emberek között szebb egybeköttetés, mint a' hol egymással jót lehet tenni, mint a' szülék, gyermekek és barátok között való szeretet. A' kölcsönös szeretet és szívesség által az életnek minden nyomorúságai megédesíttetnek. Sir. 7. 36—39. A' szegénynek nyujtsad a' te kezedet; hogy megszenteltessék a' te áldásod. És kedves minden élők előtt a' jótétemény; még az holttól is kedvedet el ne fordítsad. Ne távozzál el a' siróktól, de a' siralmasokkal járj. Ne resteljed a' beteget meglátogatni: mert efféle dolgokért kedves lészesz. *)

---

*) Ide tartoznak czen énekek: Te ki csupa szeretet vagy: Szent Szent, tűz a' szeretet. Emberek' szeretetért

45. *Az efféle szeretetnél és szívességnél kell-e számot tartanunk az emberek' háladatosságára?*

A' háladatosság kedves jutalom ugyan; de akkor is kell szeretnünk és jól tennünk, mikor háladatosságot nem reménylhetünk. Mát. 5, 46. Ha szeretitek azokat a' kik titeket is szeretnek; micsoda jutalmatok leszen? A' Publikánusok is avagy nem azt cselekeszik-e?

46. *De vallyon feloldoztatnak-e mások a' háladatosság' kötelessége alól azért, ha valaki a' maga haszna' keresése nélkül tess jót másokkal?*

Éppen nem: annál háladatosabbnak kell lennem, ha az én jóltévőm háladatosságra számot nem tart. A' háladatlan ember mind Isten, mind emberek előtt utálatos.

47. *Ki ígérte meg hogy minden jót megjutalmaz, a' mit tiszta szívből tessünk?*

Maga az Isten: a' ki a' jót bizonyosan megjutalmazza, mind ezen a' világon; mind a' másikon. Mát. 10, 42. Ha ki innia ad egynek e' kicsinyek közül csak egy pohár hideg vizet is, bizony mondom néktek, nem veszi el annak jutalmát.

48. *Hogyan nevezzük az Istennek azon jótéteményét, melly szerént az ő teremtményeiről gondoskodik?*

Isteni gondviselésnek, vagy az Isten' bölcs és jóságos igazgatásának. *)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek; Imálandó Isten.

3. AZ ISTENNEK GONDVISELÉSÉRŐL VAGY IGAZGATÁSÁRÓL.

9. *Ki a' világnak igazgatója?*
 Isten. Ő vigyáz mindenre, ő visel gondot mindenről, 's mindent a' maga akaratja szerint igazgat. Zsolt, 121, 1—4. Fel-emelem az én szemeimet a' hegyekre, honnét jön nékem segítségem. Az én segítségem az Urtól vagyon, ki teremtette a' mennyet és a' földet. Íme nem szunnyad és nem aluszik az Izráelnek őrzője! Zsolt. 145, 15—16. Mindeneknek szemeik te reád néznek, és te adsz azoknak eledelt alkalmas időben. Megnyitod a' te kezeidet, és bétöltessz minden lelkes állatot a' te jóvoltodból.
10. *Tud-e az Isten előre minden történhető dolgokat?*
 Igenis tud; ő mindent történetek eleitől fogva látott, 's ő mind azokat az ő jósága és bölcsesége szerint igazgatja. Bölcses. 14, 22. 24. 25. 27. Te mindeneket móddal, renddel és mértékkel megmérté-keltél. Te mindeneken könyörülsz; mindeneket, mellyek a' természetben vagynak szeretsz, és semmit, a' mi a' teremtett állatod, nem utálsz. Kedvepsz mindenek-

---

Megyos lelkek dicsőrítétek. Emeld fel, lelk szavadat.

nek; mert tieid, Uram, ki a' lelkeknek felette igen szeretője vagy. Róm. 8, 28. Azoknak, kik az Istent szeretik, mindenek javokra szolgálnak.

51. *E' szerént tudja-e az Isten azt is, meddig tart életünk?*

Igenis tudja. előre látja mit fogunk tenni életünknek megrövidítésére vagy meghosszabbítására. Jób. 14, 5.

52. *Okosan támasszkodnánk-e tehát az Isten gondviselésére, ha a' veszedelembé hanyatt homlok rohannánk 's kötelességeinket elmulatnánk?*

Éppen nem; az Isten nekünk okosságot és lelkiismeretet adott, hogy tühassuk, mit kelljen tennünk vagy elmulatnunk.

53. *A' ki az okossági lelkiismeret ellen cselekszik, bízhatik-e az az Isten' segedelméhez?*

Nem. Sir. 3, 27. A' ki szereti a' veszedelmet, abban leszen elveszése. Mát. 4, 6. 7. Ne kísértsed a' te uradat Istenedet.

54. *Lehet-e tehát az Istent akozni azért a' sok rosszért, a' mit az emberek magoknak vagy másoknak tesznek?*

Nem; mert midőn ők rosszat tesznek, visszaélnék tehetségeikkel, melyeket az Isten nekik a' jóra adott. 3. Mós. 32, 6. Avagy ezzel kell vala-e fizetnetek az Urnak, bolond és esztelen nemzetség! Avagy nem ő-e a' te Atyád? Avagy nem ő lett-e nagygyá, és nem ő erősítette meg tégedet.

5. *Valljon kedveli-e az Isten a' rosszat, a' mi a' világon történik?*

em. Sőt inkább 1. Gyűlöli és megtiltotta.

2. Határt vet néki, és megbünteti. 3.

Végtére jót hoz-ki belőle 1. Mós. 50, 20.

Ti gondoltatok vala én ellenem gonoszt,

de az Isten azt gondolta jóra fordítani,

hogy cselekednék úgy, a' mint most va-

gyon, hogy sok népet tartana-meg az

életben. Zsolt. 33, 13—15. Az égből

leteként az Úr, és látja az embereknek

minden fiजाikat. Az ő lakóházának szé-

kéből, néz a' földnek minden lakosira.

Ki teremtette egyetemben az ő szive-

ket, és ki érti minden ő cselekedeteiket.

5. *Valljon az Isten' igazgatása és vezérlése alatt vagynak-e a' világnak legnagyobb történetei is?*

genis. Ritkán van olyan kimenetek, a' mil-

lyent azoknak az emberek akarnak adni,

hanem olyan, a' millyent az Isten akar.

Péld. 21. 1. Péld. 16, 9. Az ember-

nek elméje gondolja meg az ő utját; de

az Úr igazgatja annak járását. Ésaiás

55, 8. Nem olyanok az én gondolatim,

mint a' ti gondolataitok, sem az én utaim,

mint a' ti utaitok.

. *Illik-e tehát szugolódnunk, és kétségbe esnünk ha egyik vagy másik szándékunkkal nem boldogulhatunk?*

ppen nem; mert az Isten sokszor nagyobb

jót tesz velünk az által, a' mit tölür megtagad, mint az által, a' mit megad.

58. *De bizonyosak lehetünk-e abban, hogy jól felelni dolgunk, ha mindenben kötelességünket tesszük?*

Igenis, és a' jövődőre nézve minden jót ke az Istentől remélnünk, mint a' gyermekek szoktak az ő Atyjoktól. Zsolt. 3. 4. 5. Gyönyörködjél az Urban, és megadja néked a' te szivednek kérésé. Hagyjad az Urra a' te utaidat és bizzál benne, és ő megcselekeszi. *)

59. *Miképen igazgatja az Isten a' világot?*
Ugy, mint igazságszerető, és sz. Isten, a' a' gonoszt megbünteti, a' jót megjutalmazza, Zsolt. 67, 5. Zsolt. 82, 1.

60. *Ugy de nem mindenkor jutalmaztatik me a' jó, 's nem mindenkor büntettetik me a' gonosz?*

Láthatóképen nem mindenkor ugyan, 's nem mindenkor akkor fizet meg az Isten, mint mi kívánjuk. De annak idejébe csak ugyan minden jó megjutalmaztatik 's minden gonosz megbüntettetik; még pedig sokszor váratlanul, titkos uton me don. Zsolt. 73, 2. 3. 17. 23. 24. Csak nem meghanyatlottak az én lábaim; m

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Ember minden bajodat. Nem ember' tanácsán járok. — Dicsértessék, Uram. Te ki eddig hiven. Ne csüggedj meg szívem: er légy.

kor irigykedném a' kevélyekre, és a' gonoszoknak jó szerencséjeket látnám. Mig nem bemenék az erős Istennek szentséges helyeibe, és megértém azoknak végeket. Mindazáltal én mindenkor te mellett voltam: mert az én jobb kezemet tartottad. A' te tanácsoddal igazgatsz engemet, hogy azután a' dicsőségbe fogadj bé engemet.

61. *Megmondja-e kinekinek lelkiismerete, mivel érdemlette azt vagy amast a' rosszat, a' mi rajta történik?*

Ha életünket ifjuságunktól fogva végig megvizsgáljuk, észrevesszük, miképen jutalmazta vagy büntette meg magát rajtunk minden jó és gonosz; vagy miképen fog még ezután megjutalmazódni, vagy megbüntetődni 1. Mós. 42, 21. József bátyjai mondának egymásnak: bizony vétkeztünk a' mi atyánkfija ellen, mert látók az ő lelkének keserűségét, mikor mi nekünk könyörgene, és nem hallgatók meg őtet; azért következett mi reánk e' nyavalya.

62. *Azonban hágy-e az Isten a' bűnösnek időt a' megjobbulásra?*

Az Isten hosszútűrő, 's a' bűnöst életében sokféle esetek és intések által serkenti a' jóra.

63. *Nevezs egynéhány ilyen eseteket és intéseket?*

Az ő vétkeinek következéseit, majd másokon látatja, majd magán érezteti vele; vagy

pedig jó példákat vezet eleibe, mellyel őtet jóra serkentsék. Jób. 33, 16. 17. 24. 30. Róm. 2. 4. Avagy megutáld az ő kegyességének, várakozásának, és türésének gazdagságát? Nem tudod-e hogy az Istennek jóvolta tégedet a' megtérésre vezet?

64. Kell-e az Istennek esen intő szózatjára, mellyel a' szerencse és szerencsétlenség állta hozzánk szól, figyelmeznünk?

Ugy kell arra figyelmeznünk, miént jó barátunk' és atyánk' szavára, Zsolt. 103 8—13. Irgalmas és kegyelmes az Úr késedelmes a' haragra, és igen kegyelmes! Nem mind örökké feddődik, és nem tartja meg mind örökké az ő haragját. Nem a' mi bűneink szerént cselekszik mi velünk, és nem fizet minékünk a' mi álnokságaink szerént. Mert melly igen magas az ég a' földtől, olyan igen nagy az ő jóvolta az őtet féldkön. Melly távol vagyon a' napkelet a' napnyugottól, olly messze vetette mi tőlünk a' mi bűneinket. Miképen könyörül az aty az ő fiai azonképen könyörül az Úr az őtet féldkön.

65. Mivel tartozunk mi az Istennek, mint Teremtőknek, Eltartónknak, és Igazgatónknak?

Azért mi Ő néki hálaadással, dicsérettel, szölgálatlaltal és engedelemmel tartozunk.

66. *Miképen kell az Istent dicsérnünk?*

Ugy, a' mint őtet az egész teremtés dicséri. Így pedig akkor dicsérjük, ha akaratját mind lelkünk' mind testünk' tehetségeivel örömmel teljesítjük.

67. *Miért kell mind testünk' mind lelkünk' tehetségét erre a' végre fordítanunk?*

Mivel mind két rendbéli tehetségeink az Isten' ajándékai, mellyeket azért adott, hogy jóra vegyünk hasznokat.

68. *Miképen szolgálunk az Istennek?*

Ugy, ha néki engedünk; azaz: ha tiszta szívvel és hívén tesszük kötelességünket.*)

69. *És mutatta 's magyarázta meg legszebben az Isten mint Teremtőnk és Atyánk eránt való kötelességeinket?*

Jézus Krisztus, a' kiről a' második artikulus szól.

A' MÁSODIK ARTIKULUS A' MEGVÁLTÁSROL.

Hiszek a' Jézus Krisztusban, ő egyellen egy fiában, 's a' t.

1. *Miről van szó ezen Artikulusban?*

1. Krisztusnak nevérol és személyérol;
2. Krisztus' életének környülállásairól;
3. Az ő munkájáról, az az, a' Megváltásról.

*) Ite tartoznak ezen énekek: Lelkemenek első gondolatját Mind:unkatő Isten. — Uram melly nagy méltóságra.

1. A' KRISZTUSNAK NEVÉRŐL ÉS SZÉMLYÉRŐL.

2. *Mikép neveztetik az emberek' Megváltója Jézus Krisztusnak.*

3. *Micsoda nevet viselt életében?*

Azt a' nevet Jézus, azaz, Idvezítő és Meztartó, a' ki az embereknek idvezés és boldogságot ad Mát. 1, 31. Nevezed az ő nevét Jézusnak, mert ő szatánátja meg népét az ő bűneiből.

4. *Mit tesz ez a szó Krisztus?*

Krisztus vagy Messiás annyit tesz, mint felkent vagy felkenetett. Ilyen név alá ígértetett a' Zsidó népnek szabadító boldogító.

5. *Kit és mit reményltek e' Zsidók ezen a' alatt?*

Egy világi földi királyt.

6. *Világ vagy földi király volt-e Krisztus?*

Ján. 13. 36. 37. Felele Jézus: Az én országom nem e' világból való. Én az születtem 's azért jöttem is a' világba hogy bizonyosságot tegyek az igazságra Minden, a' ki az igazságtól vagy hallgatja az én szót.

7. *Miért nem lehetett Jézus országa világi vagy földi ország?*

Minden földi országok csak testi és földi dolgoknak elérésére vagynak intézve; 's minden földi dolgokra czélozók csak ideig tartók és romlandók. Az igazság' és bi

dogság' országának, melyet Jézus alkotott, örökké tartó országnak kellett lenni.

8. *Ugyan azért hogyan nevezetik Krisztus a' második artikulusban?*

Az Isten' egyetlen egy fíjának, azaz, az Isten' legkedvesebb fíjának, a' kit az Isten öröktől fogva szeretett. Ján. 17, 5. Dicsőíts meg engemet, Atyám! te magadnál azzal a' dicsőséggel, a' mely nekem volt. te nálad; minekelőtte e' világ lenne.

9. *Minek nevesi az irás az Isten' fíját, a' ki öröktől fogva az Atyánál volt?*

Örök igének, mely által minden dolgok teremtetnek. Ján. 1, 1 — 3. Kol. 1, 16. 17.

10. *Kiben jelentette ki magát esen örök ige?*

A' Jézus Krisztusban. Ján. 1, 14. Az ige testté lön, és lakozott mi közöttünk, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atyának egy szülöttjének dicsőségét, ki teljes vala kegyelemmel és igazsággal.

11. *As Istennek esen egyetlen egy fíja eránt tartozunk-e tisztelettel viseltetni?*

Ján. 5, 23. Krisztus azt mondja: Mindnyájan tiszteljék a' fiút, a' miképen tisztelik az Atyát. A' ki a' fiút nem tiszteli; az Atyát sem tiszteli, a' ki őtet elbocsátotta.

12. *Miért nevezetik Krisztus mi Urunknak?*

Azért, mert mi keresztyének őtet úgy tiszteljük, mint Megtartónkat és örökké való jóltévőnket. Róm. 14. 9. Krisztus e' vé-

gett halt meg, és feltámadván megelevenedett, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék.

2. A' JÉZUS KRISZTUS' ÉLETÉNEK KÖRNYÜLÁLLÁSAIRÓL.

13. *Kitől vette Jézus az ő emberi életét?*

Jézus az Istentől Isteni tehetségekkel ruházott fel, 's Máriától egy szeplőtelen szűztől szegénységben született, 's egész életében szegény, de egyszer'smind fedhetetlen 's szent is volt. Luk. 1, 35 Luk. 2, 7.

14. *Miért született 's miért élt az Isten' Nja szegénységben?*

Nem akart senkit is tisztesség és gazdagság által magához édesgetni; sőt inkább az akarta, hogy minden követőji ellenmondjanak a' világi 's testi kívánságoknak, 's ő tőle tanulják meg miben álljon az igaz gazdagság. Mát. 16. 14—20 2. Kor. 8, 9. Tudjátok a' mi Urunk Jézusnak kegyelmét, hogy gazdag lévén ti éretteket szegénnyé lett, hogy ti az szegénysége által meggazdagulnátok (tudniillik lelki, az az valóságos állandó jókkal).

15. *Jézusnak mint embernek volt-e teste é lelke, mint mi nekünk?*

Igenis volt; de bűn nélkül. Zsid. 2, 14. 17 Zsid. 7, 26.

1. *Kellett-e Jánosnak is ember léte re felnövekednie, mint más embereknek?*

lk. 2, 52, Jézus gyarapodik vala bölcsességben és testének állapotjában, és Isten 's emberek előtt való kedvességben. Luk. 2, 46. 47. Találák őtet a' templomban, ülven a' doktorok között, hallgatván azokat és kérdezősködvén ő tőlök. Mindnyájan pedig, a' kik őtet hallgatják vala, elálmélkodának az ő értelmén és az ő feleletén.

1. *Életének hányadik esztendejétől fogva mutatta magát Jézus-úgy, mint tanítót, a' világ előtt?*

arminczadik esztendejétől fogva; 's akkor az Isten maga rendelte őtet tanítónak 's az ő szerelmes fíjának nevezte. Mat. 3, 17. Mat. 4, 17. Az időtől fogva kezdé Jézus prédikállani és mondani: térjetekek meg, mert elközelített a' mennyeknek országa.

1. *Minek közelítését hirdette tehát Jézus?*

2. *Isten' országának 's azzal együtt boldog időnek közelgetését.*

1. *Mit tanított, mi által közelgethet el ezen boldog idő?*

2. *Által, hogy az emberek egymás eránt igazságot 's szeretetet gyakorolnak, egymással békességben élnek, és így magokat Isten' fíjainak mutatják.*

20. *Kik lehettek tehát egyedül méltók az Istennek ezen országára?*

Csak a' tiszta, békességéstűrő, békességszerető szelid és jó emberek.

21. *Miképen tette Jézus az Isten' ezen országának törvényeit esmératesekké?*

Többnyire rövid és velős mondásokban. Mát. 3—7.

22. *Hát a' rövid és velős mondásokon kívül a' tanításnak még micsoda más módját szerette Jézus?*

Szerette a' példabeszédeket vagy hasonlóságokat is, mellyeket olyankor szokott mondani, midőn reájok alkalmatosság adódott.

23. *Micsoda czélja volt Jézusnak mindenkor az ilyen példabeszédekkel?*

Mindenkor valamely kötelességet vagy hasznos igazságot akart előadni.

24. *Milyen példabeszédet mondott Jézus annak megmagyarázására, 's ajánlására; hogy az esmérelleneket és idegeneket is kell segítenünk, ha segíthetjük, és ha ők segédelmünk nélkül szűkölködnek?*

Az irgalmas Szamaritánusról szóló példabeszédet, Luk. 10, 30—37.

25. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus annak előadására, hogy az embernek nincsen szabadságában a' jókat és rosszakat magától szesze szerént egymástól elválasztani?*

A' buza között lévő konkolyról és a' hallal teljes hálóról szóló példabeszédet. Mát. 13, 24—30. 46—51.

16. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus arról: hogy ámbár jó igyekvésünket nem boldogulunk is mindenkor egészen, még is van annak mindenkor valami jó fogamatja?*
- A' négyféle földről szőlő példabeszédet. Mát. 13, 1—9.
17. *Micsoda példabeszédeket mondott arról, hogy sokszor a' legcsekélyebb dologból a' legnagyobb jó lésszen?*
- A' kovászról és mustármagról szőlő példabeszédet.
18. *Micsoda példabeszédeket mondott arról, hogy mindenkor arra kell törekednünk, a' mi legjobb, ha szintén az legnagyobb fáradtságunkba kerülne is?*
- Az elrejtetett kincsről és a' drága gyöngyről szőlő példabeszédeket Mát. 13, 44—46. És imét a' szoros kapuról és a' keskeny utról való tanítást. Mát. 17, 13. 14.
19. *Micsoda példabeszédeket mondott Krisztus arról, hogy a' mi mi másokkal cselekszünk, mi velünk is úgy fog az Isten cselekedni?*
- Az adós szolgáról. Mát. 18, 23—26. A' gazdagról és szegényről. Luk. 16, 16—31. És végre az utolsó ítéletről. Mát. 25, 31—46.
20. *Micsoda példabeszédet mondott Jézus arról, hogy különösen akkor, mikor imádkozunk, igen illik alázatosoknak lennünk?*
- A' Farizeusról és a' Publikánusról szőlő példabeszédet.

31. Micsoda példabeszédet mondott arról: hogy akármely embernek megjobbulása és az Istennek és minden jóknak örömei okos?

Az elvesztett juhról és drakhmáról; és különösen a' tékozló fiuról szóló példabeszédeket. Luk. 15, 1—32.

32. Hát egyéb példabeszédei miről szólnak?

Arról, hogy minden tehetségeinket, akár nagyok akár kicsinyek, jóra kell fordítanunk; és hogy midenkör kárt teszünk magunknak, ha valamely jóra való alkalmatosságot elmulasztunk. Mát. 24, 45—51. Mát. 25, 1—30. Mát. 21, 33—46. Luk. 16, 1—12. Mát. 22, 1—14.

33. Mind ezen példabeszédekben és fontos mondatokban mi a' Jézus' tudományának fő summája?

Az Isten és az emberek eránt való szeretet, Mát. 22, 37—40.

34. Miképen rajzolja le az Istent?

Mint az emberi nemzetnek atyját. Az emberek, ezt tanítja ő, azért vagynak teremtvé, hogy az Istent kövessék, s következésképen az Isten' fiai. Mát. 5, 44. 45.

35. Mivel tartoznak a' gyermekek az ő atyjok eránt?

Szeretettel, háladatossággal, bizodalommal, és azzal, hogy tökéletességeiket kövessék.

36. Mi emberek milyen tökéletességeit követhetik Istennek?

Az ő jóságát, kimelését és nagylelkűségét. Mát. 5, 48. Luk. 6, 36.

Ha az emberek úgy nézik magokat, mint Istennek gyermekeit, miképpen egymásra néznek?
 Istvérek. Következésképen tartoznak egymást szeretni, egymásnak megbocsátani 's egymással, a' hol lehet, jót tenni. 1. Ján. 4. 20. 21. Ha valaki ezt mondja: Szeretem az Istent; és az ő atyjafját gyűlölendi, hazug az; mert a' ki nem szereti az ő atyjafját, a' kit látott, mimódon szeretheti az Istent, a' kit nem látott. És ilyen parancsolatot vettünk ő tőle, hogy a' ki szereti az Istent, szeresse az ő atyjafját is.

Miképpen néz Jézus minden jótétéményt, melyet felebarátinkkal teszünk?

y nézi, mintha ő magával tennénk. Mát. 25, 40. Valamellyet cselekedtetek egygyel az én legkisebbik atyámfiai közül, én vélem cselekedtetek.

Kikkel tartott Jézus leginkább, és kikkel kösölte leginkább tudományát?

szegényekkel, betegekkel, és szükségben lévőkkel; az embereknek megvetett és elhagyatott részével, Mát. 9, 12. 13. Nem szükölködnek az egészségesek orvos nélkül, hanem a' betegek. Nem jöttem, hogy az igazakat, (az az, a' kik magokat igazaknak vagy jóknak tartják) hívjam, hanem a' bűnösöket a' penitentiára.

40. *Ezen leereszkedése és felbaráti szeretete által leginkább kiket botránkoztatott meg Jézus?*

A' kevély Farizeusokat. Ezek az Isten' igéjét külső rendtartásokká 's emberi találmányokká változtatták, és nyereségkiváló képmutatók voltak.

41. *Mit cselekedett reájok nézve Jézus?*

Felfedezte az ő képmutatásokat; 's az embereket intette, hogy őrizkedjenek tőlök. Mát. 5, 6, 9, 16, 23.

42. *Mit cselekedtek a' Farizeusok ő reája nézve?*

Uldőzték őtet, 's végre halálra adták. Ján. 7, 7. A' világ engem gyűlöl, mert én bizonyoságot teszek ő felőle, hogy az ő cselekedeti gonoszak.

43. *Mit gyűlöltek leginkább Jézusban?*

Azt, hogy magát Isten' fijának, vagy Messiásnak nevezte. Ők földi szabadítót és királyt kívántak és vártak.

44. *Mikép ejtették utóbb kezekre Jézust?*

Ejszakának idején egy tanítványának rut árulása által. Mát. 26, 48—70. Luk. 22 48.

45. *Ki esmerete meg Jézus' ártatlanságát?*

Maga az ő bírása Pontzius Pilátus is megemerte. Ez mindenek' hallására bizonyoságot tett az ő ártatlanságáról. Mát. 27, 24—26.

46. *Mikép viselte magát Jézus életében?*

Feddhetetlen volt és nem szünt meg jót cselekedni. Ján. 8. 46. 50. Kicsoda közületek, a' ki engemet egy bünről meg-

feddhetne? azaz, valamely bűnt reám bizonyíthatna. Én nem keresem az én dicsőségem. Mát. 20, 28. Az embernek fija nem jött, hogy ő néki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az ő életét váltságul sokakért.

7. Milyenek voltak Jézusnak csodatételei is, és mire szolgáltak?

Iind együl egyig hasznosak voltak és az emberek' javára szolgáltak. Mát. 1, 4. 5. Elmenvén beszéljétek meg Jánosnak, a' mellyeket hallottok, láttok. A' vakok látnak, és a' sánták járnak; a' poklosak megtisztulnak, és a' siketek hallanak, a' halottak feltámadnak, és a' szegényeknek az Evangéliom hirdettetik.

9. Mikép' viselte magát Jézus az ő szenvedéseiben?

legnyugodott az Isten' akaratján, békével türt, és állhatatos volt. 1 Pét. 2, 21—23. A' Krisztus ti érettetek szenvedett, néktek példát hagyván, hogy az ő nyomdokot kövessétek. Ki bűnt nem cselekedett, sem az ő szájában álnokság nem találtatott. Ki szidalmaztatván, vissza nem szidalmaz vala, és szenvedvén, nem fenyegetődött, hanem arra hagyta, a' ki igazán ítél. *)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Melly dicső élted pályája. Jézus emberi szeretet. | Sehol nincs oly bölcs tanító.

49. Hány szókat tudunk, mellyeket ő a' kereszt-fán mondott?

Hét szókat, mellyek mind együl egyik az ő békességes türését, állhatatosságát és jóságát bizonyítják.

50. Melly szókkal emlékezett az ő ellenségeiről?
Atyám, bocsásd-meg nékik; mert nem tudják, mit cselekesznek. Luk. 23, 34

51. Mit mondott akkor, midőn a' nép őtet csufolta és szidalmazta?

Én Istenem! én Istenem! miért hagyál el engemet! Mát. 27, 46.

52. Mit mondott, midőn az anyját és jó barátját a' keresztfa alatt állani látta 's tőlök meg kellett válnia?

Ján. 19, 26. 27. Jézus monda az ő anyjának: Asszonyi állát imhol a' te fíjad. Azután monda a' tanítványnak: ime a' te anyád

53. Miképen vigasztalta azt a' megtért bűnöst, a' ki vele együtt a' keresztfára feszített?

Luk. 33, 42. Bizony mondom néked, ma velem lészesz a' paradicsomban?

54. Mellyek voltak az ő utolsó szavai?

Ezek: Szomjuhozom! Elvégeztetett! Atyám, a' te kezeidbe ajánlom az én lelkemet. Ján. 19, 28. 30. Luk 23, 46.

55. Miképen halt meg Jézus?

Istenbe helyeztetett tökéletes bizodalomban. Zsid. 5, 7. Az ő testének napjaiban, kéréseket és könyörgéseket, nagy kiáltásokkal, könnyulásokkal áldozott

annak, a' ki őtet a' halálból megszabadíthatta, és meghallgattatván a' félelemtől megment.

56. *Miképen jutalmazta meg az Isten az ő fiának ezen bizodalmit?*

Harmadnapon a' halálból feltámasztotta 's az ő tanítványaival elevenen láttatta. Zsid. 13, 20.

57. *Mennyi ideig mutatta magát életben az ő tanítványainak?*

Csel. 1, 3. Az ő szenvedése után sok bizonyos jelek által magát, hogy él, megmutatta, és láttatott ő tőlök (tanítványitól) negyven napokon, szállván nékiek az Isten' országa felől.

58. *As Isten' országa földi való tanítás szükséges volt-e az Apostoloknak Krisztus feltámasztása után?*

Igen szükséges volt. Az Apostolok az ő halála után minden reménységeitől megfosztattak, Jézus ezen tanításával megmutatta nékik, hogy mind annak, a' mi ő rajta történt, úgy kellett történni.

59. *Miképen vált meg végre az ő tanítványitól?*

Márk. 16, 19. Az Úr, minekutánna szállott volna nékiek, felvitetett mennyekbe, és üle az Istennek jobbjára.

60. *Mit tesz az: az Istennek jobbján a'?*

Annyit tesz, hogy uralkodik az ő atyjával. Efez. 1, 20. 22. Az Isten feltámasztotta Jézust a' halálból és ültette az ő

jobbára mennyekben. És mind ő lábai alá vetett, és adta ő feje legyen a' gyülekezetnek nek felette.

*61. Miképen neveztetik azon állapot, melytől az ő önként való maga megalá-
olgy dicsőségesen meg van jutalma?*

Az ő felmagasztaltatása' állapotjának tetik. Mind a' két rendbéli áll- nekünk serkentő és buzdító pék- gál. Filip. 2, 5—9. Ugyan az lat legyen bennetek, a' miném Jézus Krisztusban is. Ki Istent zatjában lévén, nem állítá raga- nak lenni ez Istennel való egy- Hanem magát megüresítette, sz- mát vévén magára, és lett hi- emberekhez. És ő maga viselé- lyannak találtatott, mint az em- gát megalásván engedelmes l- halálig, éppen a' keresztnek. Azért az Isten is felmagasztalta- ajándékozott neki nevet, melly néven felül való név, (azaz felett való hatalmat és dicsősé-

*62. Megmutatja-e magát valaha Kris-
dicsőségében?*

Eljő ítélni eleveneket és holtakat.

63. Mikor lésszen ez meg?

Az utolsó napon, az az, a' világu-
idejében.

1. *Tudjuk-e mikor jő el ez a' nap?*
 lát. 24, 36. A' felől a' nap felől és az óra felől senki nem tud semmit; még a' mennyei Angyalok sem; hanem csak az én Atyám egyedül.
5. *Mi fog ezen utolsó időben történni?*
 'jók és rosszak elválasztatnak egymástól. A' jók megjutalmaztatnak, 's a' rosszak megbüntettetnek. Mát. 25, 31—46.
6. *Értve a' törvény szerént fog Krisztus ítélni?*
 'felebaráti szives szeretetnek törvénye szerént. Mát. 25, 40. 45. Bizony mondom néktek, valamelyet cselekedtek egygyel az én legkisebbik atyámfijai közül, én velem cselekedtetek. Valamelyet nem cselekedtetek egygyel a' kicsinyek közül, én velem cselekedtetek.
7. *Melleyek a' jutalmazás' szavai?*
 lát. 25, 34. Jertek atyámnak áldottai; birjátok az országot, melly néktek készítettett a' világnak fundamentomától fogva.
3. *Melleyek a' büntetésnek szavai?*
 lát. 25. 41. Menjetek el tőlem, átkozottak, az örökkön való tüzre, melly készítette az ördögnek és az ő angyalinak.
3. *Csupán a' büntetéstől; a' pokoltól és a' hárhozattól való féltünkben kell-e a' jót tennünk és a' rosszat távoztatnunk?*
 em: hanem a' jónak szives szeretetéből kell jóknak lennünk, mint olyan embereknek, a' kiket Krisztus a' bűnnek szol-

gálatjától megszabadított. Ján. 8, 34
36. A' ki bünt cselekszik, szolgálja a
bűnnek, ha a' fiu titeket megszabadít
valóban szabadosák lesztek.

70. *Miképen nevezetik a' Krisztusnak azon munkája, melly szerint bennünket megszabadított?*

Megváltás' munkájának nevezetik.

3. A' MEGVÁLTÁS' MUNKÁJÁRÓL.

71. *A' második artikulusnak melyik szavaiban magyarásta meg Luthor Márton a' megváltás munkáját?*

Ezen szavaiban: Hiszem, hogy a' Jézus Krisztus én Úram légyen 's a' t. hogy egészen ő tulajdona legyek, és az ő országában ő általa éljek és ő neki szolgáljak örökkén való igazságban, ártatlanságban és boldogságban.

72. *Esen szóban miképen rajzoltatik le Krisztus? Ugy, mint egy Szabadító, a' ki valamely foglyot a' rabságtól megment és azt maga sajátjává teszi.*

73. *Mitől mentett vagy váltott meg minket a' Krisztus esen szavak szerint?*

A' büntől, a' haláltól, és az ördögnek birodalmától.

74. *Mikor van az ember a' bűnnek rabságában? Midőn tudva és szántszándékkal lelkiesméretének ellenére rosszat tesz. Ján. 8. 34.*

75. Mikor van az ember ördögnek rabságában?

Hasonlóképen akkor, midőn készakartva vétkezik. Más hatalma az ördögnek rajtunk nincsen, hanem csak a' bűn által. 1. Ján. 3, 8. A' ki bűnt tészén, az ördögtől vagyon. De azért jelent meg az Istennek fija, hogy az ördögnek cselekedetét elrontsa.

76. Mi módon van az ember a' halál' hatalmában?

Ha a' bűn által halált, az az, mindenféle szerencsétlenséget okoz magának 's ha olyan állapotban van, hogy a' haláltól úgy kell félnie, mint büntetéstől.

77. Milyen-váltott meg tehát bennünket Krisztus a' bűnöktől?

A' keresztyén eltávoztathatja, 's tartozik is eltávoztatni a' szántszándékkal való bűnt: különben nem a' Krisztus' tulajdona, hanem a' bűn rabja. 1. Ján. 3, 9. 10. Minden, a' ki Istentől született, bűnt nem tészén. Ez által mutatódnak ki az Istennek fiai, és az ördögnek fiai. Minden a' ki igazságot nem cselekeszik, nincsen Istentől, az is, a' ki nem szereti az ő atyjafiját.

78. Mik tartoznak a' bűn' rabságához?

Minden szántszándékkal való tévelygések: valamint a' babonák, rossz szokások, rossz hajlandóságok és vétkes cselekedetek.

79. *Megszabadított-e bennünket mind ezektől Krisztus?*

Igenis, mert mind ezek hazugságok és csalárd ságok: az ő országa pedig világosságnak és igazságnak országa. Kol. 1, 12—13.

80. *Mi által szabadított meg bennünket Krisztus a' tévelygésektől?*

Az által, hogy a' boldogságra vezető tiszta igazságot megmagyarázta, és arra bennünket megtanított.

81. *Kell-e tehát valamely tévelygésnek vagy bűnnek szántszándékkal szolgálnunk?*

Éppen nem; sőt inkább minden tévelygést tartozunk távoztatni, még akkor is, ha abból ideig való hasznunk következne. Az igazságot mind halálig kell szeretnünk. Ján. 8, 31. 32. Ha ti megmaradtok az én beszédemben, megismertek az igazságot, és az igazság meg szabadít titeket. Ján. 8, 30. 31. Valaki gonoszt cselekszik, gyűlöli a' világosságot, és nem jó a' világosságot, hogy az ő cselekedeti meg ne fedde tessenek. A' ki pedig igazságot cselekszik: a' világosságra jó, hogy nyilván legyenek az ő cselekedeti, hogy Istenben lettenek.

82. *Hogyan nevezi az Írás a' Krisztusnak az jótevényt, melly szerént bennünket az Isten' kegyelmére ismét méltókká tett?*

Az embereknek Istennel való megbékéltetésének.

1. *Mit tesz az, hogy Jézus bennünket az Istennel megengesztelt?*

It teszi, hogy ő bennünket, mint elveszett gyermeket a' mi Atyánkhoz és gyermeki köteleességeinkhez ismét visszavezetett. Esaiás 59, 2, A' ti hamisságitok tették különbséget ti közöttetek és a' ti Istentek között. 2. Kor. 5, 19. 20. Az Isten vala a' Krisztusban, ki a' világot megbékéltette magával, nem tulajdonítván nékiek az ő vétkeket, letévén mi bennünk az engesztelésnek beszédét. Azért kérünk a' Krisztus' képében, békéljete meg az Istennel.

1. *Milyen néven nevezetik a' Krisztus a' Szent Írásban, azért hogy ilyen megbékéltető vagy engesztelő volt?*

ten és emberek között való közbenjárónak neveztetik. Azonkívül neveztetik szószólónak vagy érettünk esedezőnek és Isten' bárányának, ki a' világ bűneit viselte. 1. Tim. 2, 5, 1. Ján. 2, 2. Ján. 1, 29.

1. *Milyen midőn a' Jézus által lett megengesztelésről van szó, úgy kell-e az Istent gondolnunk, mint valamelly bosszúálló indulatu ellenséget, a' kit Krisztus csak vérrel kérlelhetett volna meg?*

em. Mert az Isten szeretetből adta az ő fiját e' világnak, nem haragból. 1. Ján. 4. 9. Rom. 3, 24. Ján. 3, 16. Ugy szeretta Isten e' világot, hogy az ő egyszülött

fiját adta, hogy minden, a' ki ő benne hiszen, el ne vesszen, hanem örök élet legyen.

86. Talán tehát szabadon vétkestünk, minthogy Krisztus bennünket az Istennel megbékéltetett?

Távol legyen. Mert úgy a' Krisztus a' bűn' szolgálója lett volna; holott inkább azért jött, hogy a' bűntől megszabadítson. Róm. 6, 2—4. 1. Ján. 3, 5. 6. Tudjátok, hogy ő azért jelent meg, hogy a' mi bűneinket elvegye, és ő benne bűn nincs. Valaki ő benne marad, bűnt nem tész; valaki pedig bűnt tész, nem látta, nem is esmérte őt.

87. Mikor vagyunk tehát az Istennel megbékélve?

Ha az Istennek szófogadó gyermekei vagyunk az az, ha úgy gondolkodunk és cselekszünk, a' mint Isten előtt kedves, ha a gonoszt gyűlöljük; és a' jót szeretjük. Ésaiás 1, 16—17,

88. Miképen váltott meg bennünket Krisztus a haláltól.

Az által, hogy az ő halálával a' halálnak rettenetes voltát eltörölte. Az Istenfélők nézve a' halál nem büntetés, hanem jó-tétemény, ōk, mint Jézus, az ő lelkeket az Istennek kezeibe adják. Luk. 23. 41. Filipp. 1, 21. 23. Nekem életem a Krisztus, a' halál nyereségem. Kiván-

ságom' vagyón arra, hogy eloszlattas-
sam és együtt legyek a' Krisztussal.

Hogyan váltott meg Krisztus bennünket az ördögnek birodalmától.

gonosz léleknek sincs hatalma rajtunk ;
mert az Isten' sajátja vagyunk. Egyedül
az Istentől kell félnünk, nem az ördög-
től. 'S éppen az ördögtől való babonás
félelemtől szabadit meg bennünket Krisz-
tus.

Mi által szabadított Krisztus ezen félelemtől ?
által, hogy az Istent velünk megismer-
tette, és az ördögnek cselekedeteit, az
az, a' bűnt és babonásságot az emberek
között elrontotta. 1. Ján. 3, 8.

Mivel vitte mind ezt Krisztus véghez ?

arannyal nem ezüsttel, hanem az ő szent
és drágalátos vérével és az ő ártatlan
sz szenvedésével és halálával, az az, mind
azzal, valamit cselekedett és szenvedett,
életének utolsó szempillantásáig.

*Valljon a' Megváltónak vére olly erős és hat-
hatós volt-e, hogy az embereket a' bűntől,
a' haláltól és az ördögnek birodalmától meg-
szabadithatta ?*

hanem ezen kifejezés : Jézus az ő vére-
vel váltott meg bennünket, annyit téssen,
hogy Krisztus magát, azaz, egész éle-
tét mi értünk elszánta és feláldozta,
Ján. 15, 13. Senkiben nincsen nagyobb

szeretet annál, mint a' ki az életét ad az ő barátiért.

93. *Kinek a' tulajdoni vagy sajátjai vagyunk tehát már most?*

A' Krisztusé. Hogy egészen az ő tulajdoni legyünk, és az ő országában ő általa éljünk, és ő nékie szolgáljunk örökkévaló igazságban, ártatlanságban és boldogságban.

94. *Milyen ország tehát a' Krisztus' országa?*
Igazságnak, ártatlanságnak és boldogságnak országa; következésképen az Istennek olyan láthatatlan országa, melly az emberek lelkében vagyon. Rom. 14, 17. Az Istennek országa sem étel sem ital, hanem igazság és békesség, és a' szent lélekben való öröm.

95. *Miképen tehetünk a' léleknek olyan állapottá, melly szerént a' Krisztusnak es országához tartozunk?*

A' Szent léleknek, kiről a' harmadik artikuláció szól, segedelme által. *)

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Szent világságom. I. és II. éneknek megváltója.

HARMADIK ARTIKULUS.

A' MEGSZENTELESRŐL.

*szek Szent lélekben. Hisszek egy közön-
es keresztyén anyaszentegyházat, szent-
nek egyességét, Hisszem a' bűnöknek bo-
natját, Hisszem a' testnek feltámadását
és az örök életet.*

*icsoda különbséget véssz észre ezen artiku-
lusnak kifejezésében ?*

zünk a' szent lélekben; de hiszünk egy
olyan keresztyén Anyaszentegyházat is,
mellynek a' Szentek' egyesüléséből kell
állani. Így hisszük a' bűnöknek boesá-
natját, a' hálottak' feltámadását és az
örök életet.

1. A' SZENT LÉLEKRŐL.

*Mit tess itt a' Szent Lélek ? Vallyon az Atya
Fiu nem lélek és nem szent-e ?*

nis az Atya és Fiu is lélek és szent. Ján. 4,
24. Az Isten lélek, és a' kik őtet imád-
ják, azoknak őtet lélekben és igazság-
ban kell imádni. Ésaiás. 6, 3. Szent
szent, szent a' seregeknek Úra, teljes
mind a' széles föld az ő dicsőségével.

Mit jelent tehát itt a' szent lélek ?

y olyan lelket jelent, ki az embereket
megszenteli.

4. Mit tesz megsszentelni?

Annyit tesz, mint valamit külön választani, hogy vele vissza ne éljenek, hanem céljához képest való hasznát vegyék.

5. Minek kell az emberben megsszenteltetni?

A' testnek és léleknek, minden ezekhez tartozó tehetségekkel együtt. 1. Kor. 6, 19. 20. Avagy nem tudjátok-e, hogy a' ti testetek, a' ti hennetek lévő Szent Léleknek temploma kit az Istentől vettetek, és nem vagytok ti magatoké? Mert drága áron vettetek meg, azért dicsőítsétek az Istent a' ti testeitekben, a' mellyek az Istené.

6. Hány fő tehetségei vannak a' mi lelkünknek, mellyeknek meg kellene szenteltetni?

Kettő: az értelem és az akarat.

7. Miképen szenteltetik meg az ember' értelme?

Ha a' tévelygéstől és hamisságtól elvonattatik, 's az igazság' isméréteré vezéreltetik. Csel. 26. 18. Hogy azoknak szemeket megnyissad és megtérjenek a' sötétségből a' világosságra. 1. Tim. 2, 4. Az Isten minden embereket akar idvezíteni, és hogy az igazságnak isméréteré jussanak.

8. Hogyan szenteltetik meg a' mi akaratunk?

Ha erőt nyer egyedül csak a' jót óhajtani, és a' jónak minden akadályait meggyőzni. Tit. 2, 11. 12. Megjelent az Istennek amaz idvezítő kegyelme, hogy megta-

gádnánk az istentelenséget és a világi kívánságokat, 's mértékletesen igazán és kegyesen élnénk e' jelenvaló világon.

Miképen nevezi a' Szent Irás a' mi értelmünknek megszenteltetését?

gvilágosodásnak, Efez. 1, 18.

Miért nevezi a' mi elménk' megszenteltetését megvilágosodásnak?

tudatlanság és a' tévelygés a' setétséggel, az igazság pedig a' világossággal hasonlítottatik öszve. Az olyan ember, a' ki az igazságot esméri és szereti, az Istentől van megvilágosítva.

Hogyan nevezi a' Szent Irás a' mi akaratunknak megszenteltetését?

igtérésnek, vagy ujonnan születésnek.

Miért nevezi azt így?

relhog az igazság' esmérete által a' mi elménk és szivünk egészen megváltozik, előbbeni gondolkozásunkat és cselekedeteinket, mint tévelygéseket elhagyván, jobb utra térünk, és mintegy ujonnan születünk. Ezek. 36, 26. 27. Adok néktek új szivet, és új lelket adok belétek, és az én lelkemet adom belétek, és ezt cselekeszem, hogy az én Itéletimet megőrizzétek, és megcselekedjétek azokat.

Vallyon az embernek szíve az értelem, és az ő értelme a' szíve nélkül megjobbítható-e?

n; minden esméret, melly bennünket jobbakká nem tesz, csak holt esméret. Jak.

2, 19, 26. Te hiszed, hogy az Iste egy, jól cselekeszed. Az ördögök is hiszik és rettegik. Valamint a' test a' lélek nélkül meghalt, úgy a' hit is meghalt a' cselekedetek nélkül.

14. *Milyen tehát az az igaz esméret, melly nekünk az Isten' lelke ad?*

Eleven vagy élet adó esméret; az az, őszítő nöz és serkent bennünket a' szerint élni a' mint általlátjuk, hogy az Isten' törvényei kívánják; felébreszt és a' jóba serényekké tesz. Efez. 2, 4. 5.

15. *Vallyon értelmünk' megvilágosítására néve új isteni jelentéseket kell-e várniunk?*

Nem; hanem az olyan igazságok is mellyeket már az előtt régen tudtunk, ezen megvilágosítás által, új erőt és hathatóságot nyertek. Ugy szölván, új világosság támad lelkünkben; melly szeméiket felnyitja. Filipp. 1, 9. 10.

16. *Hát az ujonnan születésre néve; a' mi természetünknek hirtelen és egyszerre való elváltóságát és újja teremtését kell-e várniunk?*

Nem; hanem az által a' mi hajlandóságai egészen a' jóra intéztetnek. Ha az ember előbb a' jót gyűlölte, ettől fogva azt szereteti: a' rosszat pedig, mellyet előbb szeretett, gyűlöli.

17. *Vallyon tehát az embernek megvilágosodása és megjobbulása egy szempillantásná vagy csak egy napnak munkája-e?*

Nem; hanem egész életünkben tartó töreked

kiván: mert az embernek mindenkor kell az esméretben, a' tapasztalásban, és jóban növekedni. 2. Pé. 3, 18. Rom. 12, 2.

18. *Mire kell tehát naponként törekednünk?*

Arra, hogy a' rosszat levetkezzük, és a' jót cselekedjük: az az, mindennap értelmesebbekké, jobbakká és boldogabbakká legyünk. Filipp. 1. 6. Filipp. 3, 13. 14. Ésaiás 1, 16. 17. Mosódjatok meg, vigyétek el az én szemeim elől a' ti cselekedeteiteknek gonoszságát, szünjetekek meg a' gonoszságnak cselekedetétől, tanuljatok jót cselekedni.

19. *Melleyek azok az eszközök, melleyek által az Isten bennünket egész életünkben nevel, és jobbítani akar?*

Az Isten' igéje, és életünknek minden tapasztalásai.

20. *Tehát életünk tapasztalásai által is szóll az Isten hozzánk?*

Igenis szóll hozzánk, mind a' jó, mind a' rossz példák, mind a' szerencsétlen esetek által, azért életünknek minden tapasztalásaira úgy kell figyelmeznünk, mint az Isten' szózatjára. Ésaiás. 65, 2.

21. *De mellyik a' mi megjobbulásunknak legfőbb eszköze?*

Az Isten' igéje.

22. *Miképen jobbittatik meg az ember az Isten igéje által?*

Ugy, ha azt figyelmetesen magára alkalmaztatja Ján. 17, 17. Szenteld meg őket a'

te igazságodban, a' te igéd az igazság.

23. *Hogyan nevezsük azt bennünk, a' mi az Isten igéjét és életünknek minden történéseit magunkra alkalmaztatja?*

Lelkiesméretnek nevezsük. Ez bennünket mindenre, a' mi rajtunk történik, kötelességeinkre és saját állapotunkra megemlékeztet. Luk. 15, 17—19. Zsolt. 143. 10. Taníts meg engemet, hogy a' te akaratodat tegyem; mert én Istenem vagy te; a' te jó lelked vezéreljen engemet az egyenes uton.

24. *Az Istennek ezen lelke, a' melly a' mi lelki-esméretünk által szól hozzánk, 's az által akarja szívünket jobbitani, miképen nevezetik az új Testamentumban?*

Nevezetik a' Jézus Krisztus' lelkének; vagy az igazság lelkének, a' ki az Atyától származik és Jézusról bizonytságot tészen. Ján. 15, 26.

25. *Miképen szól Jézus ezen lélekről?*

Ugy, mint egy olyan tanítóról és jó barátrol, a' ki az ő képét fogná viselni és az övéinek hathatós segédelmet fogná nyújtani, Ján. 14, 17. 26.

26. *Mit mond Jézus, mi által nyújtja ezen lélek az öveinek segédelmet?*

Az által, hogy megemlékezteti őket arra, a' mit Jézus tanított és tovább is vezetli őket minden igazságra. Ján. 16. 13, Ján. 14, 23.

27. Mit eítt véghes a' Krisztusnak ezen lelke az Apostolok által ?

Az első keresztyén gyülekezetet vagy az anyaszentegyházat összevgyűjtötte és igazgatta általok; ugyan azért ezen Szent Léleknek nevében is kereszteltetünk meg. Csel. 20, 28. *)

2. A' KERESZTYÉN ANYASZENTEGYHÁZRÓL.

28. Mit nevezünk keresztyén anyaszentegyháznak vagy keresztyén gyülekezetnek ?

Mind azokat, valakik Jézus tudományát vallják, keresztyén anyaszentegyháznak vagy gyülekezetnek nevezük. Azon mindnyáján egy gyülekezetnek vétetnek és nézetnek, ha még olly igen elvagynak is széllyedve, máskép a' földön lévő keresztyénségnek is neveztetnek.

29. Mi kapcsolja össze a' keresztyéneket egymással ?

Mindnyájoknál egy Isten' igéje, egy keresztség, és egy Úr' vacsorája vagyon.

30. De még ezen kívül. minek kellene őket még jobban összekapcsolni egymással ?

A' hitnek, a' szeretetnek és a' reménységnek. Mindnyájoknak egy Istenek és Aty-

*) Ide tartoznak ezen énekek: Nem kérek mulndó jókat. Isten lelke haladásunk. Isten lelke téged kérünk.

jok 's egy Idvezítőjök vagyon, mindnyájokban egy Isten' lelke munkálkodik, mindnyájoknak egyenlő kötelességeik vagynak, 's mindnyájan ugyan azon reménységre hivattattak, Efez. 4, 3—6.

31. *Szükséges-e, hogy minden keresztyének ugyan azon szókkal vallják az ő hitüket?*

A' nemzeteknek, nyelveknek és időknek, melyekben a' keresztyének éltek és élnek, nagy különbsége miatt ez lehetetlen dolog. Minden keresztyének az a' kötelessége, hogy a' maga hitében bizonyos legyen, 's azokról, a' kik vélekedésekben tőle különböznek, szeretettel tegyen ítéletet, őket szelidséggel igyekezzék jó utra vezetni, 's erántok békességes türéssel legyen. Efez. 4, 14. 15. 2. Tim. 1, 12. Rom. 14. 1. 4. Azt, a' ki erőtelen a' hitben; felvegyétek, hogy az ő kétséges gondolatiban el ne vesszen. Te ki vagy, hogy másnak szolgáját itéljed? Az ő tulajdon Urának áll avagy esik.

32. *Miért kívánja a' Szent Írás a' hitet, vagy a' bizodalmat, mint a' keresztyének egyik legfőbb kötelességét tőlünk, 's miért teszi azt a' keresztyén vallásnak fő részévé?*

A' hit vagy bizodalom a' lelket Isten eránt-háladatossá, 's az Isten akaratján megnyugóvá teszi, 's a' jövődre nézve reménységgel felruházva; egyszer'smind pedig az embernek kedvet és erőt is ad

mindennémű jó cselekedetekre. Gal. 5, 6.
 A' Krisztusban csak a' Hit használ, melly
 a' szeretet által cselekeszik.

l. *Miért teszi a' keresztyén vallás a' szeretetet minden kötelességeknek fundamentomává?*

ivelhogy a' szeretet által minden kötelességek könnyebbekké lesznek. 1. Kor. 13, 13. Megmarad a' hit, a' reménység, a' szeretet, ez a' három, de ezek között legnagyobb a' szeretet.

l. *Melly reménységnek kell a' keresztyéneket egymás között összekapcsolni?*

zen reménységnek, hogy mind ez életben mind a' másokban az Istent mind jobban fogják esmérni és szeretni, és hogy mindnyájan hová tovább boldogabbak fognak lenni. Róm. 5, 2. Dicsekedünk az Isten' dicsőségének reménysége alatt.

i. *Egyébiránt az Isten' lelkének ajándéki igen különböznek-e az emberekben?*

zenis; különbféleknek is kell azoknak lenni, minthogy minden embernek különös foglalatossága van, mellyben el kell járnia. 1. Kor. 12, 4—7. 11. Az ajándékokban különbségek vagynak, de azon egy lélek. A' szolgálatokban is különbségek vagynak, de azon egy Ur. A' cselekedetekben is különbségek vagynak, de azon egy Isten, a' ki mindenekben mindeneket cselekszik. De a' léleknek jelentése haszonra adatik mindennek. Mind eze-

ket cselekeszi pedig amaz egy; és ugyan azon lélek, a' ki osztogatja kinekkinék az ajándékokat, a' mint akarja.

36. *Ugyan azért mihez hasonlították az Istennek a' világon lévő népe 's különösen a' keresztyénség?*

Egy testhez, vagy egy nagy cselédes házhoz. Egy nagy cselédes házban kinekkinék tulajdon foglalatossága van, az eleven testnek sok és különbféle tagjai vagynak, mellyeknek mindnyájoknak hasznát veheti, mellyek az élet' fenntartására szükségesek. Róm. 12, 4. 5.

37. *Illik-e tehát egymásnak azon ajándékokat, mellyekkel kiki bír, irigyelni?*

Nem; mert azért egyik a' másik miatt szenvedne 's a' jónak akadály vettetik. 1. Kor. 12, 20. 21.

38. *Vagy talán a' jónak külön kell válniok a' rosszaktól?*

Szorosan ugyan nem kell velök társalkodniok, hogy általok el ne csábittassanak; de különben a' rosszakat nem kell magoktól eltaszítaniok, mert ugy nem jobbhíhatnák őket, a' mi pedig kötelességek. Gal. 6, 1.

39. *Miért nem kell a' rosszakat magunktól eltaszítanunk és elvetnünk?*

1. Mivelhogy belőlük nem esmerjük őket; az ő belső indulatjokát csak az Isten esmeri, a' ki nékiek bírójok is.

2. Mivel még megjobbíthatják magokat; 's a
 illy megjobbulásra való alkalmatosságot
 nem kell tőlök elvonnunk. Róm. 14, 10
 Te pedig mit ítéled a' te atyádfiját? vagy
 te is miért utálod meg a' te atyádfiját
 mert mindnyájan a' Krisztusnak itél-
 széki eleibe állítatunk. Róm. 14. 4. Ja
 5, 19, 20: Mát. 19, 28—30.

40. *Ki esméri egyedül igazán a' jókat és tisz-
 tszívűeket?*

Csak a' mindentudó Isten. 2. Tim. 2, 19. A
 Istennek örök fundamentoma megáll
 ilyen pecsétje vagyon: esméri az Ú
 kik legyenek az övéi.

41. *Miképen nevezetnek az igaz és tiszta szí-
 vű keresztények?*

Láthatatlan anyaszentegyháznak vagy Szent-
 egyességének 's gyülekezetnek nevez-
 tetnek.

42. *De vallyon ezen szentek azzal dicseke-
 hetnek-e hogy vétkek és bűn nélkül volnának?*

1. Ján. 1, 8. 9. Ha azt mondjuk, hogy bi-
 nünk nincsen, magunkat csaljuk meg
 igazság nincsen bennünk. Ha megvallja
 a' mi bűneinket; hív ő és igaz, hogy meg-
 bocsátja nekünk a' bünt és megtisztít mi-
 den hamisságtól. *)

*) Ide tartoznak ezenkénekek: Terjessz óh Jézus, Ist
 felséges adománya. Jézus, te gyászos űgyünket.

3. A' BÜNÖKNEK. BOCSÁNATJA.

43. *Kinek bocsát meg az Isten?*

Annak, a' ki vétkei igazán megbánja, 's Isten' irgalmába való bizodalommal annak megbocsáttatását 's azoktól való szabadulását szívesen kívánja. Luk.

21. Atyám, vétkeztem az ég ellen te ellened: Nem vagyok méltó, h' fjadnak hivattassam.

44. *Miért bocsátja meg az Isten az ilyen rödelmes megtérőnek bűneit?*

Csupán irgalmasságból, mint a' Krisztus megengesztelt Atyánk. Róm. 3, 23.

45. *Miképen neveztetik az embernek ezen ápotja, mellyben vétkei bánja 's megbúlni szívesen igyekszik?*

Penitentzia tartásnak, vagy megtérésnek.

46. *Mit jelentenek ezen szók?*

A' penitentziatartás nem valamely büntető vagy meglakolást jelent, hanem szívnek elváltozását. A' megtérés az e vedettnek az igaz utra visszamen teszi. Ezék. 18, 23.

47. *Ezen megtérést vagy bűneinknek megérését 's elhagyását szomoruan kell-e [t] heztinnünk vagy vidámon?*

Vidám szívvel, minden kénszerítés nélkül. azt gyakran cselekszük, 's következőképen a' magunkra való vigyázást megszokjuk, a' mi kötelességeink hová vább kellemetesebbek és könnyeb

lesznek előttünk. Filipp. 1, 6. Bizonyos vagyok abban, hogy a' ki elkezdette bennetek a' jót, el is végezi mind a' Krisztusnak napjáig.

Hogyan nevezetik ezen szünet nélkül's folytatást való jobbulás a' Szent Írásban?

naponként való megújulásnak. Mindennap, valahányszor új alkalmatosság adatik, újabb erővel és buzgósággal kell igyekeznünk jobbaknak lenni. Efez. 4, 22—24.

Hasznos-e a' jóra naponként való törekedés?
 igen hasznos; az által kötelességeink mintegy természetünké válnak; ezen törekedésünknek mind ezen a' világon, mind a' másikon fogjuk venni jutalmát Gal. 6, 7. Róm. 2; 6—9. Ki megfizet mindeneknek az ő cselekedetek szerént. Azoknak ugyan, kik a' jó cselekedetekben való állhatatosság által dicsőséget, tisztességet, és halhatatlanságot keresnek, ad örök életet. Azoknak pedig, a' kik versengők; nem engednek az igazságnak, hisznek pedig a' hazugságnak, bosszuállással fizet és haraggal. Gyötrellem és szorongatás minden gonosztévő embernek lelkéu, Zsidónak először és Görögnek.

Tehát ezen a' világon nincsen vége egészen az ember' életének?

nincsen: a' keresztyénség a' testnek és ha-

lottaknak feltámadását hiszi, és his életet is. Ján. 5, 25. 29. 1. Tho 13, 14. Nem akarom pedig, Atyá hogy tudatlanok legyetek azok fe kik el aludtanak; hogy ne szome jatok, mint amazok, kiknek nincs ménységek. Mert ha hisszük, h Jézus meghalt, és feltámadott, a pen az Isten is azokat, a' kik el tanak, előhossa a' Jézus által egyetemben.

4. A' FELTÁMADÁS ÉS AZ ÖRÖK?

51. *Ollyan formában támad-e fel a' mi test millyenben az eltemettetik?*

A' mi mostani testünk' csak ezért a' jel életért van teremtve: a' jövődől olyan testtel ruház fel az Isten, lyen a' másik jobb világhoz lesz maztatva; 2. Kor. 5. 1. Mát. 2 1. Kor. 15, 42—44. Elvettetik landóságban; feltámad romolhaságban. Elvettetik utálatosságban támad dicsőségben; elvettetik eségben, feltámad hatalommal. Elvelkes test, feltámad lelki test; \lelkes test, vagyon lelki test.*)

*) Ido tartoznak ezen énekek: Mikép' a' falevel hatalanság reménye. Ha majd e' földi életen

52. *Van-e tehát valami halhatatlan bennünk, a' mi halálunk után is megmarad és él?*
Csak testünk halandó: lelkünk halhatatlan.
 Pred. 12, 7. A' por földdé leszén, a' mint az előtt volt; a' lélek pedig megtér az Istenhez, a' ki adta volt azt!

53. *Micsoda okokra nézve hiszünk életet?*
 Mivelhogy az emberben olyan tehetségek és hajlandóságok vagynak, mellyek ezen a' világon tökéletességre nem juthatnak, mellyeket pedig maga a' Teremtő adott neki. Remélljük tehát, hogy a' jó és bölcs Teremtő ezen tehetségeket és hajlandóságokat egy másik világban fogja nagyobb tökéletességre juttatni.

54. *Nevezd egynéhány ilyen tehetségeket és hajlandóságokat?*

1. Ilyen az a' tehetség, melly szerént az Istent megismerhetjük, munkáját vizsgálhatjuk, őtet szerethetjük, 's az ő céljait eszközölhetjük.
2. Ilyen az a' hajlandóság, melly szerént kívánunk másokkal barátságban élni 's velek együtt közös igyekezettel minden jót munkálni és előmozdítani.
3. Ilyen végre az Istennek az a' bennünk lévő törvénye is, melly szerént kötelességeinknek még magunk megtagadásával sőt életünknek feláldozásával is, teljesítésére ösztönöztetünk. 1. Ján. 3, 16.
Ezen esmérjük meg az ő mi hozzánk való

szerelmét, mivelhogy az ő életét adta érettünk; már mi is tartozunk az, hogy a' mi Atyánkfijaiért életünket letegyük.

55. Tökéletességre jutnak-e ezen tehetségek hajlandóságok ebben az életben?

Nem. A' mi esméretünk mindenkor sok figyelemmel jár; a' mi legjobb igyekezetünk sokszor meggátoltatnak és figyelmetlenekké tétetnek, 's a' mi másokkal való egyesülésünket a' halál félbeszakasztja. Pred. 8, 14. Sir. 40, 2. Pred. 4, 1. Viszontag mikor én látná mind azokat, a' kik a' nap alatt nyomorgattatnak, mert ime nyilván nagyon azolnak, a' kik nyomorgattatnak, könnyű hullatások; a' kiknek semmi vigasztalások nincsen, avagy az őtet nyomorgatóknak kezekből megszabadulásra van erejük, és a' kik minden vigasztaló megfosztattak.

56. Milyen vigasztaló reménységet nyújt tehát a' Szent Írás?

Att, hogy a' mi itt hiányos, az a' más világ tökéletessé teszen; hogy a' mi igyekezetünk ott megjutalmaztatnak, és hogy minden jó és rossz cselekedetek világosságra hozattatnak. 2. Pét. 3, 14, 2. Kor. 4, 17. 18, 1. Kor. 13, 11. 12. Jel. 13. Boldogok a' halottak, kik az Urba meghalnak mostantól fogva. Bizony

lélek mondja: nyugosznak az ő munká-
jiktól, és az ő cselekedeteik követik őket.
Jel. 21, 4. Az Isten eltöröl minden
könyhullatást az ő szemekről, és a' ha-
lál többé nem lesz, sem szomorkodás,
sem jajgatás, sem fáradság többé nem
lesz, mivel az első elmúltanak.

*Miképen készül el a' keresztyén ember az
örök életre?*

által, hogy már itt azt szereti és azt tanulja
gyakorolni, a' mi a' világon az ő menny-
országa legyen.

Miképen teheti azt?

az Istent megismerni tanulja és annak mun-
kájában gyönyörködik; ha minden jó em-
berekkel békességben él; és ha köteles-
ségeihez mind halálig hív marad. 1. Tim.
4, 7. 8. Jel. 2, 10. Légy hű mind ha-
lálig, és megadom néked az életnek ko-
ronáját. Mát. 25, 21. Jól vagy jó és
hív szolgám, kevésen voltál hív, sokat
bizok reád, menj bé a' te Uradnak örö-
mébe.

*E' szerént tehát benne van-e már e' világon
is az emberben a' mennyország vagy a' pokol?*
His bizonyos tekintetben a' jó emberben
benne van a' mennyország, a' rossz-
ban pedig a' pokol.

*Miképen és hogyan van a' jó ember' lelkében
már a' világon is a' mennyország?*
r itt is gyönyörűség az Istent esmérni, sze-

retni és munkájában gyönyörködni, minden jót előmozdítani és minden jó emberek eránt barátsággal viseltetni. Eze hajlandóságok ott tovább tovább nagyobb tökéletességre jutnak, és ezekben fő az ő mennyországa állani.

61. Hogyan neveztetik az Istennek azon tökéletes esmérete, mellyet az idővelendő lelke bírni fognak?

Az Isten' szemlélésének neveztetik. A' jó mennyországban az Istent, voltaképe megismerik, 's örökkén szeretik és dicserik. 1. Ján. 3. 3.

62. Kikkel fognak ott a' fők egyesülni és együtt örülni?

A' Krisztussal és minden boldogult 's boldogulandó lelkekkel. Ján. 14, 24, Jel. 7 14—17.

63. Miképen van meg a' pokol a' rossz emberek lelkében?

A' harag, gyűlölség és bosszuállás' kívánság 's rossz lelki esméret már a' földön is pokol gyanánt vagynak nekik. Ezen rossz hajlandóságok ott még inkább, 's egész a' kétségbe esésig fogják őket gyötörni Márk. 9, 4. Az ő férgek meg nem hal és az ő tűzök meg nem aluszik.

64. Kiknek társasága fogja az ő fájdalmokat nevelni?

Az ördögnek és minden rossz embereknek társasága, Mát. 25, 41. 46.

5. *Mint hogy tehát a' mi lelkeinkben a' mennyországot vagy poklot már itt elkészíthetjük, okosság-e megjobbulásunkat utolsó óránkra Alasztani?*

em: mert nem tudjuk mikor és miképen halunk meg; 's egynehány Istenfélő feltételek a' mi halálos ágyunkon meg sem változtathatják egészen a' mi szívünket, és nem pótolhatják ki azt a' kárt, melyet egész életünkben okoztunk. Zsolt. 39, 5. Jelentsd, kérem, énnékem az én végeimet, az én napjaimnak mértéke mennyi legyen, hogy megtudjam, hogy csak ideig való vagyok.

6. *Miképen készíthetjük magunkat egész életünkben az örökkén valóságra?*

ób. 4. 6. 7. Minden életednek idejében a' mi Urunk Istenünk legyen előtted és elmédet ne hajtsd a' bűnre és az ő parancsolatjának utálására. Az igazságot szeressed minden életednek napjaiban és a' hamisságnak utát ne kövessed. *)

Idé tartoznak ezen énekek: Foly az idő, 's a' sirhoz. Közelget kimúlásom. Gyorsan siet életem, A' szent boldogság lelkemet.

HARMADIK RÉSZ.

Az Imádságról.

1. Mit tess imádkozni?

Annnyit tesz, mint az Istennel beszélni, mind szívvel mind szájjal. Zsolt. 10, 15. Az én számpak beszédi és az én szívemmel gondolatni legyenek a' te kedved szerén te előtted, ki énnékem erősségem és szabadítóm vagy.

2. Kivel beszélünk tehát midőn imádkozunk?
Azzal a' mindentudó Istennel, a' ki a' mi gondolatinkat is látja, a' mi teremtőnkke és legfőbb jóltévőnkkel. Zsolt. 95, 6. Zsolt. 139, 1—4.

3. Minthogy az Isten mindentudó, tehát ugy is tudja minden állapotunkat, ha azt néki imádságunkban nem jelentjük is?

Igenis tudja: Nem is ő reá, hanem mi reánk nézve szükséges az imádság. Mát. 6, 7. 8. Mikor Imádkoztok, ne legyetek sok szószaporitással, mint a' pogányok, mert azt állitják, hogy az ő sok beszédjékért hallgattatnak meg. Látja a' ti menyei Atyátok, mire legyen szükségtek, minekelőtte ti őtet kérnétek.

1. *Miképen szolgál az imádság javunkra?*
1. Az által az Istennel, a' legtökéletesebb vagyonsággal való társalkodásra szokunk, 's azzal úgy beszélünk, mint barátunkkal és Atyáinkkal.
  2. Az által szokásunkká válik az Isten' jótéményeiről figyelmetesen gondolkodni, állapotunkat az ő szemei előtt vizsgálni, hibáinkat általlátni és szégyenlenni. És így az imádság a' mi szívünket háladatossá és képmutatás nélkül valóvá teszi.
  3. Az imádság a' mi jó feltételeinknek nagyobb erőt ad, megtanít bennünket az igaz jóknak a' hibávalóságoktól való megkülönböztetésére, 's kiirtja szívünkből a' haszontalan buslakodást. Zsolt. 91. 2. 's a' t. Zsolt. 42, 2. 12. Miképen kívánkozik a' szarvas a' folyó vizekre, aképen kívánkozik az én lelkem oh Isten, te hozzád. Miért hagytad el, oh én lelkem, magadat, és miért busongassz én bennem? Várjad az Istent; mert még én hálákat adok ő néki; mert ő az én orczámnak megszabadítója, és ő énnékem Istenem.
5. *Miképen osztja fel Pál Apostol az Imádságot?*
1. *Imádságokra vagy kérésekre, imádkozásokra, esedezésekre, és háláadásokra minden emberekért. 1. Tim. 2, 1.*

6. *Mi a' könyörgés vagy kérés?*

Há valamely kívánságunkat terjesztjük az Isten eleibe.

7. *Milyen kívánságokat kell az Isten eleibe terjeszteni?*

Csak tiszta szívből származott jó kívánságokat. Mert csak az esztelen és rossz ember kérhet és kívánhat az Istentől illetlen dolgokat.

8. *Mi az imádkozás?*

Az Istennek valamely szükségben segítségül hívása.

9. *Meghallgat-e az Isten, ha szükségünkben segítségül hívjuk?*

Mint mindenható Isten megtud hallgatni, 's mint jósággal teljes mennyei Atyánk meg is akar hallgatni. Zsolt. 145, 18. 19.

10. *Mit használ a' nyomorúság' idején az imádság?*

Reménységet és bizodalmat gerjeszt bennünk, hogy a' nyomorúságnak jó kimenetelét várjuk, állhatatosságot és bátorságot is ad kötelességünk' teljesítésére és az Isten' akaratján való megnyugovásra tanít. Zsolt. 77. 4. Megemlékezem az Istenről, midőn háborgok; gondolkodom, mikor az én lelkemnek szomorúsága vagon.

11. *Kötelességünk-e a' másokért való esedezés is?*

Igenis: mert az emberek boldogsága csak úgy állhat meg 's úgy virágozhatik, ha egymás eránt jó akarattal és szeretettel vi-

settetnek, kiki tartozik mások' öröme-
ben és szomorúságában részt venni, éret-
tek imádkozni, 's rólok gondoskodni.
Ján. 5, 18.

2. *Mit hassnál az Isten' jótéteményiért való
háladás?*

egvidámítja szívünket, midőn az Isten' jó-
téteményeit újra eszünkbe juttatja. Egy-
szers' mind arra is serkent bennünket,
hogy másokkal jót tegyünk. Zsolt. 50, 23.

3. *Ki tanított bennünket legszebbik imádságra?*
Jezus Krisztus. Ez az imádság Uri imádság-
nak, vagy Mi Atyánknak is nevezetik.
Mát. 6, 9—13. Luk. 11, 2—4.

4. *A' végre írta-e előnkbe a' Krisztus ezt az
imádságot, hogy azt mindenkor ugyan ezen
szókkal mondjuk-el?*

em; hanem csak azt akarta, hogy ez né-
künk példaul és mintegy sinór mértékül
szolgáljon akkor is, midőn saját szava-
inkkal és a' magunk' szivéből imádkozunk.

5. *Szabad-e tehát a' magunk' szavaival is
imádkozni?*

enis szabad, még pedig minden tartózko-
dás és félelem nélkül 's olyan bizoda-
lommal beszélhetünk az Istennel, mint
a' gyermekek az ő szüleikkel. Mások'
szavai nem mindenkor fejezik ki a' mi
szivünknek állapotját, 's nem mindenkor

ugy, a' mint mi azt érezzük, Ró
8, 16.

16. *Hát mások' imádságóval szabad-e imá
kozunk?*

Igenis; a' végre vagynak a' Zsoltárok és egy
imádságok; a' Jézustól tanult imáds
pedig minden imádságoknak imádsága.

AZ URTÓL TANULT IMÁDSÁGRÓL VA A' MI ATYÁNKRÓL.

17. *Hány része van az Urtól tanult imádsá
nak?*

Három. 1. Az előljáró beszéd vagy megszól
lítás. 2. A' hét kérések. 3. A' befejezi

18. *Mellyik az előljáró beszéd vagy megszól
lítás?*

Mi Atyánk, ki vagy mennyekben, azaz me
nyei Atyánk.

19. *Miért kezdődik ezen imádság ezzel a' sz
val Atya?*

Azért, hogy higgyük az Istent a' mi ig
Atyánknak lenni és minket az ő val
ságos fíjainak.

20. *Mire serkent tehát bennünket ez a' szó?*

Arra, hogy szíves bizodalommal imádko
zunk.

---

*) Ide tartoznak ezen énekek: Járulj Istenhez gyakor
's örömet. Hozzád, nagy Isten, felemelni.

21. *Miért mondjuk ezt Mi Atyánk', vagy mindnyájunknak?*

Azért, mivel az Isten minden embereknek Atya. A' mi Atyánkban tehát minden emberekkel együtt és minden emberekért imádkozom. Senkinek nem kívánhatok tehát az én imádságomban valami rosszat, mert senki sincs olyan, a' kinek az Isten Atyja nem volna.

22. *Miért mondom ezt: Ki vagy mennyekben? Vallyon a' mindenütt jelenvaló Isten nincsen-e közel hozzám?*

Közel van és látja az én szívemet. De mennyei Atyának nevezem azért, mivel ezen nevezet az ő mindenhatóságát és mindenekre kiterjedő gondviselését fejezi ki. Zsolt. 115. 3. A' mi Istenünk a' mennyben vagyon, ki mindeneket, a' mellyeket akart, teremtett.

23. *Mire emlékeztessen bennünket ezen nevezet mennyei Atya?*

Arra, hogy a' mindenható Istennel nem gondolatlanul, hanem mély tisztelettel kell beszélnünk. 1. Mós. 18., 27. Én most kívánnék szóllani az én Uramnak, noha én por hamu vagyok.

24. *Az előjáró beszéd után hány kérések szóllanak a' lelki jókról?*

A' három első kérések. Szenteltessék meg a' te neved. Jöjjön el a' te országod. Légyen meg a' te akaratod, miképen mennyen, azonképen itt e' földön is.

*25. Egybe függenek-e ezen kérdések egymás
Igenis, és egyik a' másikat megmagyará*

AZ ELSŐ, MÁSODIK, ÉS HARMADI KÉRÉS.

*1. Mikor szenteltetik meg az Isten' neve a'
dön?*

Ha minden, valami az Istenre emlékeztet
emberek által szentnek tartatik, úgy l
azzal vissza nem élnek, hanem mi
mind azt a' legjobb végre fordítják.

2. Mi emlékeztet bennünket az Istenre ?

Az egész természet; mert az Isten' munk
Valami abban van, mind azt szent
kell tartani és semmivel sem szabad v
sza élni, Ésaiás. 6, 3.

3. Mi emlékeztet meg az Istenre ?

Az Isten' igéje: ugyan azért semmit al
meg ne vessünk, vagy nevetség
csufossá ne tegyünk; annál inkább
cselekedjük ezt az Isten, és Jézus'
vével. Efez. 5, 19. 20.

*4. Mi által szentségtelenítettik meg az I.
neve ?*

Az Isten felől való illetlen képzelődés
szentségtelen élet által.

5. Mi által szenteltetik meg ?

Az által, ha az Istenről méltóképen gon

kedünk 's életünket az Istenről való józan eszméretünk szerint alkalmaztatjuk. *)

2.

Mit kérünk a' második kérdésben?

gy az Isten' országa jöjjön el hozzánk.

Vás nem élünk-e ugy is az Isten' országában?

nis; az egész természet az Isten' országa: mert minden teremtmények az ő terem-tőjöknek szolgálatjában vagynak. Ezen kérdésben azt kérjük, hogy mi az Isten-nek ezen országában igazságban, ártat-lanságban és boldogságban élhessünk.

3.

Miképen léssen ez meg a' harmadik kérdés sze-rént?

az emberek az Isten' akaratját oly örömet és szívesen viszik véghez, mind az egész természet.

As Istennek boldog országa jö-e akkor az emberek közé, ha az Isten' akaratját cselek-szik?

mis akkor az ő terem-tőjök' törvényeinek bölcsességét megismerik és azokat örö-mest követik.

Mi akadályoztatja az embereket az Isten' tör-vényeinek követésében?

ő megromlott akaratjok és mások' példája.

---

*) Ide tartozik ezen ének: Téged Isten megismeréni.

11. Miképen akadályoztatja őket az ő megromlott akarataik?

Minden ember az ő tulajdon kívánságai és hálálandóságai szerint akar élni. Ilyen kívánságok: a' fősvénység, kevélység, bujaság 1. Ján. 2, 15—17.

12. Miben áll a' világnak megromlott akarata?
A' testi kívánságoknak követésében. Ez a' sátán vagy az 'ördög' akaratjának is nevezetik; mert a' sátán minden rossz akar. Efez. 2. 3.

13. Hát az Istennek mi az akarata?

Hogy az emberek az ő bölcs és jó törvény szerint az ő kötelességeikben eljárjanak és egymást boldogokká tegyék. 1.Tim. 2,

14. Ki akaratjának kell tehát engednünk?

Az Isten' akaratjának, mivel egyedül csak szent és jó.

15. Ha ez történik, miképen jö el akkor az Isten országa hozzánk?

Az által, hogy az emberek a' jót megismétlik és örömet gyakorolják. Róm. 14, 17, 1

16. Tartozik-e minden ember azon igyekezni, azt eszközölni, hogy ezen boldogság' ország' hozzánk el jöjjön és az Isten' akaratja emberek között véghezvitesse?

Igenis; azért kérjük a' harmadik kérdésbe hogy az Isten minden gonosz tanács és igyekezetet meggátoljon és megromtson, mellyek nekünk az Istennek nevét megszentelni és az ő országát hozzájöni nem hagyják.

1. *Miképen gátoltatik és rontatik meg a' mi rossz tanácsunk és rossz igyekezetünk?*
 a' az Isten mind annyiszor akadályt vet előnkbe, valahányszor a' rosszat akarjuk.
 2. *A' mi akaratunknak kell-e engednünk, mikor illyes mit veszünk magunkban észre, vagy az Isten' akaratjának?*
 zonnal az Isten' akaratjának kell alája vetnünk olyankor a' mi akaratunkat; mert egyedül az Isten' akaratjának teljesítése által leszünk boldogokká. *)

4.

A' NEGYEDIK KÉRÉS.

1. *Hány kérések szólnak a' Mi Atyánkban a' más földi szükségünkről, mellyek olly sokak és sokfélék?*
 z az egy: A' mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.
 2. *Mit értünk a' mindennapi kenyéren?*
 indent, a' mi testünk' táplálására és egyéb testi szükségünkre megkivántatik. 1. Tim. 6, 6—8. Nagy kereskedés az Isteni tisztelet a' megelegedéssel. Mert semmit nem hoztunk hé e' világra; nyilván vagyon, hogy semmit ki is nem vihetünk; hanem eledelelünk lévén elégedjünk meg azzal.

Ide tartoznak ezen ének: Mind jó, a' mit Isten tészen. Nem ember' tanácsán járok. A' ki bisik Istenben.

21. *'E' ezen mindennapi kenyeret miért kérjük csak mára?*

Mát. 6, 34 Krisztus azt mondja ne szorgalmaskodjatok a' holnapi napról, mert a' holnapi nap ő maga dolgairól gondot visel, elég a' napnak önnön maga terhe.

22. *Miért nevezsük a' kenyeret, mallyat az Isten-től kérünk, a' mi kenyérünknek?*

Azért, mert azt magunknak kell illendő és igazságos uton módon keresnünk. Mert a' más kenyere, vagy a' lopott kenyér, és a' henyélve költött kenyér; nem Isten' áldása, hanem tolvaji ragadmány. 2. Thess. 3, 10. Ha ki dolgozni nem akar, ne is egyék.

23. *De ha magunknak kell kenyérünket keresnünk, miért kérjük az Istent, hogy adja meg a' mi kenyérünket?*

Azt kérjük ez által:

1. Hogy adjon az Isten erőt kenyérünk' keresésére.

2. Hogy adjon egészséget és megalégedő szívet az eledelünkkel 's keresményünkkel vidám szívvel való élésre. Zsolt, 127, 1. 2.

24. *Luther' magyarázata szerint a' mindennapi kenyér' neve alatt igen sokféle értetődik, p. o. jámbor házas társ, kegyes gyermekek 's a' többi. — E' szerint tehát a' boldog házasság az életnek javai közzé tartozik-e?*

A' boldog házasság fundamentoma a' ház nép' boldogulásának és a' gyermekek' felneveltetésének. A' boldogtalan házasság

ság az életnek nagy szerencsétlensége.
Péld. 31, 10—12.

25. *Az élet boldogságához tartoznak-e a' kegyes gyermekek is?*

A' kegyes gyermekekben a' szülék az ő vigasztalásokat, dicsőségeket, örömeket, 's fáradságoknak legédesebb jutalmát találják. A' rossz gyermekek a' szüléknek sok szívfájdalmat, bosszúságot, nyughatatlanságot; mindenféle keserűséget és sokszor szegénységet és gyalázatot is okoznak. Péld. 10, 1. A' bölcs fiú örvendezteti az ő atyját; a' bolond fiú pedig szomorúságára vagyon az ő anyjának.

26. *A' jámbor cseléd az életnek javai közé tartozik-e?*

A' szorgalmatos és hűséges cseléd nagy Isten' áldása. A' hűségtelen, dologtalan 's patvarkodó cseléd felforgat minden rendet és nyugódalmat azon háznál, melly-nél szolgál. Zsolt. 107. 6, 7.

27. *A' jámbor és hűséges magisztrátus az élet javai közé tartozik-e?*

A' kegyetlen és lelkiismeret nélkül való magisztrátus nagy terhek és nagy büntetés az alattvalókra nézve. Ellenben a' jámbor és hűséges felső hatalmasság virágoztatja az alattvalóknak boldogságát.

28. *Miért tartozik a' jó bírodalom, vagy is a' bölcs uralkodás az életnek boldogságához?*

A' hol jó törvények nincsenek, vagy az igaz-

ságot jó és bölcs törvények szerint nem szolgáltatjon ki; ott nincs hátságban az embernek sem birtoka, sem becsülete, sem élete. Ott igazságtalanság, csalárd-ság 's mindenféle vétek szokott eláradni. Zsolt. 85, 10. 11. Hogy lakozzék a' dicsőség a' mi földünkön, az irgalmasság és igazság előtalálják egymást: az igazság és békesség egymást csókolgassák.

29. *A' mértékletes vagy jó idő is az Istennek világi jótéteményei közé tartozik-e?*

Az időnek mostoha járása az egészségnek ártalmas, 's a' szorgalmas munkásnak minden fáradságát haszontalanná és reménységét semmivé teszi. Zsolt. 85, 13. Az Úr minden jót ad, hogy a' mi földünk megteremje az ő gyümölcsét.

30. *Miért tartozik a' jó békesség az életnek jó boldogsága közé?*

Mert a' háboru gyakorta megfoszt birtokunktól és gyermekeinktől, 's mindenkor sokakat szegényekké és szerencsétlenekké tesz. Zsolt. 122, 6—8. Könyörögjétek a' Jéruzsálemnek békességeért, ezt mondván: Legyenek szerencsések, a' kik téged szeretnek! Légyen békesség a' te kerítésedben; az én atyámfijaiért és az én barátimért kérem, hogy legyen békesség te benned.

31. *A' jó egészség, jámborság és tisztesség is az élet' boldogságai közé tartoznak-e?*

Jó egészség nélkül nem örülhetünk életünknek;

a' tisztesség, jó hír név pedig mind magunkra, mind hozzánk tartozandóinkra nézve az életnek legszebb ékességei. Sir. 42, 15. 16.

1. *A' jó akarók és jó szomszédok is az élet javai közé tartoznak-e?*

2. Olyan ember: a' kinek jóakarója, vagy jó barátja nincs, mintegy el van hagyatva e' földön. A' rossz szomszédok bosszúságot és sok bajt okoz. Sir. 6, 16. A' hiv barát az életnek orvossága, melyet az Istenfélők megtalálnak.

3. *Ha már az Istentől mind ezeket a' jókat kérjük, kell-e azon igyekeznünk, hogy azokra méltók lehessünk?*

4. Igen; mert különben nem tudánk ezen jókat megbecsülni 's illendőképen haszonra fordítani.

5. *Ha példának okáért a' szülők azt kívánják, hogy jó gyermekeik legyenek; milyeneknek kell magoknak lenni?*

6. Olyan jó szülőknek, a' kik gyermekeiket szeretik, és minden jóban nevelik.

7. *Ha a' gyermekek azt akarják, hogy jó szüleik legyenek, milyeneknek kell magoknak lenniük?*

8. Olyan jó gyermekeknek, a' kik szüleiknek örömeikre vagynak és engedelmeskednek.

9. *Ha a' gazdák és gazdaasszonyok azt akarják, hogy jó cselédjek legyen, milyeneknek kell magoknak lenni?*

10. Cselédes atyáknak és anyáknak, a' kiknek

házokban jámborság, jó rend és isteni félelem lakik.

37. *Ha a' cseléd azt akarja, hogy jó gazdája és gazdaasszonya legyen, milyennek kell lenni?*

Hűségesnek, szófogadónak és szorgalmatosnak.

38. *Hát a' felső hatalmasságnak és alattvalóknak jóknak kell-e lenni, ha egymással boldogulni akarnak?*

A' rossz felső hatalmasság rosszakká teszi az alattvalókat. Ellenben a' hol a' felső hatalmasság jó, ott az alattvalók is követik példáját. Viszont az engedetlen alattvalók a' felső hatalmasságot keménységre kényszerítik, szófogadók pedig magokhoz édesgetik. Sir. 10, 2. 3.

39. *Ha az egészség, jámborság és tisztesség nagy jó, mit kell cselekednünk?*

Szorgalmasan gondot kell rájuk viselnünk.

40. *Ha a' jóakarók és jó barátok nagy kincsek, hogyan kell azokat megérdemelnünk?*

Tisztaszívűség és hűség által. A' ki szívét nekünk adja, szükség, hogy mi is neki adjuk annak szívünket. Sir. 22, 29. 30,

41. *Mikor kell kiváltképen megmutatnunk hűségünket barátink eránt?*

A' nyomoruság' idején, mert a' hűséges barátot a' nyomoruság idején lehet megismerni.

1. *A' kit szükségünkben jó barátunknak tapasztalunk, el kell-e azt valaha felejtenünk, vagy meg kell-e vetnünk?*

em. Minden megpróbált barátságnak halálunkig kell tartani. Sir. 9, 12. 13.

1. *Hogy e' barátság holtunkig tarthasson, mit kell elnézni és elengedni tudnunk a' mi barátunknak?*

z. Ő hibáit és vétkeit; mert mi is azt kívánjuk, hogy ő a' mi hibáinkat el nézze és elengedje. Sir. 19, 15. 16.

1. *Hol int bennünket Krisztus a' hibáknak elengedésére?*

z. ötödik kérdésben.

TÖDIK, HATODIK ÉS HETEDIK KÉRÉS.

1. *Mit kérünk ezen három utolsó kérdésben?*

gonosznak elhárítását. Az ötödikben bűnbocsánatért könyörgünk. A' hatodikban azért, hogy az Isten kísértetbe ne vigyen. A' hetedikben azért hogy minden gonosztól megszabadítson.

5.

1. *Mellyik az ötödik kérdés?*

bocsásd meg a' mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk a' mi ellenünk vétkezőknek.

1) Ide tartoznak ezen énekék: Valamim van, mindennem. Emeld fel lelkem, szavaidat.

47. *Mit tesz ez a szó véték?*

Azt, a' mit a' mi kötelességünkben még nem tettünk meg, és a' mivel következkésken még tartozunk.

48. *Kipótolhatjuk, és helyre hozhatjuk-e azt a' mit ekképen elmulattunk?*

Soha sem. Mert életünknek minden új napja új kötelességeket hoz magával. Luk. 17, 10.

49. *Mit kell tehát e' részben tennünk?*

Az Istent kell kérnünk, hogy ingyen való kegyelméből engedje el adósságunkat.

50. *Csak játszó és gondatlanul kell-e ezen kérést tennünk?*

Nem; mert életünknek utóbbi része az elébbénire van fundálva. A' ki nem vet, az nyáron nem arathat.

51. *A' ki tehát ifjuságát elvesztegette, vagy valamely alkalmatosságot a' jóra elmulatott, ki-vánhatja-e az azIstentől, hogy ezen elmulastottat kipótolja.*

Nem. Az ifjuság' ideje soha sem tér vissza; a' ki azt elvesztegeti, az sokszor egész életében kénytelen az ő vétkének szomorú következkéseit szenvedni. Pred. 12, 1. Örvezdezz ifju a' te ifjuságodban, és emlékezzél meg a' te teremtdődről a' te ifjuságodnak idejében, mig a' veszedelemnek napjai el nem jönnek, és mig eljönnek az esztendők, amelyekről ezt mondjad: Nem szeretem ezeket.

**52. Mit nevezünk nép kötelességünk' elmúlásztá-
sán kívül is vétkeknek?**

Minden valóságos bűnöket, és hibás cselekedeteket.

53. Hát ezeket, ha egyszer megtörténtek, tehetjük-e nem törtétekké, vagy helyre hozhatjuk-e?

Nem. Az elmúltat nem hozhatjuk ismét vissza, 's csak azt kell kérnünk az Istentől, hogy elkövetett bűneinket kegyelemből bocsássa meg.

54. Hát ezen kérsnél könnyen kell-e vennünk a' dolgot?

Nem; mert minden bűn megbünteti maga magát, 's nem várhatjuk az Istentől, hogy a' mi bűneinkért a' természet rendét megváltoztassa.

55. Mikhépen kell tehát ezen kérest tennünk?

Alázatosan; mert úgy jelenünk olyankor meg az Isten előtt mint adósak és bűnösök, a' kik irgalmasságért esedeznek. Luk. 18. 13. A' publikánus veri vala az ő melyjét és monda: Isten légy kegyelmes nékem bűnösnek.

56. Mit kérünk, melly mértékben bocsássa meg az Isten a' mi vétkeinket?

Abban, a' mellyben mi a' mi ellenünk vétkezőknek megbocsátunk.

57. Kik a' mi ellenünk vétkeztek?

A' kik bennünket valamely vétkes cselekedetekkel megbántottak.

3. *Mit ígérünk ezekre nézve?*

zt, hogy az ő megbántásokért nekik megengedünk.

59. *Mit tessz a' megbántásokért, vagy sérelmekért megengedni?*

Annyit tesz, mint a' sérelmekről és megbántásokról többé meg nem emlékezni, azokat nem csak szívünkben elöngedni hanem külsőképen is magunkat felebarátunk eránt úgy viselni, mintha az bennünket soha meg nem bántott volna.

60. *Könnyű-e vagy nehéz ez a' kötelesség?*

Sokszor igen nehéz, minthogy némelly sérelmek bennünket igen megboszantanak, igen megkárosítanak.

61. *Mindazáltal meg kell-e bocsátanunk az ilyen nehéz sérelmeket is?*

Igenis meg kell, ha azt akarjuk, hogy a' Isten is megbocsássa a' mi vétkeinket. Mát. 6, 14. 15. Mert ha megbocsátjátok vétkeiket az embereknek, megbocsájtja néktek is a' ti mennyei Atyátok. Ha pedig az embereknek az ő vétkeiket nem bocsátjátok, a' ti mennyei Atya sem bocsátja meg a' ti vétkeiteket.

62. *A' ki tehát ezen kérést bosszuállás kíván engesztelhetetlen szível mondja el, az imádkozik?*

Ezt imádkozza: „Isten ne bocsásd meg nekem az én vétkeimet, minthogy én bocsátok meg felebarátomnak. Légy irgalmatlan hozzám, a' millýen én czája vagyok.“

Milyen imádság ez?

örnyű imádság. Mert mind életünkben mind holtunkban szükségünk van arra, hogy az Isten bűneinket megbocsássa. Jak. 2, 13. Irgalmasság nélkül való ítélet leszen azon, a' ki irgalmasságot nem cselekszik.

Ha tehát ezen kérest imádkozván érezzük magunkban, hogy szívünket bosszúállás' indulatja bírja, mit kell cselekednünk?

gyűjünk félbe imádságunkat, 's minelőtt imádkoznánk, békéljünk meg felebarátunkkal. Mát. 5, 23, 24. Efez. 4, 26. Haragudjatok, és ne vétkezzetek, a' nap le ne menjen a' ti haragtartástokon.

Mikor imádkozhatjuk pedig ezen kérest öröndező szívvel?

ikor felebarátunkkal megbékéltünk. Olyankor hasonlót tettünk ahhoz, a' mit az Isten szokott tenni, 's remélhetjük, hogy az Isten is megbocsátja a' mi vétkeinket. *)

6.

I. Mellyik a' hatodik kérdés?

e vigy minket kísértetbe.

Mit tesz valakit kísérteni?

anyit tesz, mint valakit próbára tenni, a'

*) Ide tartoznak ezeu ónekek: Ne gyűjts oh ember! fejedre. Hogy cselekedettel legyenek. Felebarátim, szent fogadást tesztek.

végre, hogy kitessék, mint viseli alkalmaztatja magát.

68. Hasznosak lehetnek-e az efféle megpróbáltatások és megkísértések?

Igenis, ha jó móddal és jó czélból történnel ilyenképen próbálják meg p. o. a' szülők és tanítók az ő gyermekeiknek és tanítványiknak tehetségeit, hogy megláthassák 's megtudhassák, milyenek, mit tanultak, 's mikép viselik magokat.

69. Hát az Isten próbál-e bennünket ilyenképen?
A' mi egész jelenvaló életünk ilyen megpróbáltatás. Minden; valamit az Isten reánk bocsát, reánk nézve nem egyéb, hanem megpróbáltatás, mikép fogadjuk azt e 's mikép fordítjuk hasnunkra.

70. Arra kérjük-e az Istent, hogy az ilyen megpróbáltatásoktól kíméljen meg?

Nem; mert ezekből származnak a' legnagyobb jók, a' lélek' ereje, a' békességes türelem a' bátorság, a' reménység. Róm. 5, 3-4. A' háborúságokban is dicsekedünk tudván, hogy a' háborúság békességes türelést nemz, a' békességes türelem pedig megkísértést, és a' megkísértés reménységet.

71. Kiket próbált meg ilyenképen az Isten?

Az ő legkedvesebb gyermekeit; 's jó jelenségeknek kell tartani, ha valaki ekképen megpróbáltatik. Zsid. 12, 5. 6. 14. Jak 1, 12. Boldog ember az, a' ki kísértet

szenved; mert minekutánna megpróbáltatik, elveszi az életnek koronáját, melyet ígért az Úr az őtet szeretőknak.

Miért imádkozunk a' hatodik kérdésben ekképen: Ne vigy minket a' kísértetbe?

annyt tesz: Oltalmaz meg a' felette nehéz próbától és minden rosszra való kísértetéstől.

Kitől származnak Luther Márton' magyarázatja szerint a' rosszra való kísértések?
nem az Istentől, hanem az ördögtől, a' világtól és a' mi testünktől.

Láthatóképen kísért-e bennünket az ördög a' rosszra?

em, hanem valahány alkalmasság és ingereltetés van a' rosszra, mind az az ördög' kísértetésének vagy az ördög tőrének nevezetik a' Szent Írásban, akárki által történik is az.

6. Menthetjük-e magunkat valaha azzal, hogy az ördög csábított el a' rosszra bennünket?

em; mert kötelességünk lett volna a' kísértetnek ellene állani 's a' bűnre való alkalmatosságot kerülni. Jak. 4, 7. Álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.

5. Kik által történnek tehát a' kísértetek, vagy kik által vitetünk kísértetbe?

rosz emberek és mi magunk által.

7. Miképen csábítja el az ember magát?

la rosz gondolatokat táplál magában, 's a' rosszra való alkalmatosságot keresi, vagy ha a' bünt csekélységnek tartja és azzal

játszik. Olyankor 's az által kicsiny kezdetből felette nehéz kísértetek lehetnek

78. Mitől kell tehát leginkább órisskednünk?

A' bűnök elkezdésétől, ha egyszer elkezdünk vétkezni, a' bűnök folyamata é kimenetele nincs többé hatalmunkban, többnyire igen gyászos szokott lenni mert a' kicsiny véték is könnyen gonosz sággá lehet. Sir. 21, 2. Mint a' kigyótó eltávozzál a' büntől; mert ha hozzá járulsz, megmar tégedet.

79. A' szomorúságba 's bánatba való elmerülé rosszra való kísértet-e?

Igenis az; mert a' szomorúság és a' buslakodás Isten ellen való zúgólódásra, magunkkal és másokkal meg nem elégedésre csábítanak, 's utóbb kétségbe esést okozhatnak.

80. Miképen kerülhetjük el a' buslakodásból é szomorúságból származó kísértetet?

Ha egészségünkre vigyázunk 's a' szomorú gondolatokba el nem merülünk; ha továbbá olyan dolgokat nem fessegetünk a' mellyek minket nem illetnek, vag értelmünket felülhaladják, hanem kötelességinkhez híven és szorgalmatosan hozzá látunk. Préd. 11, 5.

81. A' hit nélkül és bizodalom nélkül valóságú rosszra kísértet-e?

Igenis az; mert a' hit nélkül 's bizodalom nélkül valóság lelkünket erőtlenné, 's min

az Isten eránt, mind az emberek eránt kétségessé teszi. Utóbb magunknak se hiszünk 's más sem hisz nekünk. Péld. 28, 2. Minden istentelen fut, ha senki nem üldözi is. Péld. 14; 32.

82. *Hát a' kétségbe esés kísértet-e?*

A' kétségbe esés a' léleknek minden nyavalyái között legnagyobb, minthogy sokszor semmi vigasztalást sem vesz bé.

83. *Miképen lehet attól megmenekedni, vagy azt meggyőzni?*

Ugy, ha állhatatosan kötelességeinkhez és az Isten' igéjéhez tartjuk magunkat: 's erősen hisszük, hogy az Isten több jót adhat és ad, mint a' mennyit mi kérünk vagy elménkkel megfogunk. Zsolt. 77, 11. Azután mondék: ez az én nyavalyám; de ezeket eltávoztathatja a' magasságos Istennek jobb keze.

84. *Kisegít-e az Isten bennünket a' kísértetből, ha annak állhatatosan ellene állunk?*

1. Kor. 10, 13. Az Isten igaz, ki nem hágy titeket felebb kísértetni annál a' mint elszenvedhetitek, sőt a' kísértettel egyetemben a' szabadulásra utat nyit, hogy azt elszenvedhessétek.

7.

85. *Mellyik a' hetedik kérdés?*

Szabadíts meg minket a' gonosztól.

86. Micsoda gonosztól való megszabadulásunk kéri ezen kérdésben?

Minden lelki és testi gonosztól jószágunk és becsületünknek minden nyavalyájá való megszabadulásunkat.

87. Mi tartozik az efféle gonoszokhoz?

Minden, valami minket háborgat 's kedvetlennit és életünket bajossá teszi. Ulyenek a' vétkek, betegségek, fájdalmak, szükölködés, a' rágalmazás.

88. Megszabadít-e az Isten bennünket az efféle gonoszoktól?

Igenis alkalmas időben és órában. Azt csleksi, hogy a' gonosz is javunkra szolgáljon. 2. Kor. 1, 10. A' ki ilyen nehálálból minket megszabadított, és megszabadít, kibem vagyon reménységünk, hogy ezután is megszabadulunk.

89. Miképen szabadít meg végre minden gonosztól?

Csendes és boldog halál által. 2. Tím. 4, 7. Az Úr megőriz engemet minden gonoscselekedettől és megtart. az ő mennországba.

90. Egészen az Istenre kell-e hagynunk, mi cselekedje ezt?

Igenis. Egyedül ő tudja az alkalmas időt és órát. Róm. 14, 7. 8.

91. Micsoda dicséret függesztek ezen kérdésekhöz? Tied az ország, a' hatalom és a' dicsőség mi örökkén. Amen.

Mit akar ezen dicséret mondani?

nyit akar mondani, hogy az Isten tud is, fog is segíteni; mert ő az egész világnak bölcs és hatalmas igazgatója. *)

Mit tess ez a' szó: Amen?

nyit térszen, mint úgy légyen.

Miképen fejezzük-bé tehát imádságunkat?

odalommal és örömmel. 1. Ján. 5, 14. Mát. 26, 39. Atyám, ha lehetséges, muljék el e' pohár én tőlem; mindazáltal ne úgy légyen, a' mint én akarom, hanem a' mint te. 1. Pét. 5, 7. Minden gondotokat ő reá vessétek, mert ő néki gondja vagon ti rólatok.

NEGYEDIK RÉSZ.

Hány olyan szent cselekedet van mi nálunk Evangyelikus Keresztyéneknél, melyet Sakramentomnak vagy szent lekötelezésnek nevezünk?

ttó, a' szent keresztség és az Urnak szent végvacsorája.

Miért neveztetnek ezek Sakramentomoknak vagy lekötelezéseknek?

ért, mert mind a' kettő által szentül lekötelezzük magunkat a' jóra. A' keresztségben az Istennek fiúi engedelmességet ígérünk és fogadunk; az Ur' vacsorájá-

---

Ide tartoznak ezen énekek: 36 az Ur, ti ég, föld, halljátok.

val való éleskor ezen fogadást megújítjuk.

3. Mit jelentett eleintén a' megkeresztelkedés?

Megtisztulásnak és megszenteltetésnek jele volt. Az jelentetett általa, hogy annak, a' ki megkeresztelkedik a' szentségtelen és megfertőztetett életből szent és tiszta életre kell térnie.

4. Moga Krisztus parancsolta-e a' keresztséget?

Igenis. Mát. 28, 19. 50. Ugyanazért a' keresztség a' keresztyén vallás' kezdetétől fogva ugy nézettefett, mint a' megkeresztelkedőnek arról való vallástétele, hogy keresztyén akar lenni.

5 Mire kötelezzük tehát magunkat a' keresztségben?

A' Krisztus' tudománya szerént való szent indulatra és szent életre; ugyan azért a' keresztség a' jó lelkiismeret' Istennel való szövetségének nevezetik 1. Pét. 3, 21.

6. Mi nevezetik szövetségnek?

Az, ha valaki a' másiknak valamit ígér.

7. Mit ígér az Isten a' keresztségben az embernek?

Bűn bocsánatot, életet és idvességet. Márk. 16, 16. Tit, 3, 5. 6.

8. Hát az ember mit ígér az Istennek?

Lelkiismeretéhez hűséget, fiúi szeretetet és engedelmisséget.

9. Mikor hív az ember az ölelkiismeretét?

Mikor az igazság felől való meggyűlölet szorosán követi.

6. *Mikor hűségtelen az ember az ő lelkiismeretéhez?*

akkor az igazságnak ezen sinórmértékétől eltávolodik, 's az ő meggyőződése 's lelkiismerete ellen cselekszik.

7. *Kinek szolgálatjába lép akkor, mikor így cselekszik?*

z Isten' szolgálatjából az ördög szolgálatjába lép, 's vagy képmutatóvá, vagy nyilvánosságos rossz emberré lesz.

8. *Kinek mondunk tehát ellene a' keresztségben?*
z ördögnek és annak minden cselekedeteinek.

9. *Mi neveztetik az ördög cselekedetének?*

minden, valami az Isten' törvényének ellene van, a' nyilvánosságos bűn, a' képmutatás, a' babona, és minden rossz. 1. Ján. 3, 8—10.

10. *Mit tesz az, hogy a' keresztségben mind ezeknek ellene mondottunk?*

nyit' tesz, hogy megigértük 's megfogadtuk az efféléknek eltávolztatását 's az Isten' parancsolati eránt való állhatatos engedelmességet.

11. *Ha tehát a' rossz példák el akarnak is bennünket csábítani, kinek kell még akkor is engedni?*

z Istennek és a' lelkiismeretnek. Az efféle csábításokat úgy kell néznünk mint leggonoszabb ellenségünknek tőreit, 's ugyan azért kerülnünk kell azokat.

16. Mikor a' gyermek megkereszteltetik, ki t annak képeben ezen fogadást?

Az ő szüleji az a' végre megkért komák ál

17. Mire kell tehát ezen szüléknek és komák gondjoknak lenni?

Arra, hogy a' gyermek ezek fogadá sze neveltessék fel 's annak megtartás serkentessék és szoktattassék.

18. Az első keresztyén Anyaszentegyházban, kor megnőtt emberek tettek keresztyénel miről tettek ezek vallást a' megkeresztel désről?

A' keresztyén hitről, mellyben előre okta nyertek. Ezen oktatás után keresztel tek meg az Atyának, Fiúnak, és a' Sz Léleknek nevében.

19. Kik tessik a' mi időnkben a' gyermek' ké ben ezen vallást?

Az ő Keresztatyáji és Keresztanyáji. Ezek által az arról való gondoskodásra kö lezik magokat, hogy a' gyermek e hitben neveltessék, és arra megtanít sák.

20. Hát a' megkeresztelkedett gyermek mikor issi utóbb önnön maga azon vallást?

A' Konfirmátzió alkalmatosságával.

21. Mit tesz ez a' szó Konfirmátzió?

Annyit tesz; mint megerősítés. Az által tud illik az az ígéret és fogadás ujittatik erősttetik meg, melly a' keresztség h a' gyermek' képeben tétetett vala.

1. *Ugyanazért milyen korokban tétetjük a' gyermekekkel a' Konfirmációt?*

Ílyen korokban, midőn már értelmek annyira nevedett, hogy ezen fogadást önnön magok tehetik.

3. *Tehát azon vallást, melly a' Konfirmáció alkalmatosságával a' keresztyén hitről tétetik, csupán szájjal kell-e elmondani?*

em; hanem értelmesen meg kell azt gondolni, 's meggyőződésből kell annak származni, mivel ezen vallástételre fogadás következik.

4. *Miképen kell tehát a' gyermekeket, az ő gyenge és fiatal korokban a' keresztyén hitre tanítani?*

gy, hogy arról meggyőződnek 's gondolkozásokban és erkölcsökben is úgy nevedjenek fel, mint keresztyének. Márk. 10, 14. Engedjétek, hogy jőjjenek énhozzám a' kik gyermekek, és meg ne tiltsátok őket, mert ilyeneké az Istennek országa.

5. *A' ki a' gyermekeket vagy maga megvesztegeti és elcsábítja, vagy megvesztegettetni és elcsábíttatni engedi, kinek munkájira szoktatja azokat?*

z ördög' munkájira; sőt ő maga ördög az ilyen gyermekre nézve.

26. *Ellenben, a' ki valamely gyerme-
oktatásról 's felneveltetéséről gon-
kodik, mi az ezen gyermekre néz*
Annak anyyala és legnagyobb jóltévője.
18, 5. Monda Jézus; ha ki egy il
gyermecskét felveszen az én nevem
engemet vészen fel.
27. *Miről kell tehát a' gyermekeknek
szor emlékesniük?*
Azon fogadásról, mely megkereszteltetés
kor az ő képekben tétetett, 's me-
magok a' Konfirmátzió alkalmatosság
megújítottak.
28. *Miképen kell ezen fogadás szerént
gokat tekinteniük?*
Ugy, mint olyan embereket, a' kiket az
ten gyermekeivé fogadott, a' kikben
Isten' lelke lakik. 1. Kor. 3. 16. 17.
3, 26. 27. Mindnyájan Isten' fiai va-
tok a' Krisztus Jézusban való hitnek
tala: mert valamennyen megkeresz-
tettek a' Krisztusban, Krisztust öl-
tettek fel.
29. *Miképen szokott a' keresztyénség
idejében a' keresztség véghezvitette?*
A' keresztelkedők bémártattak, vagy leb-
tatódtak a' vízbe.
30. *Mit akartak a' keresztyének ezen
buktatás és megmártás által jelente*
Hogy a' megkeresztelkedőknek le kell veth

niék életeknek előbbeni módját, 's keresztyn létekre új életet kell élniük. Róm. 6, 4.

A' mi időnkben viset szokás a' megkeresztelkedőkre önteni, mit jelent ezen szokás?

szenteltetést és minden bűntől való megtisztulást jelent, ugyan azért a' keresztység azon ujonnan születés' ferdőjének és megújulásnak, az az, az ember' mintegy ujjá születetésének neveztetik.

A' Konfirmatsziókor meg kell-e tehát az embernek ujulni?

ki konfirmáltatik, az akkor béfejezi 's elvégezi az ő gyermeki idejét, és olyan esztendőkre lép, mellyekben magának kell magáról számot adni: igen szükséges tehát, hogy olyankor magát megpróbálja, és szívét 's életét megújítsa.

Mit kell szívén és életén megvizsgálnia?
, ha vallyon addig az ő lelkiismeretét követte-e.

Ha ugy találja, hogy lelkiismeretét nem követte, mit kell továbbá magán megvizsgálnia?

Azt, micsoda rossz hajlandóságok és szokások hatalmaztak el benne? Vallyon nem szokott-e tunyaságra, hazudozásra és más vétkekre? Vallyon nem hűség-telen-e? nem rágalmozó-e? Nem tulaj-

donitja-e el másét? 's általjában ne érez-e valami rosztira vonzó hajlandóságot magában?

2. Azt, miképen viselte legyen magát szülei, jóltévőji, tanítóji, barátjai, testvér 's a' házi cselédek eránt magát Ha Isten eránt fiui szeretet és tisztelet kik-e szivében?

35. *Ha efféle vétkeket 's rossz szokások tapasztal magában, hogyan kell imádkoznia?*

Zsolt. 51, 12. 13. Teremts bennem tisz szivet, óh Isten, és az erős lelket ujjt meg én bennem. Ne vess el engem te orczád elől és a' te Szent Lelked ne vedd el én tőlem.

36. *'S ezen imádsághoz minek kell hozzá járulni?*

Azon feltételnek, és maga eltökélléséne hogy minden bünt távozzat, minden bűn való alkalmatosságot kerül, 's az a' fölö való erős bizodalomnak, hogy Isten erőt fog erre néki adni. Fil. 1,

37. *Hol tétetik ezen eltökéllés és ujjon való fogadás?*

Az Ur' vacsorájával először való élésnek alkalmatossággával. A' ki ezzel először az egyszersmind az Istennek hálákat ad, egész gyermekségében vele közl jótéteményeiért. Az Ur' vacsorájával el

szőr való élés tehát az ifjúságnak hála-
adó öröm innepe. Zsolt, 103, 1—4. *)

TÖDIK ÉS HATODIK RÉSZ.

Mi az Ur' vacsorája.

usnak az ő tanítványtól való elbucsu-
zásának emlékezetére Jézustól magától
szereztetett szent eledel. Mát. 26, 26.
27. 28. 29. Márk. 14, 22—25.

*Micsoda alkalmatossággal szerette Krisz-
tus ezen Szent Vacsorát?*

lőn tanítványival a' husvétü bárányt utól-
szor ette, és halálához készült. Mát.
26, 2—18. Ján. 13, 1—3.

Mi volt a' husvétü bárány?

nak hálaadatos emlékezetéül rendelt va-
csora, hogy az Izrael népe hajdan az
Egyiptomi szolgálat alól megszabadit-
tatott.

Milyen kenyeret ettek ezen vacsoránál?

vász nélkül való kenyeret, annak a' nagy
sietségnek emlékezetére, melly miatt az
Égyptomból lett kiköltözködésakor nem
érték reá, kovással savanyított tészta-
ból sütni kenyeret.

) Ide tartoznak ezen énekek: Megkeresztelkedtem, hogy
téged. Mindnyájan, a' kik részt vettünk. Kik megke-
resztelkedtünk.

- 5. Ezen vacsoránál mit szolgált a házi gazda képre adni's adatni a' maga háza népének?**
 Egy borral tölt poharat az azért való hálaadatos örömmel kinyilatkoztatására, hogy az Isten az Egyiptomból lett kiszabadítás által a' maga saját népévé tette. Ezen pohár hálaadás poharának nevezetett.
- 6. Midőn Jézus ezen vacsora után kenyeret és bort akart az ő tanítványai között késről képre adni, mit mondott mikor a' kenyeret adta?**
 Vegyétek, egyétek, ez az én testem, melly ti érettetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.
- 7. Mit mondott midőn a' pohárt adta?**
 Vegyétek, igyátok, ez az én vérem, melly sokakért kiontatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.
- 8. Mit akart tehát Krisztus az ő tanítványinak ezen szókkal legközelebb mondani?**
 Azt, hogy az ő halála közel van, és elkerülhetetlen. Ugy nézte már magát, mintha már fel lett volna áldozva, 's önként 's kényszerítés nélkül ment eleibe halálának.
- 9. Mit mondott, hogy fogna az ő halála által fundálni és atkotni?**
 Új Testamentomot, az az, az emberek' boldogságára czélzó új intézetet és új állapotot.
- 10. Mi végre emlékezett Krisztus az utolsó hús-véti bárány megevésekor ezen intézetről?**
 A' végre, hogy annakutánna az Izrael népének Egyiptomból való kiszabadulása he-

lyet jövendőben az ő tanítványai és tisztelői az emberi nemzetnek új szabadulását emlegetnék, mely az ő halálának következése fogna lenni.

11. Milyen megszabadulás volt ez, lelki-e vagy testi?

Leleki megszabadulás, még pedig nem csak egy népnek, hanem az egész emberi nemzetnek megszabadulása.

12. Miképen nevezte tehát ezen új intézetet és állapotot?

Új Testamentomnak az ő vérében vagy az ő vére által: minthogy az ő vére fogna kiontatni bűnöknek bocsánatjára.

13. Mivel hasonlítja magát Krisztus össze ezen kifejezésében?

A' husvéti báránnyal, mellynek vére hajdan az egész nép' megszabadulására adott jel volt. 2. Mós. 12. 13.

14. Míről akarta tehát, hogy jövendőben az ezen vacsorával való élés' alkalmatosságával megemlékessenek az ő tisztelői?

Az emberi nemzetnek a' tévelygésektől és vétkektől lett megszabadulásáról, mely megszabadulás az ő halálának következése fogna lenni.

15. Vallyon Jézus az ő látható testét és véréát adta-e az ő tanítványinak enniük és inniük?

Nem, mert még élt és velek együtt volt. De azt mondotta nékik, hogy a' testi halál által való elválás után is láthatatlanul velek fog maradni elválhatatlanul. Ján. 15.

4. Gal. 2. 20. Élek, de már nem é hanem a' Krisztus él én bennem, a' n pedig most a' testben élek, az Isten F jában való hit által élem, a' ki engem szeretett és önnön magát adta értem

16. E' szerint Jézus' halála nem választotta őtet az övéitől ?

Nem. Ő az ő lelkének segedelme 's az ő tud mányának ereje által mindenkor szor egyességben kívánt és kíván velek lenni. 'S ugyan ezen szüntelen való vől létének emlékezetére tartoznak az Vacsorájával élni.

17. Miképen nevezetik ezen okra nézve az I Vacsorája ?

Egyesülésnek, közlésnek vagy közösülésnek

18. Minémű egyesülés vagy közlés az ?

A' Krisztus mint fő és annak tagjai közl való egyesülés. 1. Kor. 10, 16—17. . . áldásnak pohara, mellyet megáldunk nem a' Krisztus' vérével való közlés—e a' kenyér, mellyet megszegünk; nem Krisztus' testével való közlés—e. M egy kenyér, egy test vagyunk soks azért mivel mindnyájan egy kenyérb részesülünk.

19. Ugyan azért milyen indulattal járultak az el keresztyének az Ur' Vacsorájához ?

Nem félelemmel, hanem hálaadatos örömmel Megemlékeztek Jézusnak szeretetéről, ő társalkodásáról, az ő haláláról és az

ígéretéről, melyet nekik tett hogy láthatatlanul is ő segítők és gyámolok fog maradni. Csel. 2, 42.

20. Mire tökélették el magokat az Ur' vacsorával való éléskor?

Arra, hogy az igazságot olly állhatatosan megfogják vallani, 's mindenkor ollyan szeretetett fogunk gyakorolni; egész halálokig, mint Jézus, 1. Ján. 3, 16—18.

21. Mire serkentették egymást Ur' vacsorájával való éléskor?

Eggyességre, felebaráti szeretetre és az örök élet reménységére.

22. Miért az örök élet' reménységére?

Mivelhogy Jézus, az ő fejek, már mennyben volt és megígérte, hogy az ő tagjait is oda fogja magához venni. Ján. 14, 3.

23. Vallyon még most is így kell-e a' keresztyéneknek az Ur' vacsorájával élni?

1. Kor 11, 26. Valamennyiszer ejenditek ezen kenyeret, és e' poharat ijandjátok, az Urnak halálát hirdessétek, mig eljövend.

24. Vallyon csupa szokásból vagy kényszerítésből, félelemmel, hálaadással és örömmel kell-e az Ur' vacsorájával élni?

Jézusnak minden igaz tisztelőji örömmel és hálaadással élnek azzal. Arról emlékeznek és gondolkodnak akkor, melly nagy jót tett velünk Jézus az ő életével és halálával, 's egész szivekből hálákat adnak azért.

25. Mire kell magunkat azon alkalmatossággal serkentetnünk és eltökélnünk?

Arra, hogy olyan indulat légyen bennünk, a' millyent Jézus Krisztus mint életében, mind halálában mutatott.

26. Ugyan azért mit kell az Ur' vacsorájához való készüléskor olvasnunk?

Jézus életének és halálának történeteit, 's különösen azt, a' mit az Ur' vacsorájának szerzésekor tett; mondott, és tanított. Ján. 13—17.

27. Az Ur' vacsorájával való éléskor teszünk-e valamely ígéretet és fogadást az Istennek?

Igenis; mert minden, a' ki a' Jézus Krisztus' testét és vérét az Ur' vacsorájában veszi, ennyit mond az által: „A' melly szentül hiszem, hogy Jézus érettem élt, érettem halt meg, 's testét és vérét érettem adta, és hogy az ő halálának hasznáiban 's jó következeiseiben én is részesülök: oly szentül fogadom, hogy példája és parancsolatai szerint igyekezem élni.“

28. A' ki erről nem gondolkodik, hanem az Ur' vacsorájával minden meggondolás nélkül és játékból, vagy éppen meg nem tért szívvel él, mi az olyan?

Megvetést érdemlő képmutató a' ki mástól tesz vallást, mint a' mit hisz, 's más indulatunak és gondolkozásunak vallja magát, mint a' millyen, 's következeiseképen, mind Isten, mind emberek előtt

hazug. 1. Kor. 11, 27—29. A' ki eszi e' kenyeret, avagy issza az Urnak poharát méltatlanul, vétkes léssen az Urnak teste és vére ellen. A' ki méltatlanul eszik és iszik, magának itéletet eszik és iszik.

Mit tess az, hogy a' méltatlan vendég vétkes az Úrnak teste és vére ellen?

nyit tesz, hogy nagy bünt követ el, mint-hogy Jézust mindenek előtt csúfolja, vagy is azon szent vacsorát, mely Jézus emlékezetére van rendelve, megveti és vele visszaél.

Mit tess ez, kárhózatot eszik és isszik magának?
: teszi, hogy kemény büntetést von magára, a' képmutatók' és hazugok' számára szabott büntetés.

Mit kell tehát az embernek tenni, minakelőtte az Úr' vacsorájához járul?

g kell magát próbálni, ha olyan indulat van-e benne, a' milyen volt Jézus Krisztusban. 1. Kor. 11, 28. Megpróbálja magát az ember, és ugy egyék e' kenyérből, és ugy igyék e' pohárból.

Mi van rendelve a' Keresztyének között az Ur'Vacsorája előtt való magok' megpróbálása vagy megvizsgálása végett?

gyónás vagy a' bűnöknek megvallása.

Hány részből áll a' gyónás?

om részből:

1. A' gyónó megismeri az ő' bűneit, és azokon való szives bánatját jelenti.

2. Bizonyosságot tesz az Istenhez való azon bizodalmaról, hogy az Isten, mint a Krisztus által megbékéltetett Atya, az ő vétkeit megbocsátja.
3. Kinyilatkoztatja azon buzgó feltételét, hogy minden megesmért vétkét igyekez elhagyni, és Isten' segedelmével megjobbulását munkálni.

34. *Valljon az embernek ezen vallást könyv nélkül megtanult szókkal kell-e tenni, vagy a' maga saját szavaival.*

Jobb ha a' maga szavaival teszi. Ha pedig ez tőle ki nem telik, a' könyv nélkül megtanult vagy előtte elmondott szókat meg kell értenie, és az azokban foglalt igazságok felől meg kell győzettetnie.

35. *Mert ki előtt tesz a' gyónó az ő bűneiről vallást?*

A' mindenható Isten előtt. Ha tehát a' gyónásnál semmit nem gondol, az Istent csúfolja.

36. *Kinek képét viseli a' gyónást halló vagy gyónató Atya?*

Az Isten' képét. Nem a' maga, hanem az Isten' nevében hirdeti a' bűnbocsánatot, 's az Isten' nevében serkent, fedd és vigasztal.

37. *Miképen kell tehát a' gyónónak a' gyónató Atya' serkentéseit, feddéseit és vigasztalásait elfogadni?*

Egész bizodalommal, mert a' gyónató Atya az Isten' nevében, 's az ő úrta és hi-

vatala szerint szól hozzája. Ugy kell tehát azt néznie, mint legjobb barátját, a' ki őtet a' rossznak eltávoztatására, és a' jónak követésére inti.

38. Micsoda feltétel alatt hirdeti a' gyóntató Atya a' bűnbocsánatot?

Az alatt a' feltétel alatt, ha bűneinkről való vallástételünk igaz szivből származik, 's életünknek megjobbítását jó lélekkel fogadjuk.

39. Ha bűneink' megvallása's megjobbulásunknak fogadása igaz lélekből származott bizonyosak lehetünk-e a' felől, hogy az Isten bűneinket megbocsátja?

Igenis bizonyosak lehetünk; csak hogy igéretünket 's fogadásunkat meg is tartsuk, és felebarátink' vétkei mi is megbocsásuk, mint az Isten a' mieinket megbocsátja.

40. Millyen szívvvel kell tehát a' gyónáshoz és az Ur' vacsorájához járulnunk?

Békességre hajlandó és megengesztelődött szívvvel. — Még annak is szívvünk szerint megbocsássunk és megengedjünk, a' ki bennünket legfájdalmasabban megbántott, vagy megbánt.

41. E' szerint mit kell a' házastársaknak; testvéreknek, atyafiaknak, és házi cselédeknek tenni, minkeelőtte az Ur' vacsorájához mennének?

Meg kell egymásnak az ő egymás ellen elkövetett vétkeiket bocsátani; egymással szívek szerint meg kell békélniek.

42. Mivé lesz az által rajok nézve az Ur' vacsorájával való élésnek napja?

Házi boldogságnak és megengesztelődésnek innepévé.

43. Mire erősítjük magunkat az Ur' vacsorájával való élés által?

Kötelességünknek teljesítésére, 's az Isten akaratján való csendes megnyugovásra. Mert Jézus is megnyugodott az Isten' akaratján, 's érettünk önként halálra adta magát. Ján. 10, 18. Mát. 26, 24.

44. Micsoda reménység elevenítettik meg bennünk az Ur' vacsorájával való élés által?

Az örök élet' reménysége. Mert nem holt, hanem élő Idvezítőben hiszünk, a' ki az Istennél örökkén él, 's a' kinél mi is élni fogunk, Jel. 1, 18. Meghaltam vala, és én élek mind örökkön örökkén. Jan. 14, 19. Látni fogtok, mert én élek, és ti éltek.

---

*) Ide tartoznak a' következő énekek: Jézus, buzgó tisztelettel. Jézus, mennyei vezérem, Járulj hiv Keresztység.

